

Nr 51.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pensionsstyrelsens organisation m. m.; given Stockholms slott den 7 februari 1947.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Gustav Möller.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 februari 1947.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller.

I. Inledning.

Den 5 juni 1946 avlämnade socialvårdskommittén ett med nr XIII betecknat betänkande (SOU 1946: 37) med förslag angående folkpensioneringens administrativa handhavande m. m.¹ Detta betänkande innefattade — jämte

¹ Vid betänkandets färdigställande har socialvårdskommittén utgjorts av f. d. landshövdingen Bernh. Eriksson, ordförande, generaldirektören Ernst Bexelius, ledamoten av riksdagens andra kammare lasarettssysslomannen Alarik Hagård, generaldirektören Karl J. Högjer, ledamöterna av riksdagens andra kammare, fru Olivia Nordgren, ombudsmannen Fritz Persson och lantbrukaren Otto Wallén samt fattigvårdsdirektören Otto Wangson. Såsom kommitténs sekreterare vid utredningen angående folkpensioneringens administration har tjänstgjort kamreraren i pensionsstyrelsen Erik Malm.

annat — förslag till ändrad organisation av pensionsstyrelsen till följd av folkpensioneringsreformens genomförande och med tanke på införandet av en allmän sjukförsäkring. De överväganden beträffande pensionsstyrelsens organisation, som betänkandet och däröver avgivna yttranden gävo anledning till, fortgingo, då årets statsverksproposition avläts. Med hänsyn härtill framlades i statsverkspropositionen rörande anslagen för budgetåret 1947/48 till pensionsstyrelsen endast preliminära anslagskalkyler. Sålunda föreslog Kungl. Maj:t, på min hemställan, under punkterna 45—47, riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för nästa budgetår beräkna *dels* till pensionsstyrelsen: avlöningar ett förslagsanslag av 2 500 000 kronor, *dels* till pensionsstyrelsen: omkostnader ett förslagsanslag av 500 000 kronor, *dels ock* till pensionsstyrelsen: pensionsstyrelsens ortsombud ett förslagsanslag av 350 000 kronor.

Över förutnämnda betänkande, i vad detsamma avser sättet för utbetalningen av folkpensionerna, sett från teknisk synpunkt, ha efter remiss utlåtanden avgivits av pensionsstyrelsen, generalpoststyrelsen och statens organisationsnämnd.

Över betänkandet i övrigt ha yttranden avgivits av *dels* pensionsstyrelsen, generalpoststyrelsen, socialstyrelsen, medicinalstyrelsen, riksförsäkringsanstalten, försäkringsrådet, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Göteborgs och Bohus, Malmöhus, Örebro samt Norrbottens län, svenska stadsförbundet, svenska landskommunernas förbund och föreningen pensionsnämndsordförande i Stockholm, *dels ock* — sedan pensionsstyrelsen yttrat sig — av statskontoret och allmänna lönenämnden.

Vid pensionsstyrelsens sistnämnda utlåtande voro fogade yttranden från 52 av styrelsens ortsombud och 21 pensionsnämnder samt från sjukkassenämnden, pensionsstyrelsens tjänstemannaförening, pensionsstyrelsens kvinnliga tjänstemäns förening och avdelning 1 av civilförvaltningens personalförbund.

Pensionsstyrelsens tjänstemannaförening har sedermera inkommit med ytterligare en skrivelse i ärendet.

Slutligen har, efter särskild anmodan, pensionsstyrelsen i en den 3 december 1946 dagtecknad promemoria framlagt vissa synpunkter på frågan angående en decentraliserad handläggning av prövningen av vissa pensionsärenden.

De frågor i betänkandet, som icke hänföra sig till pensionsstyrelsens organisation och vad därmed äger samband, ha upptagits till behandling i den proposition (nr 50) med förslag till lag angående ändring i lagen om folkpensionering, som Kungl. Maj:t förut denna dag beslutit avlåta till riksdagen.

Jag anhåller nu att till fortsatt behandling få upptaga tidigare omförmälda anslagsfrågor och därmed sammanhängande spörsmål.

Ännu föreligger icke definitivt förslag till nya bestämmelser i anledning av den av statsmakterna i princip beslutade allmänna löneregleringen per den 1 juli 1947. Såsom skett i statsverkspropositionen torde därför även i föreva-

rande proposition nuvarande lönegrads- och löneklassbeteckningar få användas. Vid beräkningen av anslagsposterna i den nya avlöningsstaten torde i statsverkspropositionen angivna provisoriska grunder få tillämpas.

II. Pensionsstyrelsens arbetsuppgifter.

Gällande instruktion.

För pensionsstyrelsen gäller instruktion av den 23 december 1937 (nr 1034) med däri senare vidtagna ändringar (nr 101/1938 och nr 524/1939). Enligt denna instruktion åligger det styrelsen att handlägga:

1) ärenden angående folkpension, pension på grund av frivilliga avgifter, invalidunderstöd, barnbidrag och blindhetsersättning;

2) ärenden angående åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet;

3) ärenden som ankomma på styrelsen i dess egenskap av tillsynsmyndighet *dels* över erkända sjukkassor och andra understödsföreningar — med undantag av föreningar, som uteslutande avse att bereda understöd vid arbetslöshet — *och dels* över aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser; samt

4) ärenden som enligt reglemente angående förvaltningen av folkpensioneringsfonden och andra särskilda bestämmelser tillhöra styrelsens ämbetsbefattning.

Pensionsstyrelsens befattning med folkpensioneringen.

a) Gällande bestämmelser.

Ansökning om folkpension (grundpension och tilläggspension) samt om ökning av folkpension skall enligt gällande lag om folkpensionering göras hos pensionsnämndens ordförande. Söker någon, utan att åberopa varaktig oförmåga till arbete, folkpension, vari icke ingår tilläggspension, skall pensionsnämndens ordförande ofördröjligen insända ansökningen till pensionsstyrelsen. Söker någon, utan att åberopa varaktig arbetsoförmåga, folkpension, vari ingår tilläggspension, skall pensionsnämnden fastställa sökandens årsinkomst och besluta, huruvida sökanden har rätt till tilläggspension. Söker någon folkpension på grund av varaktig oförmåga till arbete, skall pensionsnämnden besluta, huruvida sökanden äger rätt till pension. I sistnämnda två fall skall pensionsnämndens ordförande efter besvärstidens utgång insända nämndens beslut jämte handlingarna i ärendet till pensionsstyrelsen.

Finner pensionsstyrelsen den som, utan att åberopa varaktig oförmåga till arbete, ansökt om folkpension, vari icke ingår tilläggspension, vara berättigad till sådan pension, skall styrelsen bestämma pensionsbeloppet.

Finner pensionsstyrelsen i ärende rörande ansökning om folkpension, vari ingår tilläggspension, eller om folkpension på grund av varaktig oförmåga till arbete, att pensionsnämndens beslut är lagligen grundat, skall styrelsen

fastställa beslutet ävensom, där sökanden funnits berättigad till pension, bestämma pensionsbeloppet.

Om pensionsstyrelsen finner för bedömande av ansökning erforderligt, att sökandens hälsotillstånd undersökes å sjukvårdsanstalt, äger styrelsen föreskriva såsom villkor för rätt till pension, att sökanden under högst en månad för undersökning vistas å sjukvårdsanstalt, som styrelsen anvisar. Sökandens kostnader för att följa pensionsstyrelsens föreskrift bestridas av statsmedel enligt de närmare bestämmelser, som återfinnas i kungörelsen den 22 januari 1937 (nr 21).

Finner pensionsstyrelsen, att pensionsnämndens beslut i pensionsärende icke är lagligen grundat, skall styrelsen, där ej på grund av anförda besvär rättelse kan ske, återförvisa ärendet till förnyad prövning. Har fel uppenbarligen blivit begånget vid fastställandet av sökandens årsinkomst samt detta fel antingen uppkommit allenast genom felräkning eller ock icke överstiger ett belopp av 100 kronor, må pensionsstyrelsen dock, efter vederbörandes hörande, utan återförvisning verkställa nödig rättelse.

Finnes grundad anledning antaga, att folkpension bör minskas eller indragas, äger pensionsstyrelsen, innan slutligt beslut i ärendet fattas, provisoriskt minska eller indraga pensionen.

Har någon genom oriktiga uppgifter eller annorledes utverkat tilläggspension, som icke borde ha tillerkänts honom, skall pensionsstyrelsen, om skäl därtill prövas föreligga, vidtaga erforderliga återkravsåtgärder.

Slutligen har pensionsstyrelsen att pröva *besvär* över pensionsnämnds beslut.

Enligt lagen om *provisoriska utjämningspensioner och utjämningsunderstöd* gäller beträffande dessa förmåner i tillämpliga delar vad i lagen om folkpensionering stadgats.

Bestämmelserna angående tilläggspension skola i tillämpliga delar gälla även beträffande *invalidunderstöd* och *barnbidrag*. *Blindhetsersättning* beviljas av pensionsstyrelsen efter utlåtande av vederbörande pensionsnämnd.

Angående pensionsstyrelsens befattning med *utbetalning* av folkpensioner, utjämningspensioner, utjämningsunderstöd, invalidunderstöd, barnbidrag och blindhetsersättningar gäller i stort sett, att styrelsen, då fråga är om folkpensioner och invalidunderstöd, har att genom pensionsnämndernas ordförande tillhandahålla de pensionsberättigade pensionsbrev och kvittenshäften samt att övriga angivna förmåner utbetalas av styrelsen över postgiro. Sistnämnda system tillämpas även för utbetalningen av pensioner på grund av den frivilliga pensionsförsäkringen.

Uträkningen av landstingens och kommunernas bidrag till folkpensioner m. m. verkställs av pensionsstyrelsen, som därefter utkräver bidragsbeloppen av vederbörande landsting och kommuner, allt enligt bestämmelser i kungörelse den 5 november 1937 (nr 923).

I samband med pensionsavgifternas redovisning och bokföring ankomma kvantitativt sett stora arbetsuppgifter å pensionsstyrelsen, för vilka det dock

torde saknas anledning att närmare redogöra här. På grund av den nya folkpensionslagstiftningen, vilken träder i kraft den 1 januari 1948, skall nämligen den individuella avgiftsbokföringen upphöra, varigenom pensionsstyrelsens befattning med pensionsavgifterna inskränkes till att tillse, att de redovisas till folkpensioneringsfonden och inlevereras till statsverket.

b) Nya lagen om folkpensionering.

De olika förmåner, som kunna utgå enligt den nya folkpensioneringslagen, äro allmän ålderspension, invalidpension (utgående vid varaktig och höggradig nedsättning av arbetsförmågan), sjukbidrag (utgående vid höggradig nedsättning av arbetsförmågan under avsevärd tid), änkepension, bostadstillägg (utgående i fyra av i lagen angivna fem bostadskostnadsgrupper), särskilt bostadstillägg (beslutas av kommun och utgår i enlighet med av denna bestämda grunder), hustrutillägg och blindtillägg.

Liksom enligt gällande folkpensioneringslag skall *ansökning om folkpension* och om ökning av folkpension göras hos pensionsnämndens ordförande.

Avser pensionsansökning allenast allmän ålderspension, skall pensionsnämndens ordförande i regel ofördröjligen insända ansökningen till pensionsstyrelsen, dock skall pensionsnämnden i vissa undantagsfall besluta i ärendet. Finner pensionsstyrelsen i fall, där ansökning icke skolat föranleda beslut av pensionsnämnd, sökande berättigad till allmän ålderspension, skall styrelsen besluta om pensionens utbetalande.

För ansökningsförfarandet i övriga fall saknas anledning att i detta sammanhang redogöra, då jämkningar härutinnan föreslagits i den denna dag avlätna propositionen med förslag till lag angående ändring i lagen om folkpensionering. Redogörelse för detta förslag lämnas i det följande.

Om pensionsstyrelsen finner för bedömande av ansökning erforderligt, att sökandens hälsotillstånd undersökes å sjukvårdsanstalt eller av läkare, äger styrelsen föreskriva såsom villkor för rätt till pension, att sökanden under högst 30 dagar för undersökning vistas å sjukvårdsanstalt, som styrelsen anvisar, eller underkastar sig undersökning av läkare som av styrelsen bestämes. Avser ansökningen blindtillägg, må styrelsen ock förordna, att sökanden skall undergå läkarbehandling eller behandling å sjukvårdsanstalt, såframt synförmågan därigenom kan antagas bli förbättrad. Sökandens kostnader för att följa pensionsstyrelsens föreskrift skola bestridas av statsmedel enligt de närmare bestämmelser Konungen därom utfärdar.

Liksom enligt gällande lag har pensionsstyrelsen att i ifrågakommande fall vidtaga *återkravsåtgärder* beträffande obehörigen utbetalade pensionsbelopp. Styrelsen skall jämväl såsom nu vara *besvärinstans*.

I samband med den nya lagstiftningen har beslut fattats om ändring av *utbetalningssystemet* beträffande folkpensionerna. Det nya systemet torde komma att innebära i stora drag följande.

Utbetalning av pensionsbelopp till pensionstagare eller enskild person, som äger rätt att i pensionstagarens ställe utkvittera pensionen, sker medelst ett nytt försändelseslag, kallat *folkpensionsanvisning*. Anvisningen fram-

ställes och förses på maskinell väg med erforderliga nummer-, belopps- och adressuppgifter. Anvisningarna för viss månad (förfallomånad), uppgående till ett antal av omkring 800 000, expedieras av pensionsstyrelsen i slutna försändelser direkt till respektive utbetalningspostanstalter. Förteckning över anvisningarna bifogas varje försändelse. Utbetalning skall äga rum vid & anvisningen angiven postanstalt. Anvisning kan dock efter särskild framställning eftersändas. Folkpensionsanvisning skall i allmänhet kvitteras av adressaten (i regel pensionstagaren) personligen. Pensionsbrevet skall obligatoriskt företes vid beloppets lyftande. Har folkpensionsanvisning icke kommit pensionstagare tillhanda eller efter mottagandet förkommit, skall postkontor eller postexpedition i vissa fall kunna utfärda *duplett* av anvisningen.

Utbetalning av pensioner till kommunala myndigheter och vissa anstalter ombesörjes helt av pensionsstyrelsen, som månatligen utanordnar pensionsbeloppen över postgiro. Likaså bör utbetalning till i utlandet boende pensionstagare ske över postgiro. Om det skulle visa sig lämpligt, bör utbetalning över postgiro jämväl kunna ske, då pensionen årligen endast skall utgå för vissa månader, och i undantagsfall i fråga om första utbetalningen.

Den närmare innebörden av vissa av pensionsstyrelsens åligganden i övrigt.

Pensionsstyrelsens åligganden i dess egenskap av tillsynsmyndighet för understödsföreningar (ej arbetslöshetskassor) regleras i lagen den 24 mars 1938 om understödsföreningar. I detta sammanhang torde vara tillräckligt erinra om att tillsynen avser registrering av föreningarna, övervakning av de registrerade föreningarnas verksamhet samt tillhandagående med råd och upplysningar i ändamål, att sådana föreningars rörelse drives på lämpligt sätt. I övervakningsskyldigheten ingår åliggande att i betydande omfattning granska och efter framställning även verkställa försäkringstekniska utredningar. Tvist mellan medlem av understödsförening och föreningen underställes ofta tillsynsmyndigheten, som har att, om den finner, att föreningen förfarit felaktigt, meddela föreningen anvisning att vidtaga rättelse. I fråga om de understödsföreningar, som äro erkända sjukkassor enligt förordningen den 26 juni 1931 (nr 280), tillkomma ytterligare uppgifter, såsom antagande av understödsförening till sådan kassa, övervakning att verksamheten står i överensstämmelse med nämnda förordning ävensom i övrigt utövas på lämpligt sätt, beräkning av avgifter, verkställande av samtliga försäkringstekniska utredningar, medgivande att lämna extra förmåner samt utbetalning av statsbidrag och kristillägg. Rörande den erkända sjukkasserörelsens verksamhet utarbetar pensionsstyrelsen årlig statistik. I sin egenskap av tillsynsmyndighet för aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser har styrelsen att, bland annat, meddela råd och upplysningar i frågor rörande dessa stiftelser samt granska stiftelsernas förvaltning. Slutligen ankommer på pensionsstyrelsen att handlägga ärenden angående lagen den 29 juni 1946 om frivillig statlig pensionsförsäkring, vilken lag liksom den nya folkpensioneringslagen träder i kraft den 1 januari 1948.

Vid antagandet av lagen den 3 januari 1947 om allmän sjukförsäkring ha

statsmakterna utgått från att pensionsstyrelsen kommer att bli tillsynsmyndighet även för de nya sjukförsäkrarna — benämnda allmänna sjukförsäkringar — i vilka medborgarna från och med den 1 juli 1950 obligatoriskt bli försäkrade. I nämnda egenskap ankommer det på pensionsstyrelsen att utfärda de olika föreskrifter som fordras för lagens tillämpning; och pensionsstyrelsen kommer att utöver uppgifter, motsvarande dem som nu åligga pensionsstyrelsen beträffande sjukförsäkrarna, erhålla även ett flertal andra åligganden avseende sjukförsäkringen. Sålunda tillkomma bland annat ärenden angående skyldighet att vara sjukförsäkrad eller att vara sjukpenningförsäkrad, angående utseende av verkställande tjänstemän i centralsjukförsäkringskassa samt angående avlönings- och pensionsförmåner för verkställande tjänstemän och förtroende-läkare m. m., ävensom prövning av besvär över sjukförsäkringsbeslut, fastställande av avgifter i de allmänna sjukförsäkrarna och utfärdande av bestämmelser om sjukkontrollens anordnande.

III. Pensionsstyrelsens organisation och de olika byråernas arbetsuppgifter m. m.

Gällande bestämmelser.

Pensionsstyrelsen utgöres av en *generaldirektör och chef* samt *sex byråchefer*, av vilka en tillika är generaldirektörens ställföreträdare. Byråcheferna förestå var sin byrå, nämligen *kanslibyrån, fond- och kameralbyrån, granskningsbyrån, sjukvårdsbyrån, försäkringsbyrån* och *sjukförsäkringsbyrån*. Utanför byråindelningen finnas en överläkare och två biträdande läkare.

Följande byråer äro uppdelade i avdelningar, nämligen *kanslibyrån*, som arbetar å en kansliavdelning och en registeravdelning, *fond- och kameralbyrån*, vars avdelningar utgöras av en fond- och en kameralavdelning, *försäkringsbyrån*, vilken är uppdelad i en avgiftsavdelning, en pensionsavdelning, en bokföringsavdelning, en statistisk avdelning och en avdelning för den frivilliga försäkringen, samt *sjukförsäkringsbyrån*, som utgöres av en juridiskt-administrativ avdelning, en försäkringsteknisk avdelning och en ekonomisk-statistisk avdelning.

Angående de arbetsuppgifter, som tillkomma de olika byråerna och avdelningarna, hänvisar jag till betänkandet (s. 36 o. f.).

Vid pensionsstyrelsens sida finnas *fyra pensionskommittéer* med uppgift att avgiva yttranden över andra än det statsunderstödda sjukförsäkringsväsendet berörande frågor, som till dem hänskjutas, samt *sjukförsäkringsnämnden*, vilken består av sex personer och med vilken styrelsen äger samråda i angelägenheter rörande det statsunderstödda sjukförsäkringsväsendet. Frågor om placering av medel tillhörande folkpensioneringsfonden och tillsammans med denna förvaltade fonder handhavas av särskilda *fullmäktige för folkpensioneringsfonden*. Dessa äro till antalet sju och utgöras av generaldirektören såsom ordförande, generaldirektörens ställföreträdare, chefen för fond- och kameralbyrån samt fyra av Kungl. Maj:t utsedda personer.

Socialvårdskommittén.

a) Allmänna synpunkter.

Enligt kommitténs mening bör pensionsstyrelsens organisation i sin helhet nu upptagas till granskning. Kommittén framför rörande den framtida organisationen följande allmänna synpunkter.

Sedan folkpensionsreformen genomförts och en allmän sjukförsäkring kommit till stånd, kommer pensionsstyrelsen att intaga en central ställning i fråga om den samhälleliga omvårdnaden av medborgarna, då de av fysiska eller psykiska orsaker äro ur stånd att försörja sig själva. Detta framgår bland annat av att de belopp, som komma att utbetalas till behövande medborgare av pensionsstyrelsen själv eller under dess överinseende, komma att överstiga en miljard kronor om året. De flesta framtida sociala reformer komma att mer eller mindre intimt beröra pensionsstyrelsens ämbetsområde. Pensionsstyrelsen kan därför antagas i större omfattning än nu bli anmodad avgiva remissyttranden i olika frågor. Dessutom böra å styrelsens ledning ställas stora krav i fråga om initiativ till de förbättringar och förändringar av verksamheten som påkallas av utvecklingen.

Av det sagda torde framgå, att man vid utformandet av pensionsstyrelsens framtida organisation ej bör vara alltför bunden av den nuvarande organisationen, vilken för övrigt icke ens torde i alla delar vara lämpligt anpassad efter de arbetsuppgifter, som nu ankomma på styrelsen. Man torde också böra se till att pensionsstyrelsens ledning, generaldirektören och cheferna för de olika byråerna, icke skall behöva vara helt upptagen med löpande göromål utan även hava tid för personlig kontakt med den lokala verksamheten samt för utformande av uppslag till reformer i fråga om arbetets bedrivande och verksamheten i stort. I detta avseende torde den nuvarande organisationen icke hålla måttet.

Kommittén anser, att vid tillgodoseendet av angivna synpunkter i princip två vägar kunna väljas i fråga om styrelsens ledning. Härom anföres.

Antingen bestämmes antalet ämbetsmän närmast under generaldirektören, här nämnda byråchefer, förhållandevis lågt, i vilket fall beslutanderätten i löpande ärenden i största omfattning överlämnas åt innehavarna av underordnade befattningar — befintliga eller nytillskapade — eller också bestämmes antalet byråchefer högre, i vilket fall byråcheferna i större omfattning kunna deltaga i de löpande ärendenas avgörande. Båda vägarna äro förenade med för- och nackdelar. Den förstnämnda innebär en koncentration på få händer av ledningen, därvid dock risk föreligger att byråcheferna icke få erforderlig beröring med det löpande arbetet och den underställda personalen. Den andra innebär, att byråcheferna i betydande omfattning deltaga i det löpande arbetet och komma i god kontakt med personalen, därvid dock uppkommer en viss splittring i fråga om arbetsuppgifternas handhavande och ett månghövdat plenum. Det rimliga synes sålunda vara att man söker sig fram till en kompromisslösning mellan dessa båda principer.

Rörande den personliga kontakten med den lokala verksamheten uttalar kommittén.

Den ifrågavarande kontakten får icke begränsas till enbart styrelsens ledning utan bör utsträckas till så många som möjligt av styrelsens tjänstemän i beslutande ställning. Detta är av utomordentlig vikt för styrelsens förmåga att fullgöra sin uppgift såsom ett socialt samhälleligt organ. Kontakten bör

ske genom inspektionsresor samt anordnande av konferenser med ordsombud, pensionsnämnder och sjukkassor. Kommittén förutsätter sålunda att möjligheterna att utföra tjänsteresor radikalt ökas samt att vissa inspektörsbefattningar eller -förordnanden inrättas.

Vid den närmare utformningen av organisationen bör enligt kommitténs mening tillses, att beslutanderätten å styrelsens vägnar även formellt tillkommer dem, som faktiskt handlägga ärendena. Högre och flera befattningshavare böra ej deltaga i ett ärendes handläggning än som svarar mot dess betydelse och svårighetsgrad. Å andra sidan bör tillses, att ärenden av stor betydelse för den enskilde och det allmänna handläggas på ett fullt betryggande sätt.

b) Invaliditetsprövningen inom folkpensioneringen.

Den nya pensionslagstiftningen föranleder enligt kommitténs uppfattning, att invaliditetsprövningen bör ägnas större uppmärksamhet än hittills. Här om anföres.

Pensionsbeloppens höjning kan med största sannolikhet väntas leda till att klena eller relativt gamla personer i större utsträckning än nu söka folkpension före 67 års ålder. Det är härvid av vikt att de erhålla pension, som äro därtill berättigade, men också att de sökande, som icke äro invalider i lagens mening, icke erhålla pension. En slapp invaliditetsbedömning medför en betydande ökning av utgifterna för folkpensioneringen samtidigt som arbetsmarknaden undandras välbehörlig arbetskraft. De föreslagna sjukbidragen torde i viss mån underlätta invaliditetsbedömningen därigenom att i de fall invaliditetens varaktighet är osäker sjukbidrag kan beviljas intill dess detta spörsmål kan säkrare avgöras. Emellertid komma sjukbidragens rätta användning att ställa ökade krav framför allt å den medicinska expertisen inom styrelsen. Sjukbidragen komma också att öka antalet ärenden, i vilka invaliditetsbedömning förekommer, samt nödvändigöra ett intimt samarbete med sjukförsäkringen — ibland kan det vara tveksamt om sjukpenning eller folkpension är den rätta eller den för den sökande bästa hjälpsformen.

Yrkesutbildnings- och omskolningsverksamheten samt den sjukvårdande verksamheten bli av ökad betydelse genom pensionsbeloppens ökning och införande av sjukbidragen. Denna invaliditetsförebyggande verksamhet bör emellertid i möjlig mån sättas in redan innan den tidpunkt uppnåtts, då en invaliditetsbedömning blir aktuell i samband med ansökning om folkpension. Genomförandet av en allmän sjukförsäkring öppnar stora möjligheter i detta avseende samtidigt som verksamheten blir av stor betydelse jämväl för sjukförsäkringen själv. Denna verksamhet bör sålunda vara lagd så att den ej blott tjänar folkpensioneringen utan även sjukförsäkringen.

Rörande handläggningen av invaliditetsfrågor uttalar kommittén.

Kommittén har funnit att i invaliditetsfrågors avgörande alltid böra deltaga minst två tjänstemän i högre grad samt en läkare. Den ene av tjänstemännen, som förutsättes i regel vara placerad i lägre lönegrad än den andre, bör intaga ställningen av föredragande. Föredragningen bör i princip ske muntligt å sammanträde där alla de i beslutet deltagande äro närvarande. Ärenden, i vilka tvekan om invaliditeten ej råder, behöva uppenbarligen endast i korthet anmälas vid sammanträdet. I ärende förekommande fråga om årsinkomst skall givetvis avgöras i samband med invaliditetsfrågan men i

denna del av beslutet förutsattes läkare icke deltaga. I tveksamma ärenden och ärenden av principiell natur skola deltaga byråchef eller byrådirektör samt, i den omfattning denne själv bestämmer, generaldirektören. Vid prövningen skall särskilt uppmärksammas frågor om yrkesutbildning, omskolning eller sjukvård. Frågor om undersökning å sjukvårdsanstalt eller genom specialist förutsattas kunna avgöras av föredraganden efter samråd under hand med en läkare och eventuellt med den högre tjänstemannen.

c) Inkomstprövningen inom folkpensioneringen.

Kommittén framhåller, att, sedan folkpensioneringen reformerats, antalet ärenden, i vilka allenast inkomstprövning förekomme, skulle minska, varjämte prövningen i ett icke obetydligt antal fall komme att avse relativt små pensionsbelopp, särskilt då ärendet endast gällde bostadstillägg i två av de fem bostadskostnadsgrupper, i vilka riket för bestämmande av bostadstillägg skall indelas, nämligen grupperna II och III. (Å ort i gruppen I skall något bostadstillägg icke utgå.) Å andra sidan tillkomme prövningen av änkepensionsansökningarna och den visserligen formella men dock icke betydelselösa prövningen av ansökningar om de särskilda bostadstilläggen. Enligt kommitténs mening vore det icke nödvändigt, att dessa ärenden handlades på det kvalificerade sätt som föreslagits i fråga om de ärenden, i vilka invaliditetsbedömning förekomme. Kommittén ansåge därför, att dessa ärenden kunde avgöras av allenast en tjänsteman såvida icke ärendena i något avseende föranledde tvekan. I avgörandet av alla tveksamma ärenden borde en högre tjänsteman deltaga. Denne högre tjänsteman skulle även vara skyldig verkställa stickprovsgranskning av övriga ärenden, vilka handlagts av de honom underställda tjänstemännen. Ärenden, i vilka anförts besvär eller i vilka återförvisning eller avslag ifrågasatts, skulle alltid underställas den högre tjänstemannen. Särskilt tveksamma och principiellt viktiga ärenden skulle handläggas i samma ordning som motsvarande slag av invaliditetsärenden (med undantag för deltagandet av läkare). Ärendet förutsattes alltid vara särskilt tveksamt, då de i ärendets handläggning deltagande båda tjänstemännen vore av olika mening.

d) Tillsynen över sjukkassor, understödsföreningar och pensionsstiftelser.

Rörande sjukkasseverksamheten anför kommittén.

Genomförandet av en allmän sjukförsäkring kommer att väsentligt öka pensionsstyrelsens arbetsuppgifter. Sålunda må framhållas den skillnad, som måste råda mellan ledningen av en allmän, av staten huvudsakligen bekostad försäkring och tillsynen av en frivillig försäkring, som omhänderhaves av fristående tämligen självständiga sjukkassor. Skillnaden framgår i främsta rummet därav, att den allmänna försäkringen blir en statsangelägenhet och icke såsom för närvarande en fråga, som närmast berör de försäkrade och sjukkassorna. Sjukassorna bli i den allmänna försäkringen — ehuru fria rättsbildningar — organ i det allmännas tjänst. I motsats till vad nu är fallet måste sjukkassor finnas och i stort sett alla medborgare måste vara försäkrade genom medlemskap i dessa. Detta medför ett väsentligt ökat ansvar för statens tillsynsorgan både i vad det gäller kassornas skötsel och de försäk-

rades rättigheter. Enligt det föreliggande förslaget till lag om allmän sjukförsäkring bli statsbidragen av en helt annan storleksordning än i den frivilliga försäkringen. Besvärsmätt över kassornas beslut föreslås i lagförslaget och att antalet besvärssärenden blir betydande är sannolikt med hänsyn till det utomordentligt stora antal ärenden, som kommer att prövas av kassorna.

Kommittén uttalar vidare, att det centrala handhavandet av en allmän sjukförsäkring vore av den storleksordningen, att det skulle kunna motivera inrättandet av ett särskilt ämbetsverk — något som dock ej föreslås av kommittén. Emellertid vore det enligt kommitténs mening uppenbart, att en betydligt större del av pensionsstyrelsens verksamhet framdeles komme att hänföra sig till sjukförsäkringen än vad nu vore fallet.

Betydelsen av pensionsstyrelsens verksamhet beträffande tillsynen över understödsföreningar i allmänhet (ej arbetslöshetskassor) samt aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser belyser kommittén genom följande uppställning.

Under pensionsstyrelsens tillsyn stående understödsföreningar (utom erkända sjuk-kassor) och stiftelser vid 1944 års utgång.

	Antal föreningar resp. stiftelser	Antal medlemmar den 31/12 1944	Tillgångar över skulder den 31/12 1944, kr.
Pensionskassor:			
Tjänstepensionskassor.....	114	69 636	586 525 475
Övriga pensionskassor	120	17 289	40 148 755
Summa för pensionskassor	234	86 925	626 674 230
Kapitalförsäkringsföreningar:			
(begravningskassor).....	490	807 923	70 873 947
Sjuk- och begravningskassor.....	326	187 873	14 621 388
Sjuk-kassor	160	278 606	6 066 910
Santliga understödsföreningar	1 210	1 361 327	718 236 475
Pensions- och andra personalstiftelser:			
Allmänna pensions-stiftelser	341	—	87 081 037
Särskilda pensionsstiftelser	299	—	54 277 481
Understödsstiftelser.....	53	—	4 531 554
Summa pensionsstiftelser	693	—	145 890 072

Kommittén förutsätter, att pensionsstyrelsen även i fortsättningen skall vara tillsynsmyndighet för nu omförmälda understödsföreningar och stiftelser.

e) Byråindelningen inom pensionsstyrelsen.

Kommittén föreslår, att följande byråer skola finnas inom pensionsstyrelsen, nämligen en kanslibyrå, en fond- och katedralbyrå, två folkpensionsbyråer, en sjukvårdsbyrå, en försäkringsbyrå och två sjuk-kassebyråer.

Å den nuvarande *kanslibyrån* handläggas bland annat utbetalningsärenden av juridisk natur. Med hänsyn till dessa ärendens samband med pensionsutbetalningar i allmänhet föreslås desamma överflyttade till försäkringsbyrån, vilken skulle handha utbetalningen. Vidare förordas, att den nu under kanslibyrån sorterande registeravdelningen, på vilken ankommer registrering av ansökningar om folkpension m. m., sammanföres med folkpen-

sionsbyråerna. I övrigt skulle kanslibyrån behålla nuvarande arbetsuppgifter, väsentligen avseende organisations- och personalfrågor beträffande styrelsen och de lokala folkpensionsorganen. Kommittén framhåller, att byråns uppgifter i framtiden komme att bli mer maktpåliggande än nu, därest styrelsen, såsom kommittén antagit, finge ökad remissbörd. Uppgifterna bleve svårare även av den anledningen, att efter pensionsreformen större krav komme att ställas på de lokala organen.

Med avseende å *fond- och kameralbyrån* föreslås inga organisatoriska förändringar. Kommittén betonar emellertid, att folkpensionsreformen medförde, att medelsförvaltningen bleve mer omfattande ej blott i fråga om storleken av inkomster och utgifter utan även beträffande de bokförda posternas antal. Detta gällde i all synnerhet, om utbetalningen av folkpensionerna centraliserades till styrelsen.

I betänkandet uttalas i detta sammanhang, att kommittén övertvägt en sammanslagning av de båda nu nämnda byråerna. Kommittén ansåge, att vissa skäl talade för att sådan sammanslagning komme till stånd. Den borde dock icke verkställas under de närmaste åren, då genomförandet av folkpensions- och sjukförsäkringsreformerna komme att hårt belasta styrelsen.

Avgörandet av pensionsärendena ankommer enligt gällande arbetsfördelning i princip på *den nuvarande granskningsbyrån*. Emellertid handlägges en del av ärendena på den byrå, som är inrättad för den invaliditetsförebyggande verksamheten, d. v. s. *sjukvårdsbyrån*. Hit höra ärenden angående folkpension, då den pensionssökande eller dennes make någon gång varit föremål för en invaliditetsförebyggande åtgärd eller sådan åtgärd ifrågasatts, ävensom ärenden, i vilka vid handläggningen å granskningsbyrån fråga uppkommit om en invaliditetsförebyggande åtgärd eller undersökning å sjukvårdsanstalt. Antalet ärenden, som av granskningsbyrån överlämnas till sjukvårdsbyrån, uppgår till omkring 2 300 om året, av vilka cirka 1 000 avse invaliditetsförebyggande verksamhet.

I betänkandet föreslås nu, att granskningsbyrån uppdelas på två byråer, benämnda *folkpensionsbyråer*, och att till dessa byråer överflyttas vissa ärenden från sjukvårdsbyrån.

Kommittén öfvermåler härvid till en början, att antalet pensionsärenden, som efter den nya lagstiftningens ikraftträdande årligen tarvade granskning — hit räknades icke ärenden om enbart allmän ålderspension — kunde uppskattas på följande sätt.

	Antal
Invalidpension och sjukbidrag till personer, som ej tidigare uppburit någon pensionsförmån	18 000
Invalidpension och sjukbidrag till kvinnor, som tidigare uppburit hustrutillägg	2 000
Invalidpension och sjukbidrag till kvinnor, som tidigare uppburit änkepension	1 000
Jämkningsar av invalidpensioner och sjukbidrag inklusive ansökan om hustrutillägg, då mannen tidigare har pension	3 500
Av pensionsnämnd avslagna ansökningar om invalidpension och sjukbidrag	2 500
Summa ansökningar om invalidpension och sjukbidrag	27 000

	Antal
Bostadstillägg och hustrutillägg till ålderspensionärer, som ej tidigare uppburit sådant tillägg	16 000
Änkepension	4 000
Jämknings- av ålders- och änkepensioner inklusive ansökan om hustrutillägg, då mannen tidigare har inkomstprövad pension	10 000
Av pensionsnämnd avslagna ansökningar om bostads- och hustrutillägg och änkepension	<u>2 000</u>
Summa ansökningar om inkomstprövad ålderspension och änkepension	32 000
Totala antalet ansökningar, som kräver granskning	59 000

Till jämförelse nämnes, att år 1945 till pensionsstyrelsen inkommo ansökningshandlingar, avseende 59 500 personer. Antalet ansökningar hade dock varit lägre, enär makar ofta sökte pension gemensamt i en ansökning. Att det för framtiden beräknade antalet vore ungefär lika stort som det nuvarande trots att inkomstprövningen i bostadskostnadsgrupp I bortföller för åldringarna, sammanhänge med att pensioneringens utformning såsom familjepensionering och det större antalet bostadskostnadsgrupper i förhållande till antalet ortsgrupper medförde större antal jämkningar, att sjukbidrag, hustrutillägg och änkepension införts, samt att inkomstgränserna avsevärt höjts.

Vad beträffar omfattningen och behovet av invaliditetsförebyggande verksamhet inom pensionsstyrelsen anför kommittén, att år 1944 inom styrelsen handlades omkring 15 000 ärenden angående invaliditetsförebyggande åtgärder (undersökningar jämlikt 31 § folkpensioneringslagen ej medräknade) samt att varje ärende i medeltal handlades två gånger. Pensionsstyrelsens möjligheter att hänvisa reumatiskt sjuka till sluten vård syntes under de närmaste åren bli större än för närvarande. Statsmakternas ställningstagande till 1941 års reumatikervårdssakkunnigas förslag (prop. 224/1946) kunde emellertid förändras, att denna hänvisningsverksamhet senare kunde komma att helt upphöra. Då antalet sådana ärenden under år 1944 uppgick till över 4 000, skulle, om verksamheten bortföller, återstå omkring 11 000 ärenden om året.

Kommittén framhåller vidare, att den invaliditetsförebyggande verksamheten i viss mån komme att underlättas, därest rätt till fri sjukhusvård infördes. Verkningarna därav borde dock icke överdrivas, enär redan nu sjukhusvård i de fall sådan vore nödvändig i betydande omfattning stode varje medborgare till buds.

Ytterligare erinras, att kommittén för partiellt arbetsföra i sitt i mars 1946 avgivna betänkande (SOU 1946: 24) utgått ifrån att pensionsstyrelsen alltjämt skulle ägna intresse åt arbetsvårdsfrågor och höra till de myndigheter, med vilka arbetsmarknadskommissionen skulle samråda i dylika frågor.

Socialvårdskommittén, som anser den invaliditetsförebyggande verksamheten behöfelig icke blott för folkpensioneringen utan även för sjukförsäkringen, finner sig med hänsyn till det anförda kunna räkna med att verksamheten framgent skall bli av minst samma omfattning som nu och under vissa övergångsår bli ännu större.

Rörande organisationen anför kommittén bland annat.

Inom kommittén har diskuterats ett förslag innebärande att samtliga ärenden avseende invalidpension och sjukbidrag skulle handläggas å samma byrå, som hade till uppgift att bedriva invaliditetsförebyggande verksamhet, och att tjänstemännen å byrån skulle handlägga såväl pensionsärenden som ärenden rörande den invaliditetsförebyggande verksamheten. Det har gjorts gällande, att endast genom en sådan anordning säkerhet skulle föreligga för att invaliditetsförebyggande åtgärder beträffande en pensionssökande komme att vidtagas i behöflig omfattning och att anordningen skulle bidra till ett snabbare avgörande av ärenden, i vilka invaliditetsförebyggande åtgärd ifrågasättes. Detta skulle i sak innebära att den nuvarande granskningsbyrån delades i två byråer, av vilka den ena jämväl skulle övertaga sjukvårdsbyråns nuvarande uppgifter. Den andra granskningsbyrån skulle endast handlägga frågor, som avsåge inkomstprövning såsom bostadstillägg och hustrutillägg till ålderspensioner, änkepensioner och barnbidrag. Den sålunda föreslagna anordningen kan vid första påseendet förefalla lämplig men är dock förenad med allvarliga olägenheter.

Beträffande dessa olägenheter anser kommittén den största ligga däri, att det kan befaras, att den invaliditetsförebyggande verksamheten endast blir ett bihang till invaliditetsprövningen inom folkpensioneringen. Detta skulle vara desto mindre tillfredsställande, som verksamheten bör vara i ungefärligen lika mån anknuten till sjukförsäkringen som till folkpensioneringen.

Kommitténs överväganden utmynna i att sjukvårdsbyrån bör bibehållas men helt befrias från avgörandet av pensionsärenden samt att granskningsbyrån bör uppdelas på två folkpensionsbyråer med vissa avdelningar — för registrering, arkivering, sekretariat, efterkontroll, förbindelse med de lokala organen — gemensamma. Anledningen till denna uppdelning av granskningsbyrån är, enligt vad kommittén anför, att byrån eljest bleve alltför stor för att chefen för densamma skulle kunna bemästra de uppgifter, som borde ankomma på honom. Frågan om den närmare fördelningen av ärendena mellan de nya byråerna har kommittén icke upptagit till behandling.

Beträffande *försäkringsbyrån* uttalar kommittén, att denna i samband med genomförandet av folkpensionsreformen finge sina arbetsuppgifter radikalt förändrade. Slopandet av den individuella bokföringen av folkpensionsavgifterna gjorde sålunda byråns största avdelning, avgiftsavdelningen, obehöflig. Det nya utbetalningssystemet komme å andra sidan att medföra, att byråns befattning med utbetalningen av folkpensionerna finge en helt annan omfattning och betydelse än nu. De nuvarande pensions- och bokföringsavdelningarna skulle därigenom få sina arbetsuppgifter helt omlagda. Enligt kommitténs förslag skulle den sistnämnda avdelningen upphöra och en utbetalningsavdelning inrättas. Såsom framgår av vad förut anförts förordar kommittén vidare, att frågor av juridisk natur angående utbetalning av folkpensioner, vilka frågor nu handläggas å kanslibyrån, skulle överflyttas till försäkringsbyrån. Då chefen för försäkringsbyrån icke kunde antagas vara jurist, borde enligt kommitténs mening en byråchef med juridisk utbildning deltaga i avgörandet av viktigare utbetalningsfrågor av juridisk natur. Övriga hithörande ärenden skulle anförtros åt föreståndaren för den juridiska avdel-

ningen. Avdelningen för frivillig försäkring anses böra allttjämt vara knuten till försäkringsbyrån, vilken även skulle, såsom nu är fallet, handha statistikuppgifter.

I enlighet härmed skulle försäkringsbyrån uppdelas på en pensionsavdelning, en utbetalningsavdelning, en juridisk avdelning, en statistisk avdelning och en avdelning för den frivilliga försäkringen.

Vad slutligen angår *den nuvarande sjukkassebyrån* erinrar kommittén, att den i sitt betänkande med utredning och förslag angående lag om allmän sjukförsäkring (SOU 1944: 15) uttalat, att genomförandet av en allmän sjukförsäkring komme att nödvändiggöra en uppdelning av byrån på flera byråer. Härefter anför kommittén.

Tillsynen över sjukkassor, understödsföreningar och aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser med vad därmed sammanhänger är emellertid även för närvarande en så omfattande arbetsuppgift, att sjukkassebyrån enligt kommitténs mening redan med nuvarande arbetsbörd är i behov av en uppdelning och personalförstärkning. Tillsynen över understödsföreningar och aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser blir en alltmer betungande och ansvarsfull arbetsuppgift. Särskilt gäller detta i fråga om understödsföreningarna, vilka nyligen inordnats under 1938 års understödsföreningslag och enligt denna måste bli föremål för en tillsyn av helt annan karaktär än den tillsyn, som utövades enligt den tidigare gällande lagstiftningen. Då byråns organisation även under nuvarande förhållanden måste anses otillfredsställande iöreligger uppenbarligen en betydande risk att även väsentliga åligganden måste eftersättas, om icke en organisationsändring kommer till stånd. Då det vidare är av vikt att den personella utrustningen icke är för svag inom ifrågavarande del av pensionsstyrelsen under förberedelsearbetet för genomförandet av en allmän sjukförsäkring samt det icke vore rimligt, att den del av styrelsen, som nu är ojämförligt sämst tillgodosedd ur organisatorisk synpunkt, lämnades å sido, då styrelsen i övrigt omorganiseras, anser kommittén det vara av största betydelse, att med omorganisationen av sjukkassebyrån icke anstår till senare tidpunkt.

För uppdelningens verkställande har kommittén funnit rationellast, att byrån delades på *två sjukkassebyråer*, av vilka den ena skulle handha i huvudsak de arbetsuppgifter, som nu ankomma på byråns juridiskt-administrativa avdelning, och den andra ungefärligen de göromål, som ankomma på de försäkringstekniska och ekonomisk-statistiska avdelningarna. Båda byråerna skulle uppdelas på avdelningar, den förstnämnda byrån i en registreringsavdelning, en avdelning för tvistemål (besvärsavdelning) och en allmän avdelning samt den senare byrån i en försäkringsteknisk avdelning och en ekonomisk-statistisk avdelning.

En av kommitténs ledamöter herr Bexelius, har med instämmande av herr *Hagård* i särskilt yttrande föreslagit decentralisation av handläggningen utav ärenden angående inkomstprövning i de fall, då icke vore fråga om invalidpension, samt anført, att det vid bifall härtill icke syntes bliva nödvändigt att uppdelas den nuvarande granskningsbyrån på två folkpensionsbyråer. Såsom framginge av vad kommittén anført rörande antalet pensionsärenden, som efter den nya lagstiftningens ikraftträdande årligen tarvade granskning

inom pensionsstyrelsen, kunde nämligen mer än halva antalet ärenden antagas avse inkomstprövad ålderspension och änkepension.

Kommitténs förslag till organisation av de byråer inom pensionsstyrelsen, å vilka ärenden angående folkpension och invaliditetsförebyggande verksamhet skulle handläggas, har en av de särskilt förordnade sakkunniga i kommittén, t. f. byråchefen Manne Parenius, ansett sig icke kunna tillstyrka. Härutinnan anföres.

Pensionsstyrelsens invaliditetsförebyggande verksamhet har i olika avseenden visat sig vara av stor betydelse. Med den nya folkpensioneringslagens införande torde också, på grund av de avsevärt ökade pensionsbeloppen och den nya formen för folkpension, sjukbidrag, kraven å denna verksamhet komma att ytterligare ökas. Det synes därför vara lämpligt, att man söker organisera ifrågasvarande byråer så, att man bland annat erhåller största möjliga säkerhet för att personer, vilka i första hand böra beredas vård å sjukhus eller kuranstalt eller vilka böra erhålla yrkesutbildning, också bliva föremål för sådana invaliditetsförebyggande åtgärder. De sakkunnigas förslag synes icke tillfredsställande i detta avseende samt innebär dessutom att de olägenheter, innefattande bland annat ett tidsödande dubbelarbete samt ärendenas överflyttande mellan olika byråer, som för närvarande vidlåda invaliditetsprövningen, i väsentlig mån komma att kvarstå. Om ärendena handläggas å två byråer och fördelas så, att ärenden angående folkpension, i vilka invaliditetsprövning skall äga rum, jämte ärenden angående den invaliditetsförebyggande verksamheten, handläggas å den ena, och övriga ärenden angående folkpension, å den andra byrån, synes fordran på tillräckligt effektiva och omfattande invaliditetsförebyggande åtgärder beträffande personer, som söka folkpension och sjukbidrag, i möjligaste mån uppfyllas, varförutom de ovannämnda olägenheterna praktiskt taget helt och hållet kunna undanröjas. Eventuellt skulle för att erhålla lämplig fördelning av arbetsbördan å de båda byråerna, en uppdelning av de pensionsärenden, vilka kräva invaliditetsprövning, kunna ske så, att jämväl pensionsärenden rörande personer, som fyllt sextio år, och beträffande vilka således någon invaliditetsförebyggande åtgärd knappast kan komma i fråga, handläggas å sistnämnda byrå.

Yttrandena.

I fråga om de allmänna synpunkterna har *pensionsstyrelsen* förklarat sig dela kommitténs uppfattning, att styrelsens hela organisation nu borde omprövas. Styrelsen anför vidare, att styrelsen funne det angeläget, att personlig kontakt uppehölls med den lokala organisationen. Att så under senare år icke kunnat ske i den utsträckning som styrelsen ansett önskvärd hade framför allt berott på krigsförhållandena samt brist på personal och på erforderliga anslagsmedel till bestridande av resekostnader m. m.

Beträffande invaliditetsprövningen inom folkpensioneringen framhåller *pensionsstyrelsen*, att styrelsen i likhet med kommittén vore väl medveten om nödvändigheten av att invaliditetsprövningen skedde med den största omsorg och grundlighet. Styrelsens erfarenhet gäve emellertid vid handen, att anspråket på en såvitt möjligt fullgod invaliditetsbedömning i ett mycket stort antal fall torde bliva tillgodosett, därest i bedömningen deltoge — förutom en läkare — endast en högre befattningshavare, på vilken givetvis mycket stora krav borde ställas, samt därjämte anordnades en så betryggande

stickprovsgranskning som möjligt av överordnad tjänsteman. Härigenom vunnnes också en snabbare handläggning av ärendena. När invaliditetsfrågan vore alldeles klar eller sjukdomssymtomen vore av relativt underordnad betydelse för invaliditetsbedömningen, syntes det vara onödigt att höra läkare. I handläggningen av tveksamma ärenden och ärenden av principiell natur borde, i överensstämmelse med den ordning, som redan nu tillämpades, deltaga en läkare, vederbörande befattningshavare i 26 lönegraden, byrådirektör och, där så prövades erforderligt, byråchef. Härvid borde muntlig föredragning ske. För närvarande deltog dessutom generaldirektören i ärenden av principiell innebörd eller av särskilt tveksam natur. På detta sätt torde minst lika tillförlitliga garantier skapas som med kommitténs förslag.

Medicinalstyrelsen understryker starkt betydelsen av att en läkare alltid, där fråga icke vore om otvetydiga fall, deltog i avgörandet av invaliditetsfrågor.

Rörande tillsynen över sjukkassorna efter genomförandet av en allmän sjukförsäkring utgår *pensionsstyrelsen* i likhet med kommittén från att denna skall stanna hos styrelsen.

Angående byråindelningen, såvitt densamma ägde samband med folkpensionsreformen, anför *pensionsstyrelsen*, att man, innan närmare erfarenhet vunnits rörande huru nämnda reform komme att verka i praktiken, borde inskränka sig till att göra de ändringar, som nu vore oundgängligen nödvändiga. På grund härav och med hänsyn till det läge, vari frågan rörande omfattningen av styrelsens invaliditetsförebyggande verksamhet för närvarande befunne sig, vore det knappast möjligt att bedöma, huruvida för framtiden en byrå enbart för den invaliditetsförebyggande verksamheten vore erforderlig. Styrelsen vore därför icke beredd att nu tillstyrka, att *granskningsbyrån* uppdelas på två byråer (folkpensionsbyråer). För att åstadkomma en någorlunda jämn fördelning av arbetsuppgifterna mellan *gransknings-* och *sjukvårdsbyråerna* torde åtminstone tills vidare den anordningen kunna tillämpas, att sjukvårdsbyrån handlade ärenden, i vilka invaliditetsprövningen avsåge personer under 60 år. I frågor, som vore gemensamma för de båda byråerna, borde givetvis samråd äga rum mellan byråcheferna. Styrelsen hade gjort en sammanställning rörande de ärenden, som vid den föreslagna uppdelningen skulle ankomma på de båda byråerna. I sammanställningen redovisades ärenden, vari pension samtidigt söktes för äkta makar, såsom två ärenden, ehuru gemensam ansökning föreläge. För närvarande förekomme sådan ansökning i omkring 15 % av pensionsärendena. Sammanställningen hade följande utseende.

Granskningsbyrån.

Invalident pension och sjukbidrag till personer över 60 år:

	Antal ärenden
a) av pensionsnämnd beviljade ansökningar (exkl. jämkningar)	7 000
b) av pensionsnämnd behandlade jämkningar	1 000
c) av pensionsnämnd avslagna ansökningar	1 000
	9 000

<i>Bostadstillägg, hustrutillägg och änkepension:</i>	Antal ärenden
a) av pensionsnämnd beviljade ansökningar (exkl. jämkningar)	20 000
b) jämkningar	10 000
c) av pensionsnämnd avslagna ansökningar	2 000
<i>Barnbidrag (för föräldralösa barn och änkebarn)</i>	<u>3 000</u>
	<u>Summa: 44 000</u>

Sjukvårdsbyrån.

Invaldpension och sjukbidrag till personer under 60 år:

a) av pensionsnämnd beviljade ansökningar (exkl. jämkningar)	14 000
b) av pensionsnämnd behandlade jämkningar	2 500
c) av pensionsnämnd avslagna ansökningar	1 500
<i>Ärenden rörande den invaliditetsförebyggande verksamheten</i>	<u>16 000</u>
	<u>Summa: 34 000</u>

Pensionsstyrelsen anför vidare, att vid bedömandet av byråernas arbetsuppgifter borde beaktas, att de ärenden, som föreslagits ankomma på sjukvårdsbyrån, genomsnittligt torde kräva handläggning vid flera tillfällen än övriga ärenden. Antalet handläggningar kunde sålunda beräknas komma att fördela sig tämligen jämnt mellan de båda byråerna. Å sjukvårdsbyrån skulle givetvis handläggas även sådana frågor angående bostadstillägg, hustrutillägg, änkepension och barnbidrag, vilka föreläge eller uppkomme vid handläggningen å byrån av ärenden rörande invaldpension eller sjukbidrag. Det finge också framhållas, att ärenden, vari invaliditetsbedömning förekomme (invaldpension och sjukbidrag), i regel vore av svårare beskaffenhet än pensionsärenden med enbart inkomstprövning (bostadstillägg, hustrutillägg och änkepension).

Kommittén hade föreslagit, att den under *kanslibyrån* nu sorterande *registeravdelningen* skulle sammanföras med de föreslagna folkpensionsbyråerna. Pensionsstyrelsen, som avstyrkt uppdelning av granskningsbyrån på två folkpensionsbyråer, uttalar, att nämnda avdelning tills vidare fortfarande borde sortera under kanslibyrån. Arbetsuppgifterna för gransknings- och sjukvårdsbyråerna borde nämligen enligt styrelsens mening begränsas i största möjliga utsträckning.

Vidkommande kommitténs förslag, att handläggningen av *utbetalningsfrågor av juridisk natur*, vilken handläggning för närvarande ävenledes skedde å kanslibyrån, skulle överflyttas till försäkringsbyrån anför pensionsstyrelsen följande.

Pensionsstyrelsen kan icke finna det vara ur arbetssynpunkt lämpligt, att en avdelning, som till enda arbetsuppgift har att handlägga frågor av juridisk natur — i många fall av ganska invecklad beskaffenhet — tillägges en byrå, vars chef icke kan antagas vara jurist. Då härtill kommer att någon olägenhet av att ifrågavarande arbetsuppgift tills vidare åvilar kanslibyrån icke torde föreligga, föreslår styrelsen, att för närvarande överflyttning till försäkringsbyrån icke sker.

Beträffande förslaget om *sjukkassebyråns* uppdelning på två byråer framhåller pensionsstyrelsen, att en så genomgripande organisatorisk förändring

icke borde ifrågakomma, förrän det bestämts, om allmän sjukförsäkring skulle införas. Hade däremot införandet av allmän sjukförsäkring i huvudsaklig överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag beslutats vid den tidpunkt, då styrelsens nya organisation skulle fastställas, borde en uppdelning av sjukkassebyrån på två byråer enligt kommitténs förslag ske, även om den allmänna sjukförsäkringen icke skulle träda i kraft förrän vid en senare tidpunkt.

Sjukkassenämnden, som finner inrättandet av ett särskilt ämbetsverk för handhavandet av en allmän obligatorisk sjukförsäkring motiverat, anser, att, därest så ej skedde, en uppdelning av *sjukkassebyrån* på två byråer borde verkställas, dock ej förrän frågan om införande av allmän sjukförsäkring blivit avgjord.

Statskontoret förutsätter med anslutning till vad pensionsstyrelsen anfört, att *granskningsbyrån* ej uppdelas på två byråer. Huruvida *sjukkassebyrån* borde uppdelas från och med den 1 juli 1947 syntes få bero på i vad mån förberedelser för den allmänna sjukförsäkringens genomförande redan då lämpligen borde igångsättas.

Allmänna lönenämnden ansluter sig till den av pensionsstyrelsen uttalade åsikten, att man nu endast borde genomföra sådana organisatoriska förändringar, som finge anses oundgängligen påkallade. Lönenämnden biträdde därför pensionsstyrelsens förslag, att den nuvarande *granskningsbyrån* tills vidare skulle bibehållas. Beträffande *sjukkassebyrån* ville lönenämnden, i betraktande av det omfattande förberedelsearbete, som torde bliva erforderligt, därest den allmänna sjukförsäkringen skulle genomföras från och med den 1 juli 1950, icke framställa erinran mot att byrån redan från och med budgetåret 1947/48 uppdelades på två byråer.

Pensionsstyrelsens tjänstemannaförening har anfört, att det föreslagna antalet byråer vore mycket lågt i förhållande till omfattningen av pensionsstyrelsens arbetsuppgifter och det stora antalet befattningshavare i högre lönegrader.

Departementschefen.

Till en början vill jag framhålla, att jag finner spørsmålet om pensionsstyrelsens omorganisation nu föreligga i det skicket, att förslag i ämnet kan underställas riksdagens prövning. Den omständigheten, att den numera av riksdagen antagna lagen om allmän sjukförsäkring jämte förestående sociala reformer på vissa områden, skulle komma att mer eller mindre beröra styrelsens ämbetsområde, anser jag icke utgöra hinder mot att ett avgörande kommer till stånd. För att så bör ske tala även de svårigheter, som synas föreligga, att med nuvarande anställnings- och befordringsförhållanden sörja för en önskvärd nyrekrytering av styrelsens personal. En annan sak är, att, innan erfarenhet vunnits rörande huru folkpensioneringsreformen och den allmänna sjukförsäkringen komma att verka i praktiken, återhållsamhet torde böra iakttagas, när det gäller att utforma styrelsens nya organisation och bestämma styrelsens personalbestånd. Till

frågan angående styrelsens personalbehov återkommer jag i annat sammanhang. Nu vill jag till behandling upptaga vissa allmänna organisatoriska spörsmål.

Härvid må först erinras, att den förut omförmälda propositionen med förslag till lag om ändring i lagen om folkpensionering berör förhållanden, vilka äro av betydelse även för pensionsstyrelsens organisation. I propositionen föreslås, att, då fråga ej är om besvär, pensionsstyrelsens befattning med ansökningar om ålderspension — bortsett från ansökningar om enbart allmän ålderspension — och änkepension i huvudsak skall inskränkas till kontroll av pensionsbeloppets beräkning. Pensionsnämnds beslut i frågor, som äro av betydelse för rätten till pension eller för denna beräkning, skall i princip godtagas av pensionsstyrelsen. Däremot skall enligt förslaget pensionsstyrelsen siffergranska besluten, innan utbetalning av pension äger rum. I samband därmed bör styrelsen verkställa kontroll, huruvida den pensionsökande eller dennes make redan åtnjuter folkpension. Då i anledning av kontrollen ändring av pensionsbeloppet finnes påkallad, skall pensionsstyrelsen äga vidtaga rättelse. Om eljest, t. ex. vid stickprovsgranskning, upptäcket, att fel blivit begånget vid pensionsärendes behandling, skall pensionsstyrelsen likaledes hava rätt att verkställa rättelse eller uppdraga åt pensionsnämnd att upptaga ärendet till förnyad prövning. Motsvarande bestämmelser föreslås skola gälla vid höjning eller annan ändring av folkpension. Vad åter angår ansökningar om invalidpension och sjukbidrag förordas i propositionen, att såväl invaliditetsbedömningen som inkomstprövningen skall slutligt företagas inom pensionsstyrelsen. Av pensionsstyrelsen bedriven efterkontrollerande verksamhet skall såsom hittills medföra rätt för styrelsen att anmoda pensionsnämnd att ompröva viss pensionstagares rätt till pension. Då grundad anledning finnes till antagande, att folkpension bör indragas eller minskas, skall pensionsstyrelsen liksom nu äga provisoriskt förordna, att pension icke vidare skall utbetalas eller att den skall utgå med minskat belopp.

Vad beträffar sättet för pensionsstyrelsens invaliditetsprövning inom folkpensioneringen har socialvårdskommittén föreslagit, att i denna prövning alltid skulle deltaga minst två tjänstemän i högre grad och en läkare samt att i princip muntlig föredragning borde ske. I likhet med pensionsstyrelsen anser jag, att detta förfaringssätt bör tillämpas endast i tveksamma fall och i ärenden av principiell natur. Pensionsstyrelsens erfarenhet har nämligen givit vid handen, att anspråket på en såvitt möjligt fullgod invaliditetsprövning i ett mycket stort antal fall torde bliva tillgodosett, därest i bedömningen deltagar — förutom en läkare — endast en högre befattningshavare samt därjämte anordnas en så betryggande stickprovsgranskning som möjligt av överordnad tjänsteman. Härigenom skulle man också vinna en snabbare handläggning av ärendena. Jag biträder alltså vad styrelsen härutinnan föreslagit.

Av vad förut anförts framgår, att inkomstprövning skall företagas av pensionsstyrelsen endast i invaliditetsärenden. På handläggningssättet vid

inkomstprövningen böra givetvis icke ställas större fordringar än i fråga om invaliditetsbedömningen.

Beträffande tillsynen över sjukkassorna vill jag erinra, att statsmakterna vid antagandet av lagen om allmän sjukförsäkring utgått från att pensionsstyrelsen även i fortsättningen skall vara tillsynsmyndighet för sjuk-kassorna.

Vad angår tillsynen över understödsföreningar och personalstiftelser utgår jag i det följande från att pensionsstyrelsen liksom för närvarande skall handha tillsynen över understödsföreningar i allmänhet — med undantag för arbetslöshetskassor — samt aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser.

I fråga om pensionsstyrelsens indelning i byråer anser jag i likhet med pensionsstyrelsen, att erfarenhet av folkpensioneringsreformens praktiska verkningar och angående den invaliditetsförebyggande verksamheten bör avvaktas, innan en mera genomgripande omorganisation genomföres. Av detta skäl och då den föreslagna decentralisationen med avseende å inkomstprövningen måste medföra en viss lättnad i granskningsbyråns arbetsbörda finner jag mig icke kunna tillstyrka kommitténs förslag att ersätta denna byrå med två folkpensionsbyråer. Till frågan om sjukkassebyråns uppdelning anser jag mig icke nu kunna taga ställning.

I anslutning till vad pensionsstyrelsen förordat, föreslår jag, att arbetsuppgifterna i avseende å de pensionsärenden, som kräva invaliditetsprövning, fördelas mellan granskningsbyrån och sjukvårdsbyrån på det sätt, att granskningsbyrån handlägger ärenden, i vilka invaliditetsprövningen avser personer över 60 år, och sjukvårdsbyrån övriga ärenden.

Beträffande kommitténs förslag att från kanslibyrån till vissa andra byråer överflytta dels registeravdelningen och dels utbetalningsärenden av juridisk natur delar jag pensionsstyrelsens mening, att en sådan överflyttning åtminstone icke för närvarande bör ske.

Rörande byråernas uppdelning i övrigt på avdelningar torde, på sätt pensionsstyrelsen föreslagit, inom kanslibyrån böra inrättas en särskild avdelning för utbetalningsfrågor av rättslig natur. Försäkringsbyrån bör, enligt pensionsstyrelsens förslag, uppdelas i en pensionsavdelning, en utbetalningsavdelning, en statistisk avdelning och en avdelning för den frivilliga försäkringen. Vad angår fond- och kameralbyrån samt sjukkassebyrån synes någon ändring i dessa byråers organisation icke vara erforderlig.

IV. Personal i högre lönegrader inom pensionsstyrelsen.

Socialvårdskommittén.

Generaldirektören. Denne, som nu är placerad i lönegraden C 12, föreslås — med hänsyn till de ökade krav och det ökade ansvar, som reformeringen av socialförsäkringen komme att ställa på pensionsstyrelsens chef — uppflyttad till lönegraden C 14.

Kanslibyrån.

Personalen utgöres för närvarande av 1 byråchef (A 30), 1 förste byråsekreterare (A 24) och 2 aktuarier (A 21), av vilka en å registeravdelningen. Denna avdelning och därmed en av aktuarierna skulle enligt kommittén överflyttas till folkpensionsbyråerna. Övriga befattningshavare skulle bibehållas. Beträffande befattningshavarnas löneställning föreslås, att förste byråsekreterarbefattningen uppflyttas till lönegraden A 26. Kommittén framhåller, att de med befattningen förenade göromålen, främst utarbetandet av remissyttranden och frågor angående verkets personal, syntes vara av minst lika kvalificerad natur som göromålen å de förste byråsekreterarbefattningar inom verket, som vore placerade i sistnämnda lönegrad. Innehavaren av förevarande befattning måste även besitta sådana kvalifikationer, att han vid förfall för byråchefen kunde vikariera för denne. Den å kansliavdelningen placerade aktuariebefattningen i lönegraden A 21 borde utbytas mot en byråsekreterarbefattning i samma lönegrad.

Fond- och kameralbyrån.

Kommittén föreslår samma personalbestånd som för närvarande, nämligen 1 byråchef (A 30), 1 förste byråsekreterare och ombudsman (A 26) och 1 kamrerare. Kamrerarbefattningen, som nu är placerad i lönegraden A 22, skulle dock uppflyttas till lönegraden A 24. Genom de föreslagna reformerna komme nämligen kamrerarens ansvar och arbetsbörda att betydligt öka. Kassarörelsens omslutning kunde sålunda beräknas nå en omfattning av närmare en miljard kronor för budgetår.

Folkpensionsbyråerna.

Dessa byråer skulle övertaga den nuvarande granskningsbyråns samt en del av sjukvårdsbyråns arbetsuppgifter, varjämte till byråerna skulle överflyttas den till kanslibyrån nu hörande registeravdelningen.

Å granskningsbyrån finnas för närvarande 1 byråchef (A 30), 3 byrådirektörer och biträdande ledamöter (A 28), 9 förste byråsekreterare och biträdande ledamöter (A 26) samt 3 aktuarier (A 21). Därutöver tjänstgöra såsom tillfälliga ledamöter 6 befattningshavare med vikariatslön i lönegraden A 24.

Enligt kommitténs förslag skulle den sammanlagda personalen å de båda folkpensionsbyråerna bliva följande, nämligen 2 byråchefer (A 30), 3 byrådirektörer (A 28), 8 förste byråsekreterare (A 26), 6 förste byråsekreterare (A 24) och 8 byråsekreterare (A 22). Med hänsyn till att den ene av byråcheferna borde utöva ledningen av för byråerna gemensamma arbetsuppgifter anser kommittén det böra övervägas, huruvida icke ett särskilt lönetillägg bör utgå till denne byråchef.

Byrådirektörerna skulle delta i handläggningen av tveksamma ärenden — i den mån icke byråchef deltog i densamma — samt liksom för närvarande biträda byråchef och under denne leda handläggningen av ärendena och därvid särskilt tillse, att enhetliga bedömningsgrunder tillämpades.

Rörande arbetsfördelningen mellan befattningshavarna i övrigt skulle för följande uppgifter avses nedannämnda befattningshavare, nämligen för inva-

liditetsbedömningsärenden 4 förste byråsekreterare i lönegraden A 26, 3 förste byråsekreterare i lönegraden A 24 och 3 byråsekreterare i lönegraden A 22, för rena inkomstprövningsärenden (även barnbidragsärenden), i vilka tveksamhet yppats, samt för stickprovsgranskning av dylika ärenden, 2 förste byråsekreterare i lönegraden A 26, för direkt handläggning av dessa ärenden 2 förste byråsekreterare i lönegraden A 24 och 2 byråsekreterare i lönegraden A 22, för efterkontroll av beviljade pensioner 1 förste byråsekreterare i lönegraden A 26, 1 förste byråsekreterare i lönegraden A 24 och 1 byråsekreterare i lönegraden A 22 samt för gemensamma sekretariatgöromål 1 förste byråsekreterare i lönegraden A 26 och 1 byråsekreterare i lönegraden A 22. I utbyte mot den å kanslibyråns registeravdelning nu tjänstgörande aktuarien i lönegraden A 21 skulle 1 byråsekreterare i lönegraden A 22 vara föreståndare för denna avdelning.

Med hänsyn framför allt till den av kommittén föreslagna ordningen för invaliditets- och inkomstprövning vore det av vikt, att därmed sammanhängande kvalificerade arbetsuppgifter anförtroddes härför särskilt lämpade befattningshavare i 26 lönegraden. Då man icke utan vidare kunde utgå från att de nuvarande innehavarna av befattningar i sistnämnda lönegrad vore bäst lämpade att handha dessa kvalificerade arbetsuppgifter, föresloge kommittén, att antalet befattningar såsom förste byråsekreterare i berörda lönegrad ökades med fyra, samtidigt som de föreslagna befattningarna såsom byråsekreterare i lönegraden A 22 minskades med samma antal. I den mån de fyra förste byråsekreterarbefattningar i lönegraden A 26, vilkas innehavare förutsattes komma att bestrida på befattningshavare i lägre lönegrad ankommande göromål, bleve vakanta, borde de ersättas med byråsekreterarbefattningar i lönegraden A 22.

För upprätthållande av kontakt mellan pensionsstyrelsen och folkpensioneringens lokala organ föreslår kommittén, att — utan att särskilda tjänster inrättas — 5 befattningshavare hos styrelsen förordnas såsom inspektörer för minst ett år åt gången. Dessa inspektörer skulle med tanke på att de under en stor del av året måste vistas å annan ort än sin bostadsort erhålla lönetillägg, så att lönen under tiden för förordnandet med två löneklasser överstege den för vederbörande befattningshavare i egen befattning gällande löneklassen.

Sjukvårdsbyrån.

Byråns personal består för närvarande av 1 byråchef (A 30), 1 förste byråsekreterare och biträdande ledamot (Eo 26), 1 förste byråsekreterare och biträdande ledamot (A 24), 3 förste byråsekreterare och biträdande ledamöter (Eo 24) och 1 aktuarie (Eo 21). Därutöver tjänstgöra såsom tillfälliga ledamöter 2 befattningshavare med vikariatslön i lönegraden A 24.

Kommittén föreslår, att byrån — som endast skulle handha den invaliditetsförebyggande verksamheten — erhåller följande befattningshavare, nämligen 1 byråchef (A 30), 3 förste byråsekreterare (A 26), 1 förste byråsekreterare (A 24) och 2 byråsekreterare (A 22). I fråga om arbetsfördelningen

mellan befattningshavarna skulle 1 förste byråsekreterare i lönegraden A 26 förestå byråns sekretariat, 1 förste byråsekreterare i samma lönegrad yrkesutbildnings- och omskolningsverksamheten och 1 förste byråsekreterare i samma lönegrad den sjukvårdande verksamheten. 1 förste byråsekreterare i lönegraden A 24 och 2 byråsekreterare i lönegraden A 22 skulle delta i prövningen av på byrån ankommande ärenden.

Kommittén uttalar rörande personalbehovet å folkpensionsbyråerna (granskningsbyrån) och sjukvårdsbyrån, att det kunde synas som om personalbehovet för pensionsprövningen bort bli avsevärt minskat genom utförningen av de nya ålderspensionerna. Emellertid måste ihågkommas, att ifrågakomna lagstiftning i andra avseenden vore mera komplicerad och omfattande än den nuvarande. Familjepensionsprincipen, änkepensioneringen, sjukbidragen och hustrutilläggen vore sålunda nyheter, som medförde ett betydande administrativt arbete. Detsamma gällde i viss mån ökningen av antalet bostadskostnadsgrupper i förhållande till antalet ortsgrupper. Pensionsbeloppens ökning medförde också krav på omsorgsfullare handläggning, särskilt av invaliditetsärendena. Vidare borde beaktas, att pensionsstyrelsen enligt den för styrelsen gällande instruktionen ägde förordna tillfälliga ledamöter i mån av behov. På grund härav hade praktiskt taget under hela den tid gällande folkpensionslag varit i kraft antalet biträdande och tillfälliga ledamöter i 26 och 24 lönegraderna uppgått till 20 respektive 7 eller sammanlagt 27 befattningshavare mot av kommittén nu föreslagna 18 befattningar i 26 och 24 lönegraderna.

Försäkringsbyrån.

Å denna byrå finnes för närvarande följande personal, nämligen 1 byråchef (A 30), 3 förste aktuarier (A 26), 1 förste aktuarie (A 24) och 3 aktuarier (A 21). Kommittén, som i annat sammanhang föreslagit, att till byrån skulle från kanslibyrån överflyttas handläggningen av utbetalningsärenden av juridisk natur, förordar, att personalen å byrån utökas till 1 byråchef (A 30), 1 byrådirektör (A 28), 1 förste byråsekreterare (A 26), 2 förste aktuarier (A 26), 2 förste byråsekreterare (A 24), 4 byråsekreterare (A 21) och 1 aktuarie (A 21). Av den föreslagna personalen skulle 1 förste byråsekreterare i lönegraden A 24 och 2 byråsekreterare i lönegraden A 21 tjänstgöra å pensionsavdelningen samt 1 byrådirektör i lönegraden A 28, 1 förste byråsekreterare i lönegraden A 24 och 1 byråsekreterare i lönegraden A 21 å utbetalningsavdelningen. Byrådirektören, vilken skulle vara föreståndare för sistnämnda avdelning och vilkens ansvar bleve betydande, måste fylla stora krav på organisationsförmåga och duglighet. Å den juridiska avdelningen skulle placeras 1 förste byråsekreterare i lönegraden A 26 och 1 byråsekreterare i lönegraden A 21 samt å den statistiska avdelningen såsom föreståndare 1 förste aktuarie i lönegraden A 26. Slutligen skulle 1 förste aktuarie i lönegraden A 26 och 1 aktuarie i lönegraden A 21 tjänstgöra å avdelningen för den frivilliga försäkringen.

Sjukkassebyråerna.

Berörda byråer skulle enligt kommitténs förslag övertaga den nuvarande sjukkassebyråns arbetsuppgifter. Sistnämnda byrås personal utgöres för närvarande av 1 byråchef (A 30), 1 byrådirektör (A 28), 1 förste byråsekreterare (A 24) 1 förste aktuarie (A 24), 2 aktuarier (A 21) och 2 aktuarier (Eo 21). Därutöver tjänstgöra å byrån 3 befattningshavare med vikariatslön i lönegraden A 21.

Kommittén anser, att chefen för den ena av sjukkassebyråerna borde erhålla högre tjänsteställning och utöva ledningen av de för båda byråerna gemensamma arbetsuppgifterna. Befattningshavaren, som jämväl närmast under generaldirektören skulle ansvara för tillsynen över sjukkassor, understödsföreningar samt aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser, borde erhålla överdirektörs ställning med placering i lönegraden C 8. Chefen för den andra byrån borde placeras i lönegraden A 30.

Beträffande personalen i övrigt skulle å den byrå, som vore avsedd att handha de juridiskt-administrativa arbetsuppgifterna, personalen bestå av 1 byrådirektör (A 28), 3 förste byråsekreterare (A 26), 2 förste byråsekreterare (A 24) och 4 byråsekreterare (A 21). Av sistnämnda personal skulle 1 förste byråsekreterare i lönegraden A 26 och 2 byråsekreterare i lönegraden A 21 tjänstgöra å registreringsavdelningen. Å avdelningen för tvistemål skulle placeras 1 byrådirektör i lönegraden A 28 (föreståndare), 1 förste byråsekreterare i lönegraden A 26, 1 förste byråsekreterare i lönegraden A 24 och 1 byråsekreterare i lönegraden A 21. Denna avdelning kunde förväntas få en betydande arbetsbelastning, och stora krav komme att ställas å de befattningshavare, som hade att avgöra ärendena. Det syntes vara uteslutet, att byråchefen finge möjlighet att deltaga i avgörandet av andra ärenden än sådana av särskilt tveksam natur eller principiell betydelse. Härav motiverades den av kommittén för föreståndaren föreslagna lönegradsplaceringen. Byrådirektörstjänsten och förste byråsekreterartjänsten i A 24 vore emellertid icke erforderliga före den allmänna sjukförsäkringens ikraftträdande. Av den för byrån upptagna personalen skulle vidare 1 förste byråsekreterare i lönegraden A 26, 1 förste byråsekreterare i lönegraden A 24 och 1 byråsekreterare i lönegraden A 21 tjänstgöra å den allmänna avdelningen. Denna avdelning, å vilken skulle ankomma att bland annat handha övervakning av sjukkassors och andra understödsföreningars verksamhet i frågor av juridisk natur, förväntades få en betydande arbetsbörda särskilt under tiden för genomförandet av den allmänna sjukförsäkringen. De ärenden, som skulle handläggas å avdelningen, vore många gånger av principiell betydelse och deras avgörande vägledande för föreningarna. Med inrättandet å avdelningen av befattningarna som förste byråsekreterare i lönegraden A 26 och byråsekreterare i lönegraden A 21 syntes emellertid kunna anstå, till dess förberedelsearbetena för genomförandet av den allmänna sjukförsäkringen påbörjades.

Personalen å den andra sjukkassebyrån föreslås bestå av — utöver byråns chef — 1 byrådirektör (A 28), 2 förste aktuarier (A 26), 3 byråinspektörer (A 24), 2 förste aktuarier (A 24) och 3 aktuarier (A 21). Av denna personal

skulle byrådirektören, vilken kommittén ansåge böra fylla stora krav beträffande försäkringstekniskt kunnande och omdömesgillhet samt inneha aktuariekompetens, placeras såsom föreståndare för den försäkringstekniska avdelningen. Å samma avdelning skulle därjämte tjänstgöra 1 förste aktuarie (A 26), 1 förste aktuarie (A 24) och 2 aktuarier (A 21). Å den ekonomisk-statistiska avdelningen skulle såsom föreståndare placeras 1 förste aktuarie (A 26), varjämte till avdelningen skulle knytas 1 förste aktuarie (A 24), 3 byråinspektörer (A 24), vilka sistnämnda dock skulle under tiden före den allmänna sjukförsäkringens ikraftträdande kunna ersättas med 2 aktuarier (Eo 21), samt 1 aktuarie (A 21). Därest den nuvarande föreståndaren för avdelningen, som är byrådirektör (A 28), kvarstode såsom föreståndare, skulle 1 förste aktuariebefattning (A 26) övergångsvis ersättas med 1 byrådirektörsbefattning (A 28).

Yttrandena.

Följande allmänna synpunkter rörande personalbehovet framförs av *pensionsstyrelsen*.

Med de avsevärda och för hela folket så betydelsefulla förmåner, som komma att utgå efter genomförandet av den nya folkpensioneringslagen och en allmän sjukförsäkring, ställas mycket stora anspråk på styrelsens personal. Det är därför av största vikt, att anställnings- och befordringsförhållandena göras sådana att personaluppsättningen blir god. Framför allt under det närmaste decenniet, då reformerna skola föras ut i livet och samtidigt bristen på arbetskraft kan förväntas bli svår, är det nödvändigt att personalfrågorna ägnas särskild uppmärksamhet. Pensionsstyrelsen har bland annat från de senaste åren erfarenhet av att de nuvarande anställnings- och befordringsförhållandena för styrelsens personal i ifrågavarande hänseenden icke hålla måttet. Nyrekryteringen för såväl högre som lägre tjänster har erbjudit svårigheter och personal i skilda lönegrader har övergått icke blott till privat tjänst utan även — och kanske i de flesta fallen — till annan statstjänst där bättre förmåner erbjudits. Om icke en avsevärd förbättring, särskilt av befordringsförhållandena, sker, kan genomförandet av styrelsens arbetsuppgifter äventyras.

De nuvarande befattningshavarna hos styrelsen ligga såväl till antal som i vissa fall i fråga om lönegradsplacering väsentligt lägre än som rätteligen skulle vara fallet. De förslag styrelsen tidigare framfört för att råda bot på detta missförhållande ha endast undantagsvis lett till resultat.

Styrelsen fortsätter.

De rådande förhållandena, vilka den senaste tiden försvårats genom personalbrist, ha bland annat medfört, att väntetiden, särskilt för pensionssökandena, blivit onödigt lång, trots att befattningshavarna i stor utsträckning varit tvungna att taga sin fritid i anspråk för arbete i tjänsten. Styrelsen har icke heller haft möjlighet att i önskvärd omfattning uppehålla den personliga kontakten med den lokala organisationen. Hänsyn måste tagas till dessa onormala förhållanden vid en jämförelse mellan å ena sidan styrelsens nuvarande arbetsuppgifter och de därför erforderliga befattningarna samt å andra sidan de framtida arbetsuppgifterna och de befattningar härför, som styrelsen kommer att föreslå. Vid en sådan jämförelse bör även hållas i minnet *dels* att den nya folkpensioneringslagen visserligen i en del avseenden medför förenklad handläggning men i andra avseenden är mera komplicerad och omfattande än den nuvarande, *dels* att den centrali-

serade utbetalningen av folkpensionerna tillför pensionsstyrelsen avsevärda arbetsuppgifter, dels ock att införandet av allmän sjukförsäkring icke blott i hög grad skulle öka omfattningen av styrelsens arbetsuppgifter såsom tillsynsmyndighet utan även medföra ett väsentligt ökat ansvar vid tillsynen.

Statskontoret uttalar, att ämbetsverket funne beskrivningen av förekommande arbetsuppgifter i många hänseenden väl knapp för ett tillfredsställande bedömande av förslagen till omorganisation. Emellertid syntes med ytterligare utredningar kunna anstå, till dess viss erfarenhet vunnits i fråga om de krav, som folkpensions- och sjukförsäkringsreformerna komme att ställa på administrationen. Den omorganisation, som nu komme att beslutas, borde betraktas såsom ett provisorium och inskränkas till att avse endast de ändringar, vilka redan nu tedde sig oundgängligen nödvändiga.

Allmänna lönenämnden framhåller, att, då åtskilliga befattningar icke ansetts erforderliga förrän vid den allmänna sjukförsäkringens genomförande, endast sådana tjänster, vilka påfordrades under budgetåret 1947/48, borde göras till föremål för ställningstagande av statsmakterna vid behandlingen av föreliggande organisationsförslag.

Vad angår detaljerna i personalorganisationen har förslaget om uppflyttning av generaldirektörsbefattningen från lönegraden C 12 till lönegraden C 14 tillstyrkts av pensionsstyrelsen. Statskontoret och allmänna lönenämnden anse, att frågan borde upptagas till prövning först i samband med andra liknande spörsmål i anslutning till den förestående allmänna löneregleringen för statens tjänstemän.

Vidkommande kanslibyrån föreslår pensionsstyrelsen följande personalbestånd, nämligen 1 byråchef (A 30), 2 förste byråsekreterare (A 26), 1 förste byråsekreterare (A 24), 1 byråsekreterare (A 22) och 2 byråsekreterare (A 21).

Styrelsen biträder sålunda kommitténs förslag, att den nuvarande förste byråsekreterarbefattningen uppflyttas till lönegraden A 26.

Den andre befattningshavaren i lönegraden A 26 skulle såsom föreståndare handha frågor av juridisk natur angående utbetalning av folkpensioner och barnbidrag. För närvarande avsåge dessa frågor, enligt vad styrelsen anför, huvudsakligen barnbidragsärenden och ärenden, där fråga uppkomme om indragning av pension på grund av att pensionstagaren vore på statens bekostnad intagen på anstalt, ävensom återkravsspörsmål, vilka ägde samband med berörda ärenden. Dessa arbetsuppgifter kunde tills vidare beräknas bli av ungefär samma omfattning som hittills. Skulle fri sjukhusvård införas, syntes arbetet dock komma att mångdubblas. Ojämförligt mycket större arbetsuppgifter komme emellertid att tillföras ifrågavarande avdelning genom omläggningen av sättet för utbetalning av folkpensionerna. Denna omläggning komme att medföra, bland annat, att alla dylika frågor av rättslig natur, som nu handlades av postverket, komme att åvila pensionsstyrelsen. Ändrade föreskrifter angående utbetalning av folkpension till annan än pensionstagaren samt höjningen av pensionsbeloppen kunde vidare beräknas föranleda ej endast, att antalet fall, där frågor av rättslig natur uppkomme, ökades utan även att för handläggningen fordrades

kvalificerad personal i större utsträckning än för närvarande. Föreståndaren för avdelningen komme därför att få ett mycket ansvarsfullt arbete och måste behärska icke blott folkpensionerings- och barnbidragslagstiftningen utan också lagstiftning rörande fattigvård och barnavård samt social lagstiftning överhuvudtaget. Styrelsen ansåge vidare, att antalet fall, vilka krävde avgörande av en erfaren och högt kvalificerad tjänsteman, torde bliva så stort, att föreståndaren icke ensam kunde medhinna dem. Föreståndaren borde därför vid sin sida få — förutom en byråsekreterare i lönegraden A 21 — en förste byråsekreterare i lönegraden A 24. Slutligen framhålles, att även vid den nu föreslagna förstärkningen av antalet befattningshavare i högre lönegrader åtskilliga ärenden måste anförtros dugande befattningshavare i lägre löneställning.

Befattningshavaren i lönegraden A 22 skulle förestå registeravdelningen, vilken avdelning, såsom tidigare anförts, alltjämt borde sortera under kansli-byrån. Den i det föregående ej omnämnda byråsekreterartjänsten i 21 lönegraden motsvarade den nuvarande aktuarien i samma lönegrad å kansliavdelningen.

Statskontoret förklarar sig icke kunna av handlingarna finna, att arbetsuppgifterna på förste byråsekreterarbefattningen i lönegraden A 24 vore av beskaffenhet att motivera uppflyttning till lönegraden A 26. Någon ny tjänst i lönegraden A 24 syntes tills vidare icke böra inrättas. Enär lönegraden A 22 hittills icke anlitats för byråsekreterartjänster inom statsförvaltningen samt inrättandet av dylika tjänster icke särskilt motiverats, borde alla byråsekreterare hänföras till 21 lönegraden.

Allmänna lönenämnden har icke funnit anledning till erinran mot att förste byråsekreteraren i lönegraden A 24 uppflyttades till lönegraden A 26. I anledning av pensionsstyrelsens förslag om användning av 22 lönegraden å byråsekreterartjänst uttalar lönenämnden med samma motivering, som anförts av statskontoret, att nämnden icke kunde tillstyrka annan placering än i 21 lönegraden.

Pensionsstyrelsens tjänstemannaförening finner det angeläget, att den föreslagna uppflyttningen av förste byråsekreterarbefattningen kommer till stånd. Föreningen understryker vikten av att en förste byråsekreterarbefattning i lönegraden A 24 inrättas å avdelningen för utbetalningsfrågor av rättslig natur.

I fråga om personalbeståndet å fond- och kameralbyrån ansluter sig *pensionsstyrelsen* till kommitténs förslag. Utöver de skäl, som av kommittén åberopats för lönegradsuppflyttning av kamrerarbefattningen, anför styrelsen, att det i kamrerarens åligganden inginge icke blott att öva tillsyn över medels- och fondförvaltningens bokföring och redovisning utan även att fullgöra vissa sekreterargöromål, att förestå styrelsens upphandling ävensom att föreslå åtgärder till förbättring av styrelsens kontorsorganisation.

Statskontoret finner kommitténs och pensionsstyrelsens samstämmiga förslag ej föranleda erinran.

Allmänna lönenämnden tillstyrker förslaget, att kamrerarbefattningen uppflyttas från lönegraden A 22 till lönegraden A 24.

Pensionsstyrelsens tjänstemannaförening anser det angeläget, att den föreslagna lönegradsuppflyttningen av kamrerarbefattningen genomföres.

Vad angår granskningsbyrån, vilken byrå *pensionsstyrelsen*, såsom tidigare anförts, anser icke böra uppdelas på två byråer och ej heller böra utökas genom överflyttning till byrån av den till kanslibyrån nu hörande registeravdelningen, samt sjukvårdsbyrån föreslår styrelsen, att personalbestånden — under förutsättning att inkomstprövningen icke decentraliseras — skulle bliva följande, nämligen å *granskningsbyrån* 1 byråchef (A 30), 2 byrådirektörer (A 28), 3 förste byråsekreterare (A 26), 3 förste byråsekreterare (A 24) och 4 byråsekreterare (A 22) samt å *sjukvårdsbyrån* 1 byråchef (A 30), 2 byrådirektörer (A 28), 8 förste byråsekreterare (A 26), 2 förste byråsekreterare (A 24) och 2 byråsekreterare (A 22). Därutöver skulle för efterkontroll och sekretariatgöromål inom ifrågavarande båda byråer gemensamt anställas 2 förste byråsekreterare (A 26), 1 förste byråsekreterare (A 24) och 1 byråsekreterare (A 22).

Förslaget innebär i jämförelse med nuvarande förhållanden, bland annat, att de 3 befattningarna såsom byrådirektör och biträdande ledamot utbytas mot byrådirektörsbefattningar, att befattningarna såsom förste byråsekreterare och biträdande ledamot i lönegraderna A 26, Eo 26, A 24 och Eo 24 ersättas med förste byråsekreterarbefattningar i lönegraderna A 26 respektive A 24 samt att aktuariefattningarna i lönegraderna A 21 och Eo 21 ändras till byråsekreterarbefattningar i lönegraden A 22.

Styrelsen framhåller, att kommitténs beräkningar av personalbehovet, vilka i väsentliga hänseenden grundade sig på andra förutsättningar, i stor utsträckning icke kunnat användas vid styrelsens motsvarande beräkningar. Den av styrelsen föreslagna stickprovsgranskningen av vissa ärenden borde i stor utsträckning utföras av byrådirektörer, varjämte en av byrådirektörerna borde äga kännedom och erfarenhet om ärenden angående yrkesutbildning ävensom utöva tillsyn över handläggningen av nämnda ärenden.

Styrelsen föreslår med hänsyn till det anförda, att antalet byrådirektörer bestämmes till minst fyra, av vilka tills vidare två borde placeras å granskningsbyrån och två å sjukvårdsbyrån.

För prövning av ärenden, i vilka invaliditetsbedömning förekommer (invalidpensions- och sjukbidragsärenden) — till antalet 9 000 på granskningsbyrån och 18 000 på sjukvårdsbyrån, motsvarande 10 000 respektive 25 000 handläggningar — anser styrelsen minst tio befattningshavare erforderliga av vilka tre å granskningsbyrån och sju å sjukvårdsbyrån. Styrelsen uttalar, att mycket stora krav måste ställas på dessa befattningshavare, varför de icke borde placeras lägre än i lönegraden A 26. Skulle invaliditetsförebyggande åtgärd kunna ifrågasättas i pensionsärende av nu angivet slag, borde denna fråga i regel avgöras av samma befattningshavare, som prövade pensionsärendet.

För de till ett årligt antal av 35 000 — motsvarande inemot 40 000 handläggningar — beräknade ärenden rörande bostadstillägg, hustrutillägg, änkepension och barnbidrag, vilka icke ha samband med de å sjukvårdsbyrån hand-

lagda invalidpensions- och sjukbidragsärendena, har styrelsen funnit minst sju befattningshavare behövliga å granskningsbyrån. Ärendena borde enligt styrelsens mening kunna fördelas efter svårighetsgrad, varför tre av befattningshavarna föreslås placerade i lönegraden A 24 och fyra i lönegraden A 22.

Styrelsen erinrar i detta sammanhang, att, ehuru kommittén räknat med att i vanliga fall två befattningshavare i högre lönegrad skulle deltaga i handläggningen av invalidpensions- och sjukbidragsärenden, kommittén likväl föreslagit ett något lägre antal befattningar i högre lönegrader än styrelsen. Anledningen till att så kunnat ske vore enligt styrelsens mening, att kommittén räknat alltför mycket i underkant och till synes utan hänsynstagande till att några av ifrågavarande befattningshavare kunde komma att tagas i anspråk för inspektionsresor. Även styrelsens beräkningar vore gjorda i underkant och förutsatte, att förordnanden att bestrida på befattningshavare i högre lönegrad ankommande göromål meddelades. Vid beräkningarna hade styrelsen utgått från att styrelsens löpande kontroll i fråga om de särskilda bostadstilläggen skulle inskränkas till att avse de förutsättningar för rätt till sådant tillägg, som direkt angäves i lagen om folkpensionering.

I fråga om behovet av personal för efterkontroll av beviljade folkpensioner biträder styrelsen kommitténs förslag, ehuru av styrelsen gjorda beräkningar närmast gäve vid handen, att kommittén även här räknat i underkant. Styrelsen förutsatte liksom kommittén, att efterkontrollarbete i viss omfattning skulle anförtros amanuenser och lägre personal.

Angående de på folkpensionsbyråerna (granskningsbyrån) förekommande sekretariatgöromålen, för vilka kommittén avsett en förste byråsekreterarbefattning (A 26) och en byråsekreterarbefattning (A 22) yttrar styrelsen, att personal utan högre teoretisk utbildning borde kunna anlitas för vissa av ifrågavarande arbetsuppgifter i sådan utsträckning, att befattningen i lönegraden A 22 kunde undvaras. Styrelsen ville emellertid framhålla, att det under de närmaste åren, då ett osedvanligt stort antal förfrågningar torde vara att förvänta, möjligen kunde visa sig nödvändigt, att personalen i högre lönegrad förstärktes genom förordnanden att bestrida på dylik befattningshavare ankommande göromål.

Beträffande den enligt kommitténs förslag för sekretariatgöromålen å sjukvårdsbyrån avsedde förste byråsekreterartjänsten i lönegraden A 26 föreslår styrelsen, att i arbetsuppgifterna för denne jämväl skall ingå att deltaga i handläggningen av tveksamma sjukvårdsärenden.

Rörande yrkesutbildnings- och sjukvårdsärendena anför styrelsen.

Socialvårdskommittén har för dessa ärenden föreslagit två förste byråsekreterarbefattningar i lönegraden A 26, av vilkas innehavare den ene skulle förestå yrkesutbildnings- och omskolningsverksamheten och den andre den sjukvårdande verksamheten, en förste byråsekreterarbefattning i lönegraden A 24 samt två byråsekreterarbefattningar i lönegraden A 22. Enligt styrelsens förslag skulle det ingå i arbetsuppgifterna för en av byrådirektörerna att utöva tillsyn över frågor angående yrkesutbildning. Det skulle vidare åvila den med sekretariatgöromål sysselsatte förste byråsekreteraren i lönegraden A 26 att deltaga i handläggningen av tveksamma sjukvårdsärenden. Styrelsen föreslår därjämte,

att i fråga om handläggningen av yrkesutbildnings- och sjukvårdsärenden en uppdelning sker med hänsyn till ärendenas svårighetsgrad. Av de till cirka 32 000 per år beräknade handläggningarna av dylika ärenden torde sålunda cirka 14 000 vara av den art att de torde kunna anförtros personal i lägre lönegrad.

Vad nu anförts anser styrelsen medföra, att antalet för ombesörjandet av ifrågavarande göromål avsedda befattningshavare i högre lönegrad kan begränsas.

Styrelsen föreslår, att — bortsett från byrådirektören och den för sekretariatgöromål föreslagne förste byråsekreteraren i lönegraden A 26 — två förste byråsekreterare i lönegraden A 24, avsedda att huvudsakligen handlägga yrkesutbildningsärenden, och två byråsekreterare i lönegraden A 22 beräknas för här omförmälda ärenden.

Angående kommitténs förslag om ökning övergångsvis av antalet befattningar i lönegraden A 26 uttalar styrelsen.

Detta förslag måste genomföras jämväl vid den av styrelsen föreslagna organisationen. I anledning härav böra fyra befattningar såsom förste byråsekreterare i lönegraden A 26 uppföras å övergångsstat. Därvid bör föreskrivas, att fyra av byråsekreterartjänsterna må besättas endast i den mån minskning sker av antalet å övergångsstat uppförda förste byråsekreterare.

Beträffande inspektionsverksamheten anför styrelsen.

Om särskilda inspektörsförordnanden skola utfärdas så böra de tills vidare begränsas till tre. Styrelsen ifrågasätter emellertid om systemet med särskilda inspektörer utgör det bästa sättet att anordna kontakten mellan styrelsen och folkpensioneringens lokala organ. Ett smidigare sätt synes vara att särskilda förordnanden ej meddelas, utan endast vid fastställandet av antalet befattningar i högre lönegrad å gransknings- och sjukvårdsbyråerna uttryckligen angives, att till en början i genomsnitt minst tre befattningshavare beräknas under större delen av året befinna sig på inspektionsresor. Härigenom skulle resorna kunna fördelas mellan ett större antal tjänstemän, vilket vore en mycket stor fördel. Lönertillegg torde i dylikt fall ej bliva erforderligt.

T. f. byråchefen Rosenquist och *förste byråsekreteraren Mauritzon* anförä i särskilda uttalanden, Rosenquist, att antalet byrådirektörer å *granskningsbyrån* icke borde understiga tre, och Mauritzon, att tre byrådirektörer borde knytas till *sjukvårdsbyrån*.

För det fall att inkomstprövningen decentraliseras föreslås i styrelsens promemoria den 3 december 1946, att för möjliggörande av vidgad inspektionsverksamhet antalet förste byråsekreterare (A 24) å granskningsbyrån utökas med två. Däremot skulle de fyra byråsekreterarbefattningarna kunna slopas. De tre förste byråsekreterare, som styrelsen i sitt yttrande över kommitténs betänkande föreslagit placerade i lönegraden A 24, skulle efter decentraliseringen komma att tagas i anspråk för ärenden, vilka efter besvär eller på grund av underställning skulle prövas av styrelsen. Med hänsyn till att dessa ärenden kunde antagas bli de mest tveksamma och invecklade av de av pensionsnämnd avgjorda, kunde ifrågasättas, om ej högre lönegrad än den 24:e borde ifrågakomma för nyssnämnda befattningshavare. Då styrelsen utginge från att byrådirektör i ökad utsträckning skulle deltaga i ärendenas av-

görande, hade dock styrelsen avstått från att förorda förbättrad löneställning för omförmälda förste byråsekreterare. I särskilt yttrande ha t. f. byråchefen Rosenquist och t. f. byrådirektören Holmquist föreslagit, att de tre senast berörda förste byråsekreterarbefattningarna skulle placeras i lönegraden A 26.

Statskontoret uttalar, att ämbetsverket hade svårt att föreställa sig, att mängden av kvalificerade arbetsuppgifter av mera krävande art å gransknings- och sjukvårdsbyråerna svarade mot ett så stort antal högt placerade tjänster, som pensionsstyrelsen föreslagit. I den av kommittén väckta frågan om förordnande av särskilda inspektörer anslöte sig statskontoret till vad pensionsstyrelsen anförde.

Allmänna lönenämnden anför, att, därest ett konstant behov visade sig föreligga att låta amanuenser deltaga i ärendenas avgörande, ytterligare befattningar i 21 lönegraden borde inrättas. Lönenämnden delade pensionsstyrelsens mening, att det icke vore lämpligt, att tjänstemän hos styrelsen skulle förordnas att som inspektörer för viss tid verkställa inspektion av folkpensioneringens lokala organ.

Ledamoten av lönenämnden Joel Andersson har i särskilt yttrande föreslagit, att de av kommittén till inplacering i 22 lönegraden föreslagna byråsekreterarbefattningarna skulle utbytas mot förste kontorsskrivarbefattningar i lönegraden A 17.

Ledamöterna av lönenämnden Jane Broström och G. A. Englund ha i särskilt yttrande anförde, att, även om pensionsärenden, i vilka invaliditetsbedömning förekomme, skulle handläggas av särskilda tjänstemän, det icke syntes motiverat att genomföra en så avsevärd sänkning av lönegradsplaceringen som till 22 lönegraden och än mindre till den av lönenämnden föreslagna 21 lönegraden för de tjänstemän å granskningsbyrån, vilka av kommittén och pensionsstyrelsen föreslagits vara byråsekreterare i lönegraden A 22 och vilka hade att självständigt och utan någon direkt kontroll utöva pensionsstyrelsens beslutanderätt i pensionsärenden. Lägre tjänsteställning än förste byråsekreterare i lönegraden A 24 borde icke ifrågakomma.

Pensionsstyrelsens tjänstemannaförening anser det av styrelsen föreslagna antalet byrådirektörer otillräckligt. De befattningar i lönegraden A 22, åt vilkas innehavare enligt styrelsens förslag skulle anförtros prövningen av pensionsärenden, vari invaliditetsprövning ej förekomme, funne föreningen böra bibehållas i 26 lönegraden. Därest så icke skulle kunna ske, borde befattningshavarna under inga förhållanden hänföras till lägre lönegrad än A 24.

Behovet av personal i högre lönegrader för försäkringsbyrån beräknas av pensionsstyrelsen omfatta: 1 byråchef (A 30), 1 byrådirektör (A 28), 2 förste aktuarier (A 26), 2 förste byråsekreterare (A 24), 1 byråsekreterare (A 21) och 1 aktuarie (A 21).

Härom anför styrelsen i huvudsak följande.

För denna byrå ställer det sig särskilt vanskligt att beräkna personalbehovet och att åstadkomma en rättvis avvägning av tjänsternas lönegradsplacering, enär en genomgripande förändring av byråns arbetsuppgifter sker.

SlopanDET av den individuella bokföringen av folkpensionsavgifterna medför att avgiftsavdelningen, å vilken tjänstgöra två förste aktuarier i lönegraden A 26 och en aktuarie i lönegraden A 21, blir obehöfvig. Å andra sidan innebär genomförandet av ett nytt utbetalningssystem för folkpensionerna att betydande nya arbetsuppgifter tillföras byrån, att de göromål som nu åvåla pensions- och bokföringsavdelningarna bli helt omlagda samt att möjligheter öppnas att upprätta en modern statistik rörande folkpensioneringen.

Som tidigare framhållits anser pensionsstyrelsen, att den av kommittén föreslagna juridiska avdelningen å försäkringsbyrån bör höra till kanslibyrån. Mot den av kommittén föreslagna organisationen i övrigt har styrelsen i stort sett intet att invända. För den befattningshavare, som under pensionsavdelningens föreståndare skall svara för arbetet å den underavdelning vilken handhar huvudkorterna, torde emellertid lönegradsplaceringen blivit väl hög. Även om arbetsuppgifterna å nämnda underavdelning torde bli synnerligen betydelsefulla, äro likväl de krav som måste ställas på avdelningens föreståndare icke i första hand teoretiskt kunnande utan noggrannhet, omdöme, pålitlighet och förmåga att leda de olikartade arbetsuppgifterna. Dessa egenskaper kunna lika väl finnas hos befattningshavare utan högre teoretisk utbildning. Det torde därför vara tillrädligt — även med hänsyn till att antalet högre befattningar icke bör tilltagas för högt innan erfarenhet vunnits angående omfattningen och kvaliteten av de arbetsuppgifter som tillskapas genom det nya utbetalningssystemet — att för ifrågavarande uppgifter inrättas en förste kontorsskrivarbefattning i lönegraden A 17 i stället för — som kommittén föreslagit — en byråsekreterarbefattning i lönegraden A 21. Av liknande skäl synes den av kommittén föreslagna byråsekreterarbefattningen i lönegraden A 21 å utbetalningsavdelningen kunna utbytas mot en förste kontorsskrivarbefattning i lönegraden A 17.

Enligt styrelsens mening böra vidare vissa befattningar å byrån uppföras å övergångsstat. Härutinnan uttalas.

Av försäkringsbyråns nuvarande befattningar i högre lönegrad äro två förste aktuariefattningar i lönegraden A 26 och en aktuariefattning i lönegraden A 21 avsedda för avgiftsavdelningen. Försiktigtvis synes man böra räkna med att endast en av de båda förste aktuarierna placeras å befattning i samma eller högre lönegrad. Med hänsyn härtill torde en förste aktuariefattning i lönegraden A 26 böra uppföras å övergångsstat. Därvid bör föreskrivas att en förste byråsekreterarbefattning i lönegraden A 24 icke må besättas så länge förste aktuarien å övergångsstat kvarstår i tjänst. Vidare synes aktuariefattningen å avgiftsavdelningen böra uppföras å övergångsstat. Innehavaren av densamma är sedan mycket lång tid förordnad såsom extra ordinarie befattningshavare i högre lönegrad inom annat ämbetsverk. De båda återstående aktuariefattningarna å byrån äro vakanta.

Slutligen föreslår styrelsen, att benämningen å den nuvarande befattningen i lönegraden A 24 ändras från förste aktuarie till förste byråsekreterare.

Statskontoret finner det motiverat, att lönegradsplaceringarna å pensions- och utbetalningsavdelningarna underkastas ytterligare undersökning med anlåtande av expertis från andra statliga förvaltningsgrenar med liknande arbetsuppgifter. För uppflyttning av föreståndaren för avdelningen för den frivilliga försäkringen från lönegraden A 21 till lönegraden A 26 bör enligt ämbetsverkets mening krävas en utförligare motivering.

Allmänna lönenämnden anser det kunna övervägas att tillsvidare uppföra befattningen såsom föreståndare för utbetalningsavdelningen som förste byrå-

sekreterartjänst i lönegraden A 26. Vidare ifrågasätter nämnden, om det icke vore tillfyllest att för handhavandet av föreståndareskapet för avdelningen för den frivilliga försäkringen inrätta en förste aktuariefattning i lönegraden A 24.

Ledamöterna av allmänna lönenämnden Jane Broström och G. A. Englund anföra i särskilt yttrande, att med hänsyn till arbetets omfattning och betydelse uppskov icke borde ske med placeringen av föreståndartjänsten vid utbetalningsavdelningen såsom byrådirektör i lönegraden A 28.

Pensionsstyrelsens tjänstemannaförening anför, att styrelsens förslag att ersätta den av kommittén föreslagna befattningen i lönegraden A 21 på utbetalningsavdelningen med en befattning i lönegraden A 17 icke vore tillfredsställande. Befattningshavaren syntes icke böra placeras i lägre lönegrad än den förstnämnda. I övrigt ifrågasattes, huruvida det föreslagna antalet högre tjänster å pensions- och utbetalningsavdelningarna vore tillräckligt, även om nyssberörda befattning uppflyttades. Föreningen ansåge därjämte, att en högre löneställning, förslagsvis lönegraden A 26, för föreståndaren för pensionsavdelningen med skäl kunde övervägas.

Vad till sist beträffar behovet av personal för sjukkasseärenden m. m. beräknar *pensionsstyrelsen* för det fall, att en uppdelning av den nuvarande sjukkassebyrå på två byråer komme till stånd, behovet till 1 överdirektör (C 8) och 1 byråchef (A 30) samt i övrigt på följande sätt: å *sjukkassebyrå I* (den byrå, som skulle handha de juridiskt-administrativa arbetsuppgifterna) 1 byrådirektör (A 28) (befattningen torde icke erfordras före ikraftträdandet av lagstiftningen om allmän sjukförsäkring), 3 förste byråsekreterare (A 26) (en av dem torde icke erfordras, förrän förberedelsearbeten för allmän sjukförsäkring påbörjas), 2 förste byråsekreterare (A 24) (en av dem torde icke erfordras före ikraftträdandet av lagstiftningen om allmän sjukförsäkring) och 4 byråsekreterare (A 21) (en av dem torde icke erfordras, förrän förberedelsearbeten för allmän sjukförsäkring påbörjas) samt å *sjukkassebyrå II* (den byrå, till vilken de försäkringstekniska och ekonomisk-statistiska arbetsuppgifterna skulle förläggas) 2 byrådirektörer (A 28), 1 förste aktuarie (A 26), 1 förste byråsekreterare (A 24), 3 aktuarier (A 21) och 3 byråsekreterare (Eo 21).

Vid ikraftträdandet av lagstiftningen om allmän sjukförsäkring föreslås personalbeståndet å de båda byråerna förstärkt med sammanlagt 3 befattningar i lönegraden 24, avsedda att möjliggöra inspektionsresor.

Pensionsstyrelsen anför härom vidare i huvudsak följande.

Innan erfarenhet vunnits rörande arbetsuppgifternas art och omfattning torde man å den försäkringstekniska avdelningen försiktigtvis endast böra räkna med en byrådirektör i lönegraden A 28 (föreståndare), en förste aktuarie i lönegraden A 26 och två aktuarier i lönegraden A 21. Styrelsen anser därför att den av kommittén föreslagna förste aktuariefattningen i lönegraden A 24 tills vidare icke bör inrättas. Föreståndaren för avdelningen torde böra äga s. k. aktuariekompetens.

Pensionsstyrelsen anser vidare, att byråchefen å sjukkassebyrå II får en så pass omfattande arbetsbörda, att en betydande del av gransknings-

och kontrolluppgifterna måste — och även lämpligen kan — ankomma på föreståndaren för den ekonomisk-statistiska avdelningen å byrån. Denne befattningshavare bör därför vara placerad såsom byrådirektör i lönegraden A 28 och ej, på sätt kommittén förordat, såsom förste aktuarie i lönegraden A 26.

Den föreslagne befattningshavaren i lönegraden A 24 å den ekonomisk-statistiska avdelningen bör benämnas förste byråsekreterare i stället för förste aktuarie. Vidare böra de båda befattningshavarna i lönegraden Eo 21 benämnas byråsekreterare i stället för aktuarie.

Styrelsen uttalar ytterligare, att det åtminstone under en övergångstid — innan arbetet inom den nya organisationen kommit i normala gängor — torde vara nödvändigt, att i viss utsträckning stäckprovsgranskning skedde av från kassorna införskaffade verifikationer. För detta ändamål syntes det bliva erforderligt, att under någon tid efter ikraftträdandet av lagstiftningen om allmän sjukförsäkring ett par tjänstemän å ekonomisk-statistiska avdelningen erhöle förordnande att bestrida på befattningshavare i 21 lönegraden ankommande göromål.

Angående inspektionsverksamheten anföres.

Styrelsen anser i likhet med kommittén, att sedan allmän sjukförsäkring trätt i kraft inspektion bör företagas i sådan utsträckning att under större delen av året i genomsnitt minst tre befattningshavare ägna sig åt inspektionsverksamhet. Styrelsen ifrågasätter dock lämpligheten av att för detta ändamål inrätta tre särskilda befattningar, vilkas innehavare det skulle åligga att under större delen av året företaga inspektionsresor. Här, liksom i fråga om inspektionen av folkpensioneringens lokala organ, torde vissa fördelar stå att vinna med en fördelning av inspektionsresorna på ett större antal befattningshavare. Styrelsen föreslår därför att några särskilda inspektörsbefattningar icke inrättas utan att i stället antalet befattningar å de båda sjukkassebyråerna från och med ikraftträdandet av allmän sjukförsäkring utökas med tillsammans tre befattningar i 24 lönegraden.

Slutligen erinras, att kommittén icke föreslagit någon befattningshavare för handläggning av ärenden rörande moderskapspenning, när den framtida utformningen av de ekonomiska stödåtgärderna vid havandeskap och barnbörd vore oviss. Styrelsen påpekar, att ärendena nu handhades av en förste amanuens med vikariatslön såsom vid förordnande i lönegraden A 21. I avbidan på statsmakternas ställningstagande i fråga om de nämnda stödåtgärderna borde enligt styrelsens mening en byråsekreterarbefattning i lönegraden Eo 21 inrättas för ifrågavarande ärenden.

För den händelse beslut om införande av allmän sjukförsäkring i huvudsaklig överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag icke föreligger, då styrelsens nya organisation skall fastställas, anser styrelsen, såsom tidigare framhållits, att en uppdelning av sjukkassebyrån icke bör ifrågakomma. Styrelsen föreslår för detta fall endast vissa ändringar rörande befattningarna å byrån.

Statskontoret har förklarat sig icke kunna finna annat än att den samordning av sjukkassebyråernas arbete, som erfordrades därför, att dels gränsdragningen mellan byråernas arbetsuppgifter i vissa fall ej bleve helt klar och

dels åtskilliga ärenden tarvade handläggning på båda byråerna, kunde anförtros åt de båda byråcheferna. Att dessa i de fall, då de icke enades, anmälde frågan för generaldirektören, kunde icke antagas nämnvärt öka dennes arbetsböda. På grund härav avstyrktes förslaget om högre löneställning för den ene av byråcheferna.

Beträffande sjukkassebyrå I borde, enligt statskontorets mening, tills vidare å personalförteckningen uppföras endast de tjänster, som ansåges erforderliga redan nu. Frågan, huruvida tjänster i högre lönegrader än lönegraderna A 26 och A 24 borde inrättas, torde böra senare tagas under omprövning.

Vad sjukkassebyrå II anginge, syntes med hänsyn till den förhållandevis ringa omfattningen av byråns försäkringstekniska avdelning en föreståndarbefattning med placering i lönegraden A 28 knappast motiverad. Med anslutning i övrigt till pensionsstyrelsens förslag förordade statskontoret för denna avdelning 2 befattningar såsom förste aktuarie i lönegraden A 26 och 2 befattningar såsom aktuarie i lönegraden A 21. I fråga om byråns ekonomisk-statistiska avdelning ansåge ämbetsverket, i likhet med kommittén, att befattningen såsom föreståndare för denna avdelning i avvaktan på erfarenheter av de blivande arbetsuppgifterna icke borde — såsom pensionsstyrelsen föreslagit — behållas i lönegraden A 28 utan omändras till en befattning såsom förste aktuarie i lönegraden A 26.

Vidkommande slutligen den kontroll av sjukkassornas bokföring, som skulle ske genom granskning på ort och ställe, syntes denna i viss mån kunna jämföras med den inspektion, riksräkenskapsverket utövade genom sina revisorer. Statskontoret kunde därför icke tillstyrka, att de för kontrollen avsedda befattningarna hänfördes till högre lönegrad än 21 lönegraden. Tills vidare borde under alla omständigheter på personalförteckningen uppföras endast de två nu erforderliga aktuarietjänsterna i lönegraden Eo 21.

Även *allmänna lönenämnden* avstyrker förslaget om högre löneställning för den ene av byråcheferna å sjukkassebyråerna. Lönenämnden framhåller, att, därest det skulle anses erforderligt, att en av byråcheferna utövade viss ledning av båda byråernas arbete, ersättning härför lämpligen syntes kunna beredas honom i form av ett tilläggsarvode utöver byråchefslönen. Angående befattningen såsom förståndare för den ekonomisk-statistiska avdelningen inom sjukkassebyrå II hölle lönenämnden före, att denna befattning tills vidare i avvaktan på närmare erfarenhet borde kvarstå i 28 lönegraden. Med prövningen av frågan om inrättande av särskilda byråinspektörstjänster i 24 lönegraden borde tills vidare anstå, då dessa tjänster ansetts nödvändiga först vid sjukförsäkringens ikraftträdande.

Pensionsstyrelsens tjänstemannaförening har i sitt yttrande framhållit, att särskilt sjukkassebyråns befattningshavare såväl till antalet som i vissa fall även i fråga om lönegradsplacering låge väsentligt lägre än som rätteligen borde vara fallet. Föreningen föreslår, därest en uppdelning av sjukkassebyrån på två byråer verkställes, en uppsättning av personal i högre grader, vilken uppsättning skiljer sig från den av pensionsstyrelsen föreslagna.

Sålunda skulle å sjukkassebyrå I inrättas ytterligare en befattning som byrådirektör (A 28), vilken dock icke skulle tillsättas, förrän förberedelserna för den allmänna sjukförsäkringen påbörjades. Båda förste byråsekreterarbefattningarna i lönegraden A 24 vore behövlige redan nu. Slutligen skulle antalet byråsekreterarbefattningar i lönegraden A 21 minskas med en till tre, av vilka en skulle tillsättas vid förberedelserna för den allmänna sjukförsäkringen och en vid ikraftträdandet av lagstiftningen härom.

Beträffande sjukkassebyrå II föresloges personalen utökad med en förste aktuarie (A 24), vilken emellertid icke skulle behövas, förrän förberedelserna för den allmänna sjukförsäkringen påbörjades, samt tre byråsekreterare (A 22). Därjämte skulle förste byråsekreterartjänsten i lönegraden A 24 uppflyttas till lönegraden A 26 och en av aktuariefattningarna i lönegraden A 21 till lönegraden A 24. Slutligen skulle antalet befattningar som byråsekreterare i lönegraden Eo 21 minskas med två.

Det för byråerna gemensamt avsedda antalet inspektionsbefattningar föreslår föreningen utökat med två till fem, av vilka en icke behövde tillsättas förrän vid förberedelserna för den allmänna sjukförsäkringen och två först vid ikraftträdandet av lagstiftningen härom.

För det fall, att beslut om införande av allmän sjukförsäkring icke föreläge vid den tidpunkt, då pensionsstyrelsens omorganisation fastställdes, föreslår föreningen en förstärkning och utökning av den nuvarande sjukkassebyråns personalbestånd.

Departementschefen.

Pensionsstyrelsens personal i högre lönegrader är för närvarande att anse såsom knapp. Även löneställningen torde i vissa fall vara väl låg med hänsyn till föreliggande arbetsuppgifter, ett förhållande som berett styrelsen betydande rekryteringssvårigheter. Hur personalbehovet skall bedömas och personalen lämpligen fördelas på lönegrader efter den ändring av arbetsuppgifterna, som föranledes av den nya lagstiftningen om folkpensionering och allmän sjukförsäkring, kan uppenbarligen icke fullt säkert bedömas, innan närmare erfarenhet vunnits rörande de nämnda reformernas verkningar. På grund härav bör — även om utökning av personalen på vissa avdelningar och förbättring av löneställningen för vissa befattningshavare finnas påkallade — en viss försiktighet iakttagas särskilt i fråga om inrättandet av nya ordinarie tjänster. Då åtskilliga befattningar ansetts erforderliga först vid en senare tidpunkt, begränsas mitt ställningstagande till de tjänster, vilka påfordras under budgetåret 1947/48.

Vad först angår *generaldirektören* anser jag mig icke kunna tillstyrka kommitténs förslag om höjning av dennes lönegradsplacering. Generaldirektören bör alltså enligt min mening fortfarande kvarstå i lönegraden C 12.

Å *kanslibyrån* tjänstgöra för närvarande 1 byråchef (A 30), 1 förste byråsekreterare (A 24) och 2 aktuarier (A 21). Jag har beträffande kanslibyråns arbetsuppgifter förut anslutit mig till pensionsstyrelsens förslag, att registreringsärenden och utbetalningsfrågor av rättslig natur skola bibehållas å denna

byrå. Styrelsen har med beaktande av denna arbetsfördelning föreslagit följande personalbestånd: 1 byråchef (A 30), 2 förste byråsekreterare (A 26), 1 förste byråsekreterare (A 24), 1 byråsekreterare (A 22) och 2 byråsekreterare (A 21). Detta förslag finner jag mig kunna i stort sett biträda. Jag anser dock, att förste byråsekreterartjänsten i lönegraden A 24 bör uppföras på extra ordinarie stat med placering i 24 lönegraden. Enligt min mening böra vidare, i avvaktan på erfarenhet rörande arbetsbördans omfattning, tills vidare beräknas endast två i stället för av pensionsstyrelsen föreslagna tre byråsekreterartjänster. Byråsekreterarna böra å kanslibyrån liksom å övriga byråer inom pensionsstyrelsen hänföras till den för byråsekreterare inom förvaltningen i övrigt gällande 21 lönegraden.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit skulle kanslibyråns personal i högre lönegrader utgöras av 1 byråchef (A 30), 2 förste byråsekreterare (A 26), 1 förste byråsekreterare (Eo 24) och 2 byråsekreterare (A 21).

Personalbeståndet å *fond- och kameralbyrån* omfattar för närvarande 1 byråchef (A 30), 1 förste byråsekreterare och ombudsman (A 26) och 1 kamrerare (A 22). Härutinnan föreslås av kommittén och pensionsstyrelsen endast den ändringen, att kamrerarbefattningen skulle uppflyttas till lönegraden A 24. Detta förslag har tillstyrkts av statskontoret och lönenämnden. Med hänsyn till den ökning av de kvalificerade arbetsgöromålen å tjänsten, vilken föranledes av folkpensionsreformen, biträder även jag förslaget.

Den högre personalen å *fond- och kameralbyrån* skulle alltså vid bifall härtill bestå av 1 byråchef (A 30), 1 förste byråsekreterare och ombudsman (A 26) och 1 kamrerare (A 24).

Såsom tidigare anförts har jag funnit mig icke kunna biträda kommitténs förslag om att *granskningsbyrån* skulle ersättas med två folkpensionsbyråer utan anslutit mig till pensionsstyrelsens mening, att granskningsbyrån borde bibehållas odelad. Jag har vidare biträtt styrelsens förslag till sådan fördelning av arbetsuppgifterna mellan granskningsbyrån och *sjukvårdsbyrån* i avseende å de pensionsärenden, som kräva invaliditetsprövning, att granskningsbyrån skulle handlägga ärenden, i vilka invaliditetsprövningen avsåge personer över 60 år, och sjukvårdsbyrån övriga ärenden. Slutligen må erinras, att i den förut denna dag avlättna, tidigare omförmälda propositionen med förslag till lag angående ändring i lagen om folkpensionering förordats, bland annat, en decentraliserad ordning för inkomstprövningen rörande folkpensioner i de fall, då icke vore fråga om ansökan om invalidförmån. Mitt bedömande av behovet av personal å angivna byråer har skett från dessa utgångspunkter.

Å *granskningsbyrån* sysselsättas för närvarande 1 byråchef (A 30), 3 byrådirektörer och biträdande ledamöter (A 28), 9 förste byråsekreterare och biträdande ledamöter (A 26), 3 aktuarier (A 21) ävensom visst antal tillfälliga ledamöter, av vilka 6 med vikariatslön i lönegraden A 24. Pensionsstyrelsen föreslår, att antalet byrådirektörer bestämmes till två. Vidare förordas, att för prövningen av invaliditetsärendena — av styrelsen beräknade till ett antal av 9 000 för år — anställas 3 förste byråsekreterare i löne-

graden A 26. Enligt styrelsens promemoria den 3 december 1946 skulle för prövningen av besvärssärenden — omkring 4 500 för år — samt inkomstprövningsärenden, som oavsett besvär skulle underställas styrelsens prövning — omkring 500 för år — erfordras tillhopa minst tre förste byråsekreterare i lönegraden A 24. Med hänsyn till den av decentraliseringen påkallade ökningen av inspektionsverksamheten anses antalet högre befattningar å granskningsbyrån böra ökas med två, lämpligen placerade såsom förste byråsekreterare i lönegraden A 24. Befattningshavarna i högre lönegrader å granskningsbyrån skulle alltså enligt styrelsens förslag bli 1 byråchef (A 30), 2 byrådirektörer (A 28), 3 förste byråsekreterare (A 26) och 5 förste byråsekreterare (A 24).

De å *sjukvårdsbyrån* tjänstgörande befattningshavarna bestå för närvarande av 1 byråchef (A 30), 1 förste byråsekreterare och biträdande ledamot (Eo 26), 1 förste byråsekreterare och biträdande ledamot (A 24), 3 förste byråsekreterare och biträdande ledamöter (Eo 24), 1 aktuarie (Eo 21) ävensom visst antal tillfälliga ledamöter, av vilka 2 med vikariatslön i lönegraden A 24. Pensionsstyrelsen har föreslagit följande tjänstemän: 1 byråchef (A 30), 2 byrådirektörer (A 28) (en överflyttad från granskningsbyrån), 8 förste byråsekreterare (A 26) — av vilka 7 för handläggning av invaliditetsärenden, av styrelsen beräknade till 18 000 för år, och 1 för sekretariatgöromål — 2 förste byråsekreterare (A 24) och 2 byråsekreterare (A 22).

Pensionsstyrelsen förordar dessutom, att för gransknings- och sjukvårdsbyråernas gemensamma räkning (för efterkontroll och sekretariatgöromål) inrättas 2 förste byråsekreterarbefattningar (A 26), 1 förste byråsekreterarbefattning (A 24) och 1 byråsekreterarbefattning (A 22), varjämte övergångsvis antalet förste byråsekreterarbefattningar i lönegraden A 26 å båda byråerna sammanlagt skulle ökas med fyra, i samband varmed vissa av de föreslagna befattningarna skulle hållas obesatta.

Beträffande de sålunda av pensionsstyrelsen framlagda förslagen vill jag för egen del uttala, att jag i stort sett ansluter mig till styrelsens uppskattning av personalbehovet. I betraktande av ovissheten rörande arbetsbördans omfattning å ifrågavarande två byråer förordar jag dock, att antalet befattningshavare nedsättes med två, nämligen 1 förste byråsekreterare i 24 lönegraden på granskningsbyrån och 1 byråsekreterare på sjukvårdsbyrån. Även inom ramen för den sålunda begränsade organisationen anser jag styrelsen ha möjlighet att utöva behövlig verksamhet för instruktion av styrelsens ordsombud och övriga lokala folkpensioneringsorgan. Jag anser vidare, att samtliga för efterkontroll och sekretariatgöromål behövliga befattningshavare böra tills vidare redovisas å respektive byråer. Härvid böra till granskningsbyrån hänföras 2 förste byråsekreterare och 1 byråsekreterare samt till sjukvårdsbyrån 2 förste byråsekreterare.

Med den nedsättning av antalet förste byråsekreterare, som jag nyss förordat, skulle antalet förste byråsekreterare å gransknings- och sjukvårdsbyråerna uppgå till sammanlagt 20. Jag föreslår, att med hänsyn till ärendenas svårighetsgrad 10 av dessa befattningshavare — 3 å granskningsbyrån och

7 å sjukvårdsbyrån — hänföras till 26 lönegraden och de övriga 10 — fördelade med 5 på envar av nämnda byråer — till 24 lönegraden.

Slutligen föreslår jag, att i avvaktan på närmare erfarenhet om befattningarnas behövlighet följande befattningar uppföras å extra ordinarie stat, nämligen å granskningsbyrån 2 förste byråsekreterare i 24 lönegraden samt å sjukvårdsbyrån 1 byrådirektör i 28, 1 förste byråsekreterare i 26 och 2 förste byråsekreterare i 24 lönegraden.

Därest vad jag sålunda föreslagit bifalles, skulle personalen i högre lönegrader å gransknings- och sjukvårdsbyråerna utgöras av, å granskningsbyrån 1 byråchef (A 30), 2 byrådirektörer (A 28), 3 förste byråsekreterare (A 26), 3 förste byråsekreterare (A 24), 2 förste byråsekreterare (Eo 24) och 1 byråsekreterare (A 21) samt å sjukvårdsbyrån 1 byråchef (A 30), 1 byrådirektör (A 28), 1 byrådirektör (Eo 28), 6 förste byråsekreterare (A 26), 1 förste byråsekreterare (Eo 26), 3 förste byråsekreterare (A 24), 2 förste byråsekreterare (Eo 24) och 1 byråsekreterare (A 21).

Därutöver torde — i enlighet med pensionsstyrelsens förslag — fyra av de nuvarande för granskningsbyrån avsedda befattningarna som förste byråsekreterare och biträdande ledamot i lönegraden A 26 uppföras å övergångsstat. Befattningarna torde i samband därmed böra erhålla tjänstetiteln förste byråsekreterare. Med hänsyn till befattningshavarnas ålder och då övergångsvis förste byråsekreterarbefattningen torde böra ökas med fyra, synes icke behöfligt att för den tid förstnämnda befattningshavare kvarstå i tjänst vakanssätta motsvarande antal befattningar i 26 eller lägre lönegrader.

De högre befattningshavarna å *försäkringsbyrån* utgöras för närvarande av 1 byråchef (A 30), 3 förste aktuarier (A 26), 1 förste aktuarie (A 24) och 3 aktuarier (A 21). I och med att den nuvarande avgiftsavdelningen, där den individuella bokföringen av folkpensionerna sker, blir obehöflig, bli de två förste aktuarier i lönegraden A 26 och den aktuarie i lönegraden A 21, som tjänstgöra å nämnda avdelning, ej längre erforderliga. För utförandet av återstående uppgifter å byrån räknar socialvårdskommittén med följande personalbehov, nämligen å pensionsavdelningen 1 förste byråsekreterare (A 24) såsom föreståndare och 2 byråsekreterare (A 21), å utbetalningsavdelningen 1 byrådirektör (A 28) såsom föreståndare, 1 förste byråsekreterare (A 24) och 1 byråsekreterare (A 21), å den statistiska avdelningen 1 förste aktuarie (A 26) samt å avdelningen för den frivilliga försäkringen 1 förste aktuarie (A 26) — nu aktuarie i lönegraden A 21 — såsom föreståndare och 1 aktuarie (A 21). Pensionsstyrelsen har i stort sett icke haft något att invända mot kommitténs förslag, dock att en av byråsekreterartjänsterna å pensionsavdelningen och byråsekreterartjänsten å utbetalningsavdelningen borde utbytas mot förste kontorsskrivarbefattningar i lönegraden A 17. Dessutom föreslår styrelsen, att en förste aktuariebefattning i lönegraden A 26 och en aktuariebefattning i lönegraden A 21, nu placerade å avgiftsavdelningen, uppföras å övergångsstat.

Jag vill framhålla, att det med avseende å försäkringsbyrån ställer sig särskilt vanskligt att bedöma personalbehovet och att åstadkomma en rättvis

avvägning av tjänsternas lönegradsplacering, eftersom byråns arbetsuppgifter genomgripande förändras i samband med den nya folkpensionslagstiftningens ikraftträdande. Sålunda kommer, såsom nyss nämnts, den individuella bokföringen av folkpensionsavgifterna att helt slopas och den därmed sysselsatta personalen bli överflödig. Å andra sidan innebär genomförandet av ett nytt utbetalningssystem för folkpensionerna, att betydande nya arbetsuppgifter tillföras byrån. Det förslag till personaluppsättning, som kommittén framlagt, synes mig emellertid med de av pensionsstyrelsen förordade jämkningarna vara så försiktigt avvägt, att jag finner mig kunna i huvudsak ansluta mig till detsamma med de av styrelsen angivna jämkningarna. Jag vill härvid särskilt understryka, att föreståndaren för utbetalningsavdelningen, i betraktande av svårighetsgraden av de problem, som komma att möta honom, det ansvar, som kommer att bli förenat med en utbetalningsverksamhet av den omfattning, det här gäller, samt de stora krav på organisationsförmåga, som måste ställas på befattningens innehavare, enligt min mening icke bör uppföras lägre än som byrådirektör i lönegraden A 28. Däremot vill jag i likhet med lönenämnden förorda den avvikelsen från kommitténs och styrelsens förslag, att befattningen såsom föreståndare för avdelningen för den frivilliga försäkringen uppföres i 24 i stället för 26 lönegraden. I anledning härav bör ytterligare 1 förste aktuariefattning (A 26) uppföras på övergångsstat. Så länge innehavaren av denna befattning kvarstår i tjänst, torde en befattning i 24 lönegraden böra hållas obesatt.

Vid bifall till vad från min sida hemställts skulle försäkringsbyråns befattningshavare i högre lönegrader utgöras av 1 byråchef (A 30), 1 byrådirektör (A 28), 1 förste aktuarie (A 26), 2 förste byråsekreterare (A 24), 1 förste aktuarie (A 24), 1 byråsekreterare (A 21) och 1 aktuarie (A 21). Därjämte skulle 2 förste aktuariefattningar i lönegraden A 26 och 1 aktuariefattning i lönegraden A 21 uppföras å övergångsstat, varvid 2 tjänster i lönegraden A 24 icke skulle få besättas, så länge förste aktuarierna å övergångsstat kvarstode i tjänst.

Jag övergår slutligen till den högre personalen å *sjukkassebyrån*. Denna personal består för närvarande av 1 byråchef (A 30), 1 byrådirektör (A 28), 1 förste byråsekreterare (A 24), 1 förste aktuarie (A 24), 2 aktuarier (A 21), 2 aktuarier (Eo 21) och 3 befattningshavare med vikariatslön i lönegraden A 21. Rörande det framtida personalbehovet ha kommittén och pensionsstyrelsen framlagt i stort sett samstämmiga förslag. Pensionsstyrelsens förslag innebär, att å de två sjukkassebyråer, som enligt styrelsens mening borde anordnas, följande befattningshavare skulle finnas, nämligen — förutom 1 överdirektör (C 8) och 1 byråchef (A 30) — å sjukkassebyrå I 1 byrådirektör (A 28), 3 förste byråsekreterare (A 26), 2 förste byråsekreterare (A 24) och 4 byråsekreterare (A 21) samt å sjukkassebyrå II 2 byrådirektörer (A 28), 1 förste aktuarie (A 26), 1 förste byråsekreterare (A 24), 3 aktuarier (A 21) och 3 byråsekreterare (Eo 21). Av tjänsterna å sjukkassebyrå I skulle emellertid en av förste byråsekreterartjänsterna i lönegraden A 26 och en av byråsekreterartjänsterna icke erfordras, förrän förberedelsearbeten för

den allmänna sjukförsäkringen påbörjades, samt byrådirektörsbefattningen och en av förste byråsekreterarbefattningarna i lönegraden A 24 ej vara behöfliga, förrän lagstiftningen om allmän sjukförsäkring trädde i kraft. Vid ikraftträdandet av denna lagstiftning skulle vidare personalen å de båda byråerna förstärkas med tre befattningar i 24 lönegraden, avsedda att möjliggöra inspektionsresor.

Såsom jag tidigare anfört, anser jag en uppdelning av sjukkassebyrån icke för närvarande böra komma till stånd. Härav följer, att endast en chefsbefattning bör finnas. Denna bör — såsom nu — hänföras till lönegraden A 30.

I övrigt biträder jag i huvudsak pensionsstyrelsens förslag, såvitt det samma avser personalbeståndet under budgetåret 1947/48. Då en särskild byrå icke inrättas för de juridiskt-administrativa ärendena, torde, allrahelst som chefen för den odelade sjukkassebyrån icke kan förutsättas vara jurist, såsom föreståndare för den juridiskt-administrativa avdelningen böra anställas en befattningshavare i byrådirektörs löneställning, tills vidare på extra ordinarie stat (Eo 28). Föreståndaren för den ekonomisk-statistiska avdelningen anser jag i likhet med lönenämnden böra tills vidare — i avbidan på ytterligare erfarenhet rörande tjänstegöromålen — kvarstå såsom byrådirektör i lönegraden A 28. Slutligen vill jag framhålla, att tjänster i lönegraden Eo 21 icke böra inrättas i vidare mån än som föranledes av den nya befordringsgången för amanuenspersonal.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat skulle personalen å sjukkassebyrån bestå av 1 byråchef (A 30), 2 byrådirektörer (A 28), 1 byrådirektör (Eo 28), 2 förste byråsekreterare (A 26), 1 förste aktuarie (A 26), 2 förste byråsekreterare (A 24), 3 byråsekreterare (A 21) och 3 aktuarier (A 21).

Därest vad jag nu hemställt i fråga om pensionsstyrelsens högre tjänstemän vinner bifall, skulle å personalförteckningen för styrelsen i angivna hänseende upptagas: 1 generaldirektör (C 12), 6 byråchefer (A 30), 6 byrådirektörer (A 28), 2 byrådirektörer (Eo 28), 1 förste byråsekreterare och ombudsman (A 26), 13 förste byråsekreterare (A 26), 1 förste byråsekreterare (Eo 26), 2 förste aktuarier (A 26), 10 förste byråsekreterare (A 24), 5 förste byråsekreterare (Eo 24), 1 förste aktuarie (A 24), 1 kamrerare (A 24), 8 byråsekreterare (A 21) och 4 aktuarier (A 21) samt å övergångsstat 4 förste byråsekreterare (A 26), 2 förste aktuarier (A 26) och 1 aktuarie (A 21). Anmärkas bör, att 2 tjänster i lönegraden A 24 icke böra få besättas, så länge förste aktuarierna å övergångsstat kvarstå i tjänst.

Jag vill slutligen uttala, att jag förutsätter, att nya befattningar vid ämbetsverket icke tillsätts i vidare mån än som betingas av nytillträdande arbetsuppgifter.

V. Amanuenspersonalen.

Departementschefen.

Frågan om behovet av amanuenspersonal, till vilken fråga socialvårdskommittén icke tagit ställning, kommer att behandlas i anslutning till anslagsberäkningarna beträffande avlöningarna till övrig icke-ordinarie personal. Jag vill i detta sammanhang endast omförmåla, att antalet amanuenser, som den

31 oktober 1946 uppgick till 44, av vilka 15 innehade förordnande att mot vikariatslön bestrida högre tjänst för budgetåret 1947/48 beräknas till 30.

VI. Personal i lägre lönegrader inom pensionsstyrelsen.

Socialvårdskommittén har ansett sig icke böra ingå på bedömandet av pensionsstyrelsens behov av personal i lägre grader utan har förutsatt, att styrelsen själv komme att framlägga förslag härom. Kommittén har emellertid framhållit, att anledning funnes till antagande, att antalet lägre befattningshavare trots verksamhetens starka utveckling icke skulle behöva bli större än för närvarande, enär försäkringsbyråns stora avgiftsavdelning helt bortföle. Beträffande differentieringen på lönegrader av ifrågavarande personal gör vidare kommittén följande allmänna uttalande.

Vid granskning av pensionsstyrelsens personalförteckning har kommittén funnit det påfallande att antalet befattningar i mellangrader är mycket betydligt. Detta måste innebära att den lägre, i huvudsak kvinnliga, personalen så gott som helt saknar möjligheter att avancera längre än till sjunde eller nionde lönegraderna och att endast en mindre del av de anställda kunna nå dessa grader. Det anmärkta förhållandet kan icke vara gynnsamt ur vare sig statsverkets eller befattningshavarnas synpunkter och måste leda till att arbetsglädjen och sammanhållningen inom ämbetsverket bli mindre än vad som för ett gott arbetsresultat är önskvärt. Måhända skulle också vissa arbetsuppgifter, som nu handläggas av amanuenser eller högre befattningshavare, kunna handhas av dugliga personer utan högre teoretisk utbildning samt en del av de arbetsuppgifter, som faktiskt handläggas av personal utan sådan utbildning, motivera högre löneställning än den nu tillämpade. Kommittén anser sig sakna förutsättningar att mera exakt bedöma behovet av mellangradstjänster inom pensionsstyrelsen men vill framhålla sin uppfattning att det vid uppgörande av den nya personalstaten bör undersökas, huruvida icke vissa arbetsuppgifter inom styrelsen äro av den art att de med fördel kunna handläggas av tjänstemän i elfte till femtonde lönegraderna. Riksförsäkringsanstaltens organisation synes i detta avseende kunna erbjuda vissa jämförelsepunkter.

Kommittén vill vidare påpeka de svårigheter att inom statsförvaltningen erhålla kompetenta stenografer, som bottna i att sådana vid anställningen icke kunna beredas större löneförmåner än annan biträdespersonal. Genom anställandet av stenografer är det särskilt i ämbetsverk, som ha att handlägga ett mycket stort antal ärenden, vilka äro förenade med en omfattande korrespondens med underordnade organ och allmänheten, möjligt att bättre utnyttja de högre befattningshavarnas arbetskraft, vilket ur det allmännas synpunkt måste vara fördelaktigt. Vad nu sagts torde icke minst gälla pensionsstyrelsen.

Pensionsstyrelsen understryker i sitt yttrande den 10 oktober 1946 vad socialvårdskommittén anfört angående befodringsmöjligheterna för styrelsens personal i lägre grader. Styrelsen anför härom.

De nuvarande förhållandena i detta hänseende äro icke tillfredsställande. I ett mycket stort antal fall äro även befattningshavarna placerade i alltför låg löneställning i förhållande till de kvalificerade arbetsuppgifter, som åvila dem. Styrelsen vill även framhålla, att sådan överflyttning av arbetsuppgifter från amanuenser eller högre befattningshavare till personal utan högre teoretisk utbildning, som enligt kommittén måhända kunde ske, av styrelsen — i vissa fall försöksvis — verkställts med gott resultat, varigenom antalet

amanuenser kunnat begränsas. Styrelsen har därför vid uppgörandet av sitt förslag till personal i lägre grader räknat med att åt befattningshavare i sistnämnda grader överlåta att självständigt avgöra eller utreda ärenden, som tidigare ansetts böra ankomma på högre befattningshavare med akademisk examen. Det är självfallet synnerligen vanskligt att åstadkomma en rättvis avvägning av tjänsteställningen för styrelsens personal i lägre lönegrader med dess varierande arbetsuppgifter. Särskilt gäller detta tjänsteställningen för de befattningshavare, vilka skola övertaga hittills oprövade göromål. Vid bedömandet av tjänsternas placering bör emellertid beaktas, att de lägre befattningshavarnas arbetsuppgifter ofta äro av stor ekonomisk betydelse såväl för det allmänna som för de enskilda medborgarna. Det är därför av vikt, att styrelsen har möjlighet att förvärva och behålla en för dessa arbetsuppgifter lämplig personal. Det är icke möjligt att redan nu mera exakt ange behovet av befattningar i 4 och lägre grader. Det antal dylika befattningar, som styrelsen föreslår, avser därför endast behovet för tiden närmast efter omorganisationen, sådant detta nu låter sig bedömas.

Framhållas må, att på grund av det låga antalet ordinarie tjänster den lägre biträdespersonalen under nuvarande förhållanden kan vinna ordinarie anställning först efter omkring 22 års tjänst.

Styrelsen lämnar härefter en redogörelse för den lägre personalen inom den nuvarande organisationen med angivande jämväl av de olika befattningshavarnas åligganden. Uppgifterna hänföra sig, beträffande personalen å försäkringsbyråns avgifts-, pensions- och bokföringsavdelningar till den 1 januari 1946 — efter vilken dag viss omläggning av arbetet å nämnda avdelningar påbörjats — samt i fråga om personalen i övrigt till dagen för styrelsens yttrande den 10 oktober samma år. Härpå framlägges förslag till den personal, som anses erforderlig, och angående åliggandena för denna. I promemorian den 3 december 1946 har styrelsen för det fall, att en decentralisering av inkomstprövningen komme till stånd, gjort vissa jämkningar i sina ursprungliga beräkningar.

Rörande arbetsuppgifternas fördelning nu och enligt förslaget torde jag få hänvisa till handlingarna.

Befattningshavarnas antal och löneställning framgå av följande tablåer, i vilka hänsyn tagits till nyssnämnda jämkningar.

Pensionsstyrelsens befattningshavare i lägre lönegrader.

Kanslibyrån.

Kansliavdelningen.	Registeravdelningen.
1 kansliskrivare (A 11) (ny).	1 bokhållare (A 14).
1 förste expeditionsvakt (A 9) (ny).	1 kansliskrivare (A 11) (ny).
2 förste expeditionsvakter (A 7) (+ 1).	2 kontorister (A 9) (+ 1).
2 kanslibiträden (A 7) (+ 1).	4 kanslibiträden (A 7) (+ 3).
5 expeditionsvakter (A 5).	2 kanslibiträden (Eo 7) (nya).
5 expeditionsvakter (Eo 5) (— 2).	30 befattningshavare i högst löne-
10 befattningshavare i högst löne-	graden 4 (— 2).
graden 4.	Ökning med 5 befattningshavare.

(Den nuvarande kontoristbefattningen i lönegraden A 9 och den nuvarande kanslibiträdesbefattningen i lönegraden Eo 7 utgå.)

Antalet befattningshavare oförändrat.

Avdelningen för utbetalningsfrågor av
rättslig natur.

- 1 kansliskrivare (A 11) (ny).
 - 1 kanslibitråde (A 7) (ny).
 - 6 befattningar i högst lönegraden 4 (nya).
- Avdelningen nyinrättad.*

Fond- och katedralbyrån.

- 1 bokhållare (A 17).
 - 1 kassör (A 14).
 - 1 materialförvaltare (A 10).
 - 1 kontorist (A 9) (ny).
 - 1 värmeledningsskötare, tillika reparatör,
av 1:a klass (A 8).¹
 - 3 kanslibiträden (A 7) (+ 1).
 - 5 befattningshavare i högst 4 lönegraden
(— 1).
- (Den nuvarande kanslibiträdesbefattningen
i lönegraden Eo 7 utgår.)
- Antalet befattningshavare oförändrat.*

Gransknings- och sjukvårdsbyråerna.

Granskningsbyrån.

- 1 kontorsskrivare (A 15) (ny).
 - 3 kanslibiträden (A 7) (+ 1).
 - 4 befattningshavare i högst löne-
graden 4 (— 17).
- (De nuvarande 3 kanslibiträdesbefatt-
ningarna i lönegraden Eo 7 utgå.)

Sjukvårdsbyrån.

- 5 kontorsskrivare (A 15) (nya).
- 2 kontorister (A 9) (nya).
- 1 kanslibitråde (A 7) (— 1).
- 2 kanslibiträden (Eo 7) (+ 1).
- 20 befattningshavare i högst löne-
graden 4 (— 1).

(De nuvarande 2 kansliskrivarebefatt-
ningarna i lönegraden Eo 11, av
vilka en innehaves av ett kansli-
bitråde i lönegraden A 7, och 2 kon-
toristbefattningarna i lönegraden
Eo 9 utgå.)

För efterkontroll och för byråerna gemensamma
sekretariatgöromål.

- 1 kansliskrivare (A 11) (ny).
- 1 kontorist (A 9) (ny).
- 6 kanslibiträden (A 7) (nya).
- 2 kanslibiträden (Eo 7) (nya).
- 11 befattningshavare i högst lönegraden 4
(nya).

*Byråernas sammanlagda personal ökad
med 6 befattningshavare.*

Försäkringsbyrån.

Organisationen vid förut angivna tidpunkter.

Avgiftsavdelningen.	Pensionsavdelningen.	Bokföringsavdelningen.
1 bokhållare (Eo 13).	2 kontorister (A 9).	1 kansliskrivare (A 11).
4 kontorister (A 9).	4 kanslibiträden (A 7).	2 kanslibiträden (A 7).
6 kanslibiträden (A 7).	1 kanslibitråde (Eo 7).	20 befattningshavare i
83 befattningshavare i	15 befattningshavare i	högst lönegraden 4.
högst lönegraden 4.	högst lönegraden 4.	
Statistiska avdelningen.		Avdelningen för frivillig försäkring.
1 kontorist (A 9).		
1 kanslibitråde (A 7).	1 kanslibitråde (A 7).	
3 befattningshavare i	2 befattningshavare i	
högst lönegraden 4.	högst lönegraden 4.	

Enligt pensionsstyrelsens förslag.

Pensionsavdelningen.	Utbetalningsavdelningen.	Statistiska avdelningen.
<i>1) Ansökningsdetaljen.</i>	<i>1) Hälkortsdetaljen.</i>	1 kontorist (A 9).
1 kontorsskrivare (A 15).	1 förste kontorskrivare (A 17).	1 kanslibitråde (A 7).
1 kanslibitråde (A 7).	1 förste kansliskrivare (A 13).	3 befattningshavare i
<i>2) Huvudkortregistret.</i>	1 kontorist (A 9).	högst lönegraden 4.
1 förste kontorskrivare (A 17).	1 kanslibitråde (A 7).	
3 kansliskrivare (A 11).	1 kanslibitråde (Eo 7).	
5 kanslibiträden (A 7).	20 befattningshavare i	
3 kanslibiträden (Eo 7).	högst lönegraden 4.	
26 befattningshavare i	<i>2) Revisionen.</i>	
högst lönegraden 4.	1 förste kontorskrivare (A 17).	
<i>3) Barnbi dragsdetaljen.</i>	1 kontorist (A 9).	
1 kontorist (A 9).	1 kanslibitråde (Eo 7).	
1 kanslibitråde (A 7).	7 befattningshavare i	
1 kanslibitråde (Eo 7).	högst lönegraden 4.	
8 befattningshavare i	<i>3) Expeditionen.</i>	
högst lönegraden 4.	1 kansliskrivare (A 11).	
<i>4) Kommunbidragsdetaljen.</i>	1 kanslibitråde (A 7).	
1 kansliskrivare (A 11).	10 befattningshavare i	
1 kanslibitråde (A 7).	högst lönegraden 4.	
3 befattningshavare i		
högst lönegraden 4.		

Avdelningen för frivillig försäkring.	För byråns avdelningar gemensamt sekretariat.
1 kansliskrivare (A 11).	1 kansliskrivare (A 11).
1 kanslibitråde (A 7).	2 kanslibiträden (A 7)
1 kanslibitråde (Eo 7).	6 befattningshavare i högst löne-
3 befattningshavare i högst löne-	graden 4.
graden 4.	

Anmärkning. I fråga om byråns personal föreslås vidare, att 1 kontoristbefattning i lönegraden A 9 och 1 kanslibiträdesbefattning i lönegraden A 7 uppföras å *övergångsstat*. Därvid borde dock föreskrivas, att 1 kanslibiträdesbefattning i lönegraden A 7 icke finge besättas, så länge kontoristen å *övergångsstat* kvarstode i tjänst.

Antalet befattningshavare å byrån kommer enligt förslaget att — bortsett från innehavarna av de befattningar, som äro avsedda att uppföras å *övergångsstat* — öka med 3 förste kontorsskrivarebefattningar i lönegraden A 17, 1 kontorsskrivarebefattning i lönegraden A 15, 1 förste kansliskrivarebefattning i lönegraden A 13, 6 kansliskrivarebefattningar i lönegraden A 11 och 6 kanslibiträdesbefattningar i lönegraden Eo 7. Samtidigt skall emellertid 1 bokhållarbefattning i lönegraden Eo 13 *utgå* samt *minskning* ske med 3 kontoristbefattningar i lönegraden A 9 och 37 befattningshavare i högst lönegraden 4.

Byråns personal minskar enligt förslaget med 24 befattningshavare.

Sjukkassebyråerna.

Sjukkassebyrå I.

Sjukkassebyrå II.

(= den nuvarande sjukkassebyråns juridiskt-administrativa avdelning.)

3 kansliskrivare (A 11)
(+ 2).

3 kanslibiträden (A 7)
(+ 1).

6 befattningshavare i
högst lönegraden 4
(— 2).

(De nuvarande 2 kontoristbefattningarna i lönegraden Eo 9, vilka båda innehavas av kanslibiträden i lönegraden A 7, och den nuvarande kanslibiträdesbefattningen i lönegraden Eo 7 utgå.)

Antalet befattningshavare oförändrat.

Försäkringstekniska avdelningen
(= den nuvarande sjukkassebyråns motsvarande avdelning.)

2 kanslibiträden (A 7)
(nya).

1 befattningshavare i
högst lönegraden 4
(— 1).

Ökning med 1 befattningshavare.

Ekonomisk-statistiska avdelningen
(= den nuvarande sjukkassebyråns motsvarande avdelning.)

3 kansliskrivare (A 11).
(nya).

1 kontorist (A 9) (ny).

1 kanslibitråde (A 7).

2 kanslibiträden (Eo 7).
17 befattningshavare i
högst lönegraden 4
(— 3).

(Den nuvarande kontoristbefattningen i lönegraden Eo 9, som innehaves ett kanslibitråde i lönegraden A 7, utgår.)

Ökning med 1 befattningshavare.

Pensionsstyrelsens sammanlagda personal i lägre lönegrader vid de tidpunkter, som i det föregående omnämnts, och enligt pensionsstyrelsens förslag, framgår av följande tablå.

Den 1 januari 1946, såvitt avser befattningshavare å försäkringsbyråns avgifts-, pensions- och bokföringsavdelningar, den 10 oktober 1946 beträffande övriga befattningshavare.

Enligt pensionsstyrelsens förslag.

A. Ordinarie.

1 bokhållare (A 17).	1 bokhållare (A 17).
1 bokhållare (A 14).	3 förste kontorsskrivare (A 17).
1 kassör (A 14).	7 kontorsskrivare (A 15).
2 kansliskrivare (A 11).	1 bokhållare (A 14).
1 materialförvaltare (A 10).	1 kassör (A 14).
9 kontorister (A 9).	1 förste kansliskrivare (A 13).
1 värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 1:a klass (A 8).	17 kansliskrivare (A 11).
1 förste expeditionsvakt (A 7).	1 materialförvaltare (A 10).
21 kanslibiträden (A 7).	11 kontorister (A 9).
Dessutom 4, som inneha högre e. o. tjänster.	1 förste expeditionsvakt (A 9).
5 expeditionsvakter (A 5).	1 värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 1:a klass (A 8).
90 kontorsbiträden (A 4).	2 förste expeditionsvakter (A 7).
Dessutom 3, som inneha högre e. o. tjänster.	40 kanslibiträden ¹ (A 7).
— skrivbiträden (A 2).	5 expeditionsvakter (A 5).
Innehavarna av 8 i personalförteckningen upptagna skrivbiträdesbefattningar äro samtliga förordnade i högre e. o. tjänster.	100 kontorsbiträden (A 4).
<hr/> 133 personer.	<hr/> 192 personer.

B. Icke-ordinarie.

1 bokhållare (Eo 13).	15 kanslibiträden (Eo 7).
2 kansliskrivare (Eo 11).	5 expeditionsvakter (Eo 5).
5 kontorister (Eo 9).	96 befattningshavare i högst lönegraden 4 (varav 80 i Eo 4, 8 i Eo 2, 2 i Eo 1 och 6 tillfälligt anställda).
10 kanslibiträden (Eo 7).	
7 expeditionsvakter (Eo 5).	
153 befattningshavare i högst lönegraden 4.	
<hr/> 178 personer.	<hr/> 116 personer.
Sammanlagt 311 personer.	Sammanlagt 308 personer.

Tjänstemän å övergångsstat:

- 1 kontorist (A 9).
- 1 kanslibitråde (A 7).
- 2 skrivbiträden (A 2).

¹ En av befattningarna bör icke besättas, så länge kontoristen å övergångsstat kvarstår i tjänst.

Statskontoret har framfört följande synpunkter.

Ämbetsverket funne den föreslagna uppflyttningen av en kontorist på *kanslibyråns* kansliavdelning och det kanslibitråde på registeravdelningen, som förestode arkivet, icke tillräckligt motiverad. För avdelningen för utbetalningsfrågor av rättslig natur syntes i avvaktan på erfarenheter av de blivande arbetsuppgifterna ej böra beräknas högre biträdestjänst än i 7 lönegraden. Angående frågan om högre löneställning för den förste expeditionsvakt, som intoge förmansställning i förhållande till övrig vaktpersonal, samt den expeditionsvakt, som tjänstgjorde såsom bankbud, föreläge behov av enhetliga bedömningsgrunder för personal med samma arbetsuppgifter inom andra verk. Statskontoret kunde därför icke tillstyrka, att beslut nu fattades i berörda fråga. Det föreslagna antalet högre biträdestjänster å *fond- och kameralbyrå* förefölle väl stort i förhållande till antalet föreslagna befattningar för ej kvalificerade uppgifter. Uppflyttning av materialförvaltarens biträde från 4 till 7 lönegraden kunde ämbetsverket icke tillstyrka. Vad statskontoret i fråga om högre befattningar anfört beträffande *försäkringsbyråns* pensions- och utbetalningsavdelningar gällde även biträdespersonalen. Vid den omprövning, som ämbetsverket förutsatte skola komma till stånd, borde den föreslagna tjänsten som förste kansliskrivare i lönegraden A 13 på hälkortsdetaljen, vartill motsvarighet icke funnes inom civilförvaltningen, ersättas med en befattning som kansliskrivare i lönegraden A 11. Å den ekonomisk-statistiska avdelningen under *sjukkasseyrå II* syntes tills vidare kunna anstå med inrättande av högre biträdesbefattningar än i lönegraden A 9. Vad slutligen anginge frågorna om vissa befattningars förande å *övergångsstat* ville statskontoret ifrågasätta, om icke de planerade åtgärderna i sådant syfte kunde begränsas genom personalomflyttningar. Ansåges en tjänsteman emellertid icke kunna bestrida arbetsuppgifterna på någon av tjänsterna i den lönegrad, han tillhörde, borde hans befattning ej föras på övergångsstat, utan borde befattningshavaren i stället förflyttas till tjänst i lägre lönegrad med den rätt till avlöningsförmåner, som framginge av 10 § civila avlöningsreglementet.

Allmänna lönenämnden har funnit de föreslagna lönegradsplaceringarna i allmänhet väl avvägda med hänsyn till arten av å respektive befattningar belöpande göromål. Pensionsstyrelsens förslag föranledde därför endast följande uttalanden från lönenämndens sida.

Med hänsyn till i ärendet lämnade uppgifter rörande de å förevarande tjänsteman ankommande göromålen ville lönenämnden ifrågasätta, huruvida icke den å *kanslibyråns* registeravdelning placerade befattningen som kanslibitråde i lönegraden A 7 borde bibehållas som kanslibiträddestjänst. Ehuru något förslag om ändrad löneställning för den å samma avdelning placerade bokhållaren i lönegraden A 14 icke framlagts, talade enligt lönenämndens mening skäl för att bokhållarbefattningen ändrades till kontorsskrivartjänst i lönegraden A 15. I fråga om lönegradsplaceringen för den förste expeditionsvakt, som intoge förmansställning i förhållande till övrig vaktpersonal, avstyrkte lönenämnden av samma skäl, som åberopats av statskontoret, att bättre löneställning nu bereddades denne befattningshavare. Däremot ansåge sig lönenämnden kunna föreslå, att den expeditionsvaktsbefattning, varmed förenades bestyret att vara pensionsstyrelsens bankbud, uppfördes i lönegraden A 6. Vidkommande *fond- och kameralbyrå* hade lönenämnden funnit skäl tala för att den befattning, vars innehavare hade att bland annat uträkna amorteringsplaner, lämna och ansvara för riktigheten av de uppgifter angående lånesökandes mellanhavande med folkpensioneringsfonden, vilka läge till

grund för bedömande av låneansökningar, ävensom att självständigt verkställa vissa utredningar beträffande den av styrelsen bedrivna lånerörelsen, uppfördes — i stället för, såsom pensionsstyrelsen föreslagit, som kontorist i lönegraden A 9 — som kansliskrivarebefattning i lönegraden A 11. Då lönenämnden icke kunde finna de åligganden, vilka ankomme å det kanslibitråde å *sjukvårdsbyrån*, som handhade bland annat byråns statistiska arbete, vara av sådan art, att det borde föranleda befattningens uppflyttning i lönegrad, kunde nämnden icke tillstyrka den av pensionsstyrelsen för befattningen föreslagna lönegradsplaceringen i lönegraden A 9. Vad anginge *försäkringsbyrån* hade lönenämnden icke funnit anledning till erinran mot att föreståndaren för hålkortsdetaljen placerades som förste kontorsskrivare i lönegraden A 17. Däremot kunde nämnden icke tillstyrka löneställningen för de båda tjänstemän å samma detalj, som ansetts böra uppföras, föreståndarens närmaste man i lönegraden A 13 och föreståndaren för stansningsarbetet i lönegraden A 9. Med beaktande av löneställningen för befattningshavare i försvarets civilförvaltning med närmast jämförbara arbetsuppgifter hölle nämnden före, att sistnämnda båda tjänstemän borde inplaceras i lönegraden A 11 med tjänstebenenämningen kansliskrivare. I fråga om slutligen *sjukkasseyrå I* funne lönenämnden, som under hand tagit närmare del av de arbetsuppgifter, vilka åvilade kontoristen i lönegraden Eo 9 å den i nuvarande sjukkasseyrå ingående juridiskt-administrativa avdelningen, skäl tala för att befattningen uppfördes som kontorsskrivartjänst i 15 lönegraden, tills vidare med placering på extra ordinarie stat.

Ledamoten av lönenämnden Joel Andersson har i särskilt yttrande tillstyrkt förslaget om hänförande till lönegraden A 7 av den expeditionsvaktsbefattning, varmed är förenat bestyret som pensionsstyrelsens bankbud. *Ledamoten av nämnden Jane Broström* har, likaledes i särskilt yttrande, tillstyrkt förslaget om uppflyttning till kontoristtjänster i lönegraden A 9 av en kanslibiträdestjänst i lönegraden A 7 å vardera av kanslibyråns registeravdelning och sjukvårdsbyrån.

Pensionsstyrelsens kvinnliga tjänstemäns förening har förordat dels viss utökning av antalet tjänster och dels ytterligare uppflyttning i lönegrad av vissa befattningar.

Departementschefen.

Den förestående omläggningen av pensionsstyrelsens verksamhet gör uppskattningen av personalbehovet synnerligen vanskelig även i fråga om personalen i lägre lönegrader. Liksom beträffande de högre befattningshavarna har jag emellertid efter ingående prövning funnit mig böra godtaga de av pensionsstyrelsen för budgetåret 1947/48 verkställda beräkningarna härutinnan. Detta innebär, att det totala antalet befattningshavare i förevarande lönegrader skulle uppgå till 308 mot 311 vid de i styrelsens redogörelse omnämnda tidpunkterna.

Ifrågavarande personalgrupp torde i jämförelse med motsvarande personal vid flertalet andra statliga verk få anses i lönehänseende intaga en missgynnad ställning i så måtto, att fördelningen på lönegrader icke är tillfredsställande. De ordinarie befattningarna i högre lönegrader än den 7:e uppgå sålunda endast till 16. Särskilt i betraktande av omfattningen av de kvalificerade upp-

gifter, som enligt styrelsens mening kunna anförtros befattningshavare utan högre teoretisk utbildning, torde en ökning av detta antal vara motiverad. Med hänsyn till pågående allmän översyn rörande lönegradsplaceringen av biträdespersonal i 7:e och högre lönegrader anser jag mig dock icke för närvarande böra förorda inrättandet av ytterligare ordinarie tjänster i 7—11 lönegraderna utan föreslår, att de ifrågasatta nya biträdestjänsterna i dessa lönegrader upptagas på extra ordinarie stat.

Vad angår den närmare fördelningen av personalen på olika lönegrader — varvid till en början bortses från befattningarna i lönegraden A 4 och lägre — vill jag uttala, att jag i likhet med lönenämnden finner de av pensionsstyrelsen föreslagna lönegradsplaceringarna i regel väl avvägda. Vissa avvikelser från styrelsens förslag torde dock få anses påkallade.

I likhet med lönenämnden finner jag sålunda skäl tala för att den å kanslibyråns registeravdelning placerade bokhållarbefattningen i lönegraden A 14 ändras till en kontorsskrivartjänst i lönegraden A 15. Med hänsyn till i ärendet lämnade uppgifter angående åliggandena för det kanslibiträde i lönegraden A 7, som förestår arkivet å samma avdelning, anser jag mig i överensstämmelse med statskontorets och lönenämndens mening icke kunna tillstyrka, att detta biträde uppflyttas till kontorist i lönegraden A 9. I fråga om den till berörda byrå hänfödda vaktpersonalen delar jag statskontorets och lönenämndens uppfattning, att frågan om lönegradsplaceringen för den förste expeditionsvakt, som intager förmansställning i förhållande till övrig vaktpersonal, bör upptagas till prövning först i samband med en allmän omprövning av löneställningen för motsvarande personal vid civilförvaltningen i övrigt. I likhet med statskontoret och lönenämnden kan jag ej heller tillstyrka förslaget, att den expeditionsvakt, vilken tjänstgör såsom pensionsstyrelsens bankbud, och härför uppbär ett särskilt arvode av 150 kronor för år, uppflyttas till lönegraden A 7. Bland annat på grund av att förevarande arvode avsetts att motsvara skillnaden mellan 5 och 6 lönegraderna (proposition nr 53 till 1936 års riksdag s. 22 och 31) vill jag emellertid biträda lönenämndens förslag om befattningens uppförande i lönegraden A 6, varvid självfallet det särskilda arvodet ej vidare bör utgå.

Beträffande fond- och kameralbyrån har pensionsstyrelsen begärt, att ett kanslibitråde i lönegraden A 7 skulle placeras såsom kontorist i lönegraden A 9. Lönenämnden och pensionsstyrelsens kvinnliga tjänstemäns förening ha förordat, att befattningen placeras i lönegraden A 11 såsom kansli-skrivare. Härvid har åberopats, att befattningshavaren hade ett mycket självständigt och ekonomiskt betydelsefullt arbete, i vilket inginge, bland annat, att uträkna amorteringsplaner, att lämna och ansvara för riktigheten av de uppgifter angående lånesökandes mellanhavande med folkpensioneringsfonden, vilka låge till grund för bedömandet av låneansökningar, ävensom att självständigt verkställa vissa utredningar rörande den av pensionsstyrelsen bedrivna lånerörelsen. Jag anser mig böra biträda förslaget om befattningens ändring till kansli-skrivartjänst. I överensstämmelse med vad jag förut anfört bör dock tjänsten tills vidare upptagas såsom extra ordinarie.

I likhet med lönenämnden kan jag icke förorda, att det kanslibitråde i lönegraden A 7 å sjukvårdsbyrån, som, bland annat, handhar byråns statistiska arbete, uppflyttas till lönegraden A 9.

Vidkommande försäkringsbyrån har pensionsstyrelsen föreslagit, att som närmaste medhjälpare till föreståndaren för utbetalningsavdelningens hålkortsdetalj skulle anställas en förste kansliskrivare i lönegraden A 13. Jag vill framhålla, att förste kansliskrivartjänster icke förekomma inom allmänna civilförvaltningen. De arbetsuppgifter, som skulle ankomma på ifrågasvarande befattningshavare, torde närmast motsvara åliggandena för vissa biträden vid försvarets civilförvaltning, vilka enligt beslut av 1946 års riksdag såsom kansliskrivare hänförts till 11 lönegraden. Sistnämnda lönegrad synes mig böra tillämpas även i detta fall. Befattningen bör tills vidare upptagas å extra ordinarie stat. Samma placering torde med hänsyn till arbetsuppgifternas art böra avses för den av pensionsstyrelsen i lönegraden A 9 uppförda befattningen såsom föreståndare för stansningsarbetet.

Å den nuvarande sjukkassebyråns juridiskt-administrativa avdelning åvilar det en kontorist i lönegraden Eo 9 att ombesörja vissa göromål, som tidigare utförts av amanuens. Lönenämnden har efter att ha tagit närmare del av förevarande arbetsuppgifter ansett, att kontoristen — vilken av styrelsen förordats till erhållande av kansliskrivartjänst i lönegraden A 11 — borde uppflyttas till kontorsskrivare i 15 lönegraden, tills vidare med placering å extra ordinarie stat. Jag anser fullgoda skäl tala för det av lönenämnden framförda förslaget och tillstyrker därför detsamma.

Jag föreslår vidare, att på övergångsstat uppföres en befattning såsom kontorist i lönegraden A 9. Så länge innehavaren av denna befattning kvarstår i tjänst, bör en av de ordinarie kontorsbiträdesbefattningarna ej få besättas. Jag vill i detta sammanhang framhålla, att samtliga innehavare av ordinarie skrivbiträdestjänst i samband med den nya befordringsgången för biträdespersonal komma att erhålla tjänster i lönegraden A 4.

Med nu angivna jämkningar i pensionsstyrelsens förslag skulle personalen i 5—17 lönegraderna utgöras av följande tjänstemän, nämligen 1 bokhållare (A 17), 3 förste kontorsskrivare (A 17), 8 kontorsskrivare (A 15), 1 kassör (A 14), 2 kansliskrivare (A 11), 1 materialförvaltare (A 10), 7 kontorister (A 9), 1 värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 1 klass (A 8), 2 förste expeditionsvakter (A 7), 25 kanslibiträden (A 7), 1 expeditionsvakt (A 6) och 5 expeditionsvakter (A 5) ävensom 1 kontorsskrivare (Eo 15), 17 kansliskrivare (Eo 11), 32 kanslibiträden (Eo 7) och 5 expeditionsvakter (Eo 5). På övergångsstat skulle uppföras 1 kontorist i lönegraden A 9. En kanslibiträdets-tjänst i lönegraden A 7 bör ej få besättas, så länge kontoristen kvarstår i tjänst.

Vad härefter angår den lägre biträdespersonalen — i högst 4 lönegraden — kommer denna grupp att omfatta 196 befattningshavare. Pensionsstyrelsen har med tillämpning av de av 1944 års personalutredning föreslagna reglerna för befordringsgången för kontorspersonal beräknat, att 160 av nämnda befattningshavare böra placeras såsom kontorsbiträden i lönegraden A 4. I en-

lighet härmed föreslår jag, att å personalförteckningen uppföras 160 ordinarie kontorsbiträdestjänster i 4 lönegraden.

Jag vill slutligen framhålla, att pensionsstyrelsen bör vara oförhindrad att vidtaga från arbetssynpunkt erforderliga ändringar beträffande befattningarnas placering å byrå, avdelning eller detalj. Nya befattningar böra icke tilläggas i vidare mån än som betingas av ökning av arbetsuppgifterna.

VII. Pensionsstyrelsens läkare.

Nuvarande förhållanden.

Hos pensionsstyrelsen finnas anställda en överläkare och två biträdande läkare. Dessa läkare skola vara tillgängliga inom styrelsens ämbetslokaler, överläkaren minst 4 timmar i veckan och vardera av de biträdande läkarna minst 7 timmar i veckan, varav i regel minst 1 timme varje arbetsdag. Till läkarna utgå av Kungl. Maj:t fastställda arvoden, till överläkaren 7 200 kronor jämte ett personligt arvodestillägg å 550 kronor samt till vardera av de biträdande läkarna 5 250 kronor.

Socialvårdskommittén.

Rörande behovet av läkarpersonal uttalar kommittén.

Kommittén har i det föregående föreslagit, att en läkare alltid skall deltaga i pensionsstyrelsens beslut i invaliditetsfrågor samt att dylika frågor skola avgöras på muntlig föredragning. Tydligt är att detta kommer att medföra, att behovet av medicinsk sakkunskap inom styrelsen blir avsevärt större än nu. Läkarna förutsättas liksom för närvarande deltaga i sjukvårdsbyråns arbete — eventuellt böra de även formellt deltaga i vissa beslut om invaliditetsförebyggande åtgärder. Vidare böra läkarna biträda styrelsen i dess egenskap av tillsynsmyndighet för sjukvårdskassorna i ärenden av medicinsk natur.

Enligt vad kommittén inhämtat är den medicinska expertis, som för närvarande står till styrelsens förfogande, kvantitativt sett helt otillräcklig för de uppgifter, som nu ankomma å densamma.

Kommittén har sålunda funnit, att en avsevärd förstärkning av styrelsens läkarpersonal är nödvändig.

Kommittén anför vidare, att det enligt kommitténs mening vore önskvärt, att styrelsens läkare aktivt deltog i medicinskt arbete och sålunda hade möjlighet att följa utvecklingen inom läkarvetenskapen. Läkarbefattningarna borde sålunda icke ha karaktären av heltidsbefattningar. Å andra sidan vore det nödvändigt att uppställa vissa krav på arbetstid å tjänsterummet med hänsyn särskilt till sättet för invaliditetsfrågornas prövning. Befattningarna borde därför icke vara rena bisysslor utan ha karaktären av deltidsbefattningar.

I betänkandet framhålles vidare, att det icke vore möjligt för kommittén att mera exakt ange behovet av läkarpersonal, enär detta behov sammanhänge, bland annat, med antalet ärenden, i vilkas behandling läkares medverkan erfordrades. Kommittén har därför allenast sökt beräkna det minimala antal läkare, som under alla omständigheter vore erforderligt, och förutsatt,

att till styrelsens förfogande ställdes ett förslagsanslag, från vilket styrelsen kunde bestrida de ytterligare utgifter för läkarpersonal, som kunde betingas av omständigheterna.

Minimiantalet läkare anser kommittén icke kunna skattas lägre än till sex. Av dessa finner kommittén en böra intaga ställningen av överläkare. De övriga skulle tjänstgöra såsom biträdande läkare. Arbetstiden å tjänsterummet för de biträdande läkarna föreslås till lägst 10 timmar i veckan. Årsarvoden å 10 000 kronor till överläkaren och 6 000 kronor till envar av de biträdande läkarna äro enligt kommitténs mening lämpliga.

Yttrandena.

Pensionsstyrelsen har i yttrande över betänkandet erinrat om att styrelsen funnit det av kommittén föreslagna förfaringssättet beträffande prövningen av invaliditetsfrågor böra tillämpas endast i tveksamma ärenden och i ärenden av principiell natur. Ärenden, i vilka tvekan om invaliditeten ej rådde, borde enligt den mening, styrelsen tidigare framfört, kunna avgöras utan muntlig föredragning, dock efter hörande av läkare, där så funnes påkallat. Styrelsen anser emellertid, att även med denna ordning behovet av läkare bleve så stort, att vad kommittén föreslagit härom borde genomföras. De av kommittén angivna arvoden förefölle väl avvägda.

Mot vad pensionsstyrelsen sålunda anfört har *pensionsstyrelsens överläkare*, professorn Kahlmeter, förklarat sig icke ha något att erinra.

Medicinalstyrelsen har anfört, att vid ett genomförande av folkpensionsreformen ett ökat behov av medicinsk expertis på området komme att uppstå. Den av kommittén föreslagna utökningen av antalet läkare vid pensionsstyrelsen funne medicinalstyrelsen välbehövlig, varvid styrelsen, i likhet med kommittén, förutsatte och funne önskvärt, att dessa befattningshavare skulle fullgöra deltidstjänstgöring. Det vore nämligen av stort värde för ifrågavarande tjänstgöring, att läkarna bereddes möjlighet att bibehålla och utvidga sina yrkeskunskaper genom aktivt deltagande i medicinsk praxis.

Ytterligare förslag av pensionsstyrelsen.

I skrivelse den 30 oktober 1946 angående anslagsberäkningen för budgetåret 1947/48 har *pensionsstyrelsen*, med tillstyrkan av kommitténs förslag rörande de biträdande läkarnas tjänstgöringstid, förordat, att arbetstiden å tjänsterummet för överläkaren skulle utgöra i regel lägst 6 timmar i veckan. Styrelsen har förutsatt, att läkarna skola komma i åtnjutande av semester.

I yttrande över framställningen har *statskontoret* anfört, att ämbetsverket ansåge en ökning av läkararvodena icke böra ifrågakomma, innan närmare uppgifter lämnats rörande den tid, uppdragen kunna beräknas taga i anspråk. Då arvoden borde bestämmas med hänsyn bland annat till de bestämmelser om arbetstid, semester och tjänstledighet, som finge anses erforderliga, borde anstå jämväl med prövningen av styrelsens nu framlagda förslag i nämnda hänseenden.

Departementschefen.

Jag har tidigare anslutit mig till pensionsstyrelsens förslag rörande för-
 faringssättet vid styrelsens prövning av invaliditetsfrågor. Behovet av läkares
 medverkan vid arbetet inom styrelsen torde härigenom få antagas bli något
 mindre än kommittén beräknat. Å andra sidan förefaller det mig otvivelaktigt,
 att de möjligheter att anlita medicinsk sakkunskap, som för närvarande stå sty-
 relsen till buds, icke äro tillräckliga. Sålunda måste styrelsen redan med nuva-
 rande arbetsuppgifter undvara läkarbiträde i vissa fall, då sådant biträde varit
 av omständigheterna påkallat. Härtill kommer, att i framtiden behovet av medi-
 cinsk expertis inom styrelsen torde bli avsevärt större än under nuvarande
 förhållanden. Sålunda lärer införandet av sjukbidrag komma att ställa ökade
 krav på läkares medverkan. Vidare synes rådande läge å arbetsmarknaden böra
 föranleda, att styrelsens invaliditetsförebyggande verksamhet intensifieras. Vid
 fattandet av vissa beslut i samband därmed torde även läkare böra delta.
 Slutligen anser jag styrelsen böra få möjlighet att i ökad utsträckning anlita
 styrelsens läkarkrafter vid handläggning av sådana ärenden av medicinsk natur,
 vilka ankomma på styrelsen i dess egenskap av tillsynsmyndighet för sjukkas-
 sorna. Nämnda omständigheter tala alltså för att läkarexpertis bör ställas till
 styrelsens förfogande i vidare omfattning än för närvarande.

För tillgodoseende av angivna önskemål anser jag, att i första hand en ut-
 ökning av läkarnas tjänstgöringstider bör genomföras, ehuru läkarbefatt-
 ningarna alltjämt böra ha karaktären av deltidstjänster. Jag tillstyrker därför
 styrelsen förslag om utsträckning av tiden för läkarnas arbetstid å tjänste-
 rummet till lägst 6 timmar i veckan för överläkaren och lägst 10 timmar i
 veckan för biträdande läkare. Närmare bestämmelser rörande tjänstgörings-
 förhållandena — semester, tjänstledighet m. m. — torde få meddelas av
 Kungl. Maj:t. I samband med arbetstidens förlängning torde arvodena till
 läkarna böra höjas. Arvodena synas mig böra fastställas till högst 10 000
 kronor för överläkaren och högst 6 000 kronor för biträdande läkare.

Huruvida det kan vara behöfligt att förstärka den medicinska arbetsin-
 satsen genom utökning jämväl av läkarnas antal i den utsträckning kommit-
 tén och pensionsstyrelsen föreslagit finner jag tveksamt. Jag kan i varje fall
 icke — innan närmare erfarenhet föreligger — tillstyrka, att antalet biträ-
 dande läkare — i gällande stat upptaget till två — skulle från och med nästa
 budgetår ökas till fem. Arbetsuppgifternas omfattning torde dock, så vitt
 nu kan bedömas, motivera, att två nya biträdande läkare anställas. Jag före-
 slår alltså, att de biträdande läkarnas antal tills vidare fastställas till fyra,
 varvid jag förutsätter, att det skall stå Kungl. Maj:t öppet att, om så skulle
 befinnas nödvändigt, medgiva anställande av flera biträdande läkare.

VIII. Tiden för genomförandet av förslagen m. m.

Socialvårdskommittén har härom uttalat, att de föreslagna ändringarna i
 fråga om pensionsstyrelsens organisation vore av synnerligen brådskande
 natur, enär den nya organisationen borde vara i funktion i god tid innan den
 nya folkpensioneringslagen trädde i kraft.

Enligt pensionsstyrelsen borde den nya organisationen genomföras snarast möjligt och senast den 1 juli 1947.

Departementschefen.

Då den nya folkpensionslagstiftningen träder i kraft den 1 januari 1948 och när pensionsstyrelsen, som dessförinnan har att ombesörja omfattande förberedelsearbeten, i god tid måste stå rustad för de nya uppgifterna, föreslår jag, att den nya organisationen träder i tillämpning den 1 juli 1947.

IX. Anslagsberäkningar för budgetåret 1947/48.

1:o) Pensionsstyrelsen: Avlöningar, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46.....	1 938 300	1 868 638
1946/47.....	1 910 800	—
1947/48 (förslag)	3 510 000	—

Kungl. Maj:t har den 31 maj 1946 fastställt följande avlöningsstat för styrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	900 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	28 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.....	»	740 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	242 000
Summa förslagsanslag kronor		1 910 800

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar disponeras i enlighet med Kungl. Maj:ts beslut den 26 april 1940 tills vidare från och med budgetåret 1940/41 på följande sätt:

Arvode till generaldirektörens ställföreträdare.....	kronor	1 200
Ersättning till de av Kungl. Maj:t förordnade sakkunniga hos styrelsen, <i>förslagsvis</i>	»	1 000
Ersättning till fyra fullmäktige för folkpensioneringsfonden ..	»	8 000
Ersättning till suppleanter för nämnda fullmäktige, <i>förslagsvis</i> ..	»	100
Arvode till en överläkare	»	7 200
Personligt arvodestillägg till överläkaren	»	550
Arvoden å 5 250 kronor till två biträdande läkare	»	10 500
Ersättning till den expeditionsvakt, som tjänstgör såsom bankbud	»	150
Ersättning till ledamöter i sjukkassenämnden, <i>förslagsvis</i>	»	100
Summa kronor		28 800

I anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 311 till 1946 års riksdag har riksdagen medgivit, att den i avlöningsstaten för pensionsstyrelsen

upptagna anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal finge för budgetåret 1946/47 överskridas med högst 500 000 kronor.

Pensionsstyrelsen har i skrivelser den 30 oktober och den 19 november 1946 framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för avlöningar för budgetåret 1947/48. Styrelsen har därvid utgått från sitt i det föregående omförmälda omorganisationsförslag.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän har av styrelsen i skrivelsen den 30 oktober 1946 beräknats till 1 300 000 kronor eller, för det fall att allmän sjukförsäkring ej beslutats, då styrelsens nya organisation fastställdes, 1 275 000 kronor. Styrelsen har härvid räknat med, bland annat, att befattningar, vilka inrättades för arbetsuppgifter, som uppkomme efter den 1 juli 1947, skulle tillsättas först då arbetsförhållandena så påkallade och att tillsättandet av ordinarie innehavare skulle kunna föregås av viss tids förordnande å tjänsten.

I skrivelsen den 19 november 1946 har pensionsstyrelsen angivit de ändringar i avlöningsstaten, som skulle föranledas av en reglerad befordringsgång för biträdespersonalen i huvudsaklig överensstämmelse med det av 1944 års personalutredning framlagda förslaget. Enligt skrivelsen skulle av förslaget föranledd ökning av antalet kontorsbiträdesbefattningar i lönegraden A 4 från 100 till 160 påkalla en uppräknig av förevarande anslagspost med 185 000 kronor till 1 485 000 kronor, om införandet av allmän sjukförsäkring beslutats, då styrelsens nya organisation fastställdes, samt eljest till 1 460 000 kronor.

Till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har upptagits ett belopp av 56 400 kronor. I överensstämmelse med vad förut anförts om pensionsstyrelsens läkare har för årsarvoden till läkare räknats med höjda belopp, nämligen för överläkaren 10 000 kronor — i samband varmed posten till personligt arvodestillägg till överläkaren uteslutits — samt för fem biträdande läkare sammanlagt 30 000 kronor. Därjämte har upptagits en ny delpost, benämnd ersättning till vikarier för styrelsens läkare m. m. Posten har uppförts med ett förslagsvis beräknat belopp av 6 000 kronor. Från densamma skulle bestridas *dels* ersättningar till de ytterligare läkare, som styrelsen under tider av arbetsanhopning tillfälligt kunde komma att anställa, då så oundgängligen erfordrades, *dels* ersättning till specialist, som undantagsvis behövde anlitas för utlåtande i särskilt ärende, vilken sistnämnda ersättning för närvarande bestrides från anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, och *dels* ersättningar till vikarier för styrelsens läkare. Posten till ersättning till den expeditionsvakt, som tjänstgör såsom bankbud, har icke medtagits i förslaget, varvid styrelsen förutsätter, att expeditionsvakten komme att uppflyttas i lönegrad. I övrigt skulle delposterna bibehållas oförändrade.

Vad beträffar anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har styrelsen till en början framhållit, att belastningen av denna post uppenbarligen i hög grad vore beroende på i vad mån styrelsens förslag till personal å ordinarie stat genomfördes. Den påverkades också av de tid-

punkter, då de ordinarie tjänsterna tillsattes med ordinarie innehavare och av antalet ordinarie befattningshavare, i huvudsak kontorsbiträden, som förordnades att uppehålla högre extra ordinarie befattningar. Vid postens beräkning borde även beaktas behovet av personal för arbetsuppgifter, som sammanhänge med genomförandet av folkpensioneringsreformen, och för arbetsuppgifter, som genom denna reform komme att väsentligt ändras eller upphöra men som likväl måste utföras någon tid efter den nya lagstiftningens ikraftträdande parallellt med det nya stadigvarande arbetet. Dessutom låte sig personalbehovet för kommande arbetsuppgifter, som i många fall vore oprövade, icke med exakthet bedömas. Styrelsens beräkningar av medelsbehovet måste följaktligen anses synnerligen osäkra.

Medelsbehovet under anslagsposten har av styrelsen — med bortseende från de av 1944 års personalutredning föreslagna reglerna för amanuens- och biträdespersonalens befordringsgång — uppskattas till 915 000 kronor. Styrelsen har i detta belopp inräknat kostnaderna för de extra arbetskrafter — ett hundratal under första hälften av budgetåret och ett femtiotal under den andra hälften — som komme att erfordras för arbetsuppgifter, föranledda av folkpensionsreformens genomförande, och för hittillsvarande arbetsuppgifter, som skulle väsentligt ändras eller helt upphöra men under en övergångstid kvarstå. Dessa kostnader ha approximativt uppskattats till 300 000 kronor. Vidare ha från anslagsposten beräknats utgå dels ett belopp av 5 000 kronor för ersättningar till särskilt anlitade sakkunniga m. fl. och till ett arbetsbiträde åt värmeledningsskötaren under vintermånaderna samt för övertidsarbete, dels ock ett belopp av 10 000 kronor till ersättningar åt sådana hos de erkända sjukkassorna anställda tjänstemän, som med hänsyn särskilt till förestående omorganisation av sjukförsäkringen borde beredas tillfälle att få deltaga i arbetet inom styrelsen.

I skrivelsen den 19 november 1946 har pensionsstyrelsen för det fall, att en reglerad befordringsgång för amanuens- och biträdespersonal i huvudsaklig överensstämmelse med det av 1944 års personalutredning framlagda förslaget kommer till stånd, räknat med att av de hos styrelsen anställda amanuenserna, som vid utgången av oktober månad 1946 utgjorde 44, 22 skulle vara berättigade till uppflyttning till lönegraden Eo 21 vid ingången av budgetåret 1947/48. Om styrelsens förslag till personalstat för nämnda budgetår genomfördes, syntes emellertid omkring 20 av dessa 22 amanuenser kunna antagas bli förordnade att inneha av styrelsen föreslagen tjänst i lägst 21 lönegraden. Antalet amanuenser i lönegraden Eo 21 skulle sålunda bli 2. Därutöver erfordrades ytterligare 28 amanuenser. På grund av inrättandet av ett antal nya ordinarie kontorsbiträdestjänster komme även den icke-ordinarie biträdespersonalen att nedgå i antal. Nu angivna förhållanden medförde, att anslagsposten kunde sänkas från förut beräknat belopp, 915 000 kronor, till 745 000 kronor, d. v. s. med 170 000 kronor.

För rörligt tillägg har beräknats ett belopp av 280 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet har alltså av pensionsstyrelsen uppskattats till [1 485 000 (alternativt 1 460 000) + 56 400 + 745 000 + 280 000] 2 566 400 (alternativt 2 541 400) kronor.

I utlåtande över framställningen den 30 oktober 1946 har *statskontoret* anfört, att i händelse av bifall till förslaget om inrättande av en befattning som överdirektör denne torde böra utan särskilt arvodestillägg erhålla ställning såsom generaldirektörens ställföreträdare, varför den för detta ändamål avsedda arvodesposten under nämnda förutsättning borde utgå. Beträffande läkararvodena har statskontoret, såsom av tidigare lämnad redogörelse framgår, ansett, att ökning av arvodena icke nu borde vidtagas. Ej heller frågan om ersättning åt vikarier för läkare borde nu upptagas till bedömande. Då annan specialist än pensionsstyrelsens egna läkare endast undantagsvis syntes behöva anlitas, ville ämbetsverket även ifrågasätta, om icke styrelsen borde underställa medicinalstyrelsen dessa undantagsfall, varigenom behov av medel för ersättning åt specialist skulle bortfalla. Därest den föreslagna posten till ersättning till vikarier för styrelsens läkare m. m. upptoges med ett förslagsvis beräknat belopp, borde föreskrivas, att densamma ej finge överskridas utan medgivande av Kungl. Maj:t. Kostnaderna för ersättning åt sjukkassätjänstemän under tjänstgöring vid styrelsen borde i princip åvila sjukkassorna. Slutligen ville ämbetsverket uttala, att den beräknade utgiftsökningen under avlöningsanslaget förefölle väl hög även med hänsyn till de särskilda kostnader, som föranleddes av folkpensionsreformens genomförande.

Departementschefen.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän är för närvarande uppförd med 900 000 kronor. Pensionsstyrelsen har, såvitt gäller den ordinarie personalen, uppskattat kostnaden för avlöningar åt den av styrelsen föreslagna personalen till 1 300 000 kronor, räknat på nuvarande löner och utan hänsyn till den nya befordringsgången för biträdespersonal. Jag har förordat vissa ändringar i styrelsens förslag till personaluppsättning. I enlighet härmed skulle personalen utökas med 1 förste aktuariefattning (A 24), 2 byråsekreterarfattningar (A 21), 1 kontorsskrivarfattning (A 15) och 1 expeditivaktfattning (A 6). Vidare har jag ej, såsom pensionsstyrelsen gjort, föreslagit, att vissa befattningar skulle hållas obesatta, så länge de till överförande å övergångsstat föreslagna förste byråsekreterarna kvarstå i tjänst. Å andra sidan böra enligt vad jag förordat följande befattningar utgå, nämligen 1 överdirektörsfattning (C 8), 1 byrådirektörsfattning (A 28), 4 förste byråsekreterarfattningar (A 26), 1 förste aktuariefattning (A 26), 3 förste byråsekreterarfattningar (A 24), 4 byråsekreterarfattningar (A 22), 1 bokhållarfattning (A 14), 1 förste kansliskrivarfattning (A 13), 15 kansliskrivarfattningar (A 11), 4 kontoristfattningar (A 9), 1 förste expeditivaktfattning (A 9) samt 15 kanslibitträdesfattningar (A 7). Av befattningar i lägre lönegrader skulle endast 1 kontorist uppföras å övergångsstat. Slutligen skulle generaldirektören placeras i lönegraden C 12 i stället för, såsom styrelsen hemställt, C 14. De nu angivna ändringarna medföra, att anslagsposten kan nedsättas med 235 000 kronor. Anslagsposten skulle alltså under angivna förutsättningar böra uppföras med 1 065 000 kronor.

Regleringen av befordringsgången för biträdespersonalen föranleder ett

ökat medelsbehov av 185 000 kronor. Efter tillägg härav skulle anslagsposten uppgå till 1 250 000 kronor. Den allmänna löneregleringen påkallar en ytterligare uppräknings med 550 000 kronor. Anslagsposten bör alltså upptagas till (1 250 000 + 550 000) 1 800 000 kronor.

Under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, beräknar jag i arvoden till överläkare och biträdande läkare tillhopa 34 000 kronor. Härav bör enligt vad jag tidigare anfört för arvode till en överläkare avses ett belopp av 10 000 kronor. Till biträdande läkare bör, såsom jag tidigare förordat, utgå ersättning efter 6 000 kronor för år. Jag har sålunda beräknat delposten med utgångspunkt från att fyra biträdande läkare skola anställas. Därest så skulle visa sig nödvändigt, bör Kungl. Maj:t äga disponera posten för anställande av ytterligare biträdande läkare. Vidare bör en ny delpost uppföras för ersättning åt vikarier för läkarna under semester och för tillfällig läkarhjälp. För detta ändamål beräknar jag ett belopp av förslagsvis 5 500 kronor. Från denna post böra även kunna bestridas kostnader för anlitan av särskild läkarexpertis. De nu i anslagsposten ingående delposterna till personligt arvodestillägg till överläkaren och till ersättning till den expeditionsvakt, som tjänstgör såsom bankbud, torde böra utgå. I övrigt föreslår jag inga förändringar i anslagsposten. Denna bör därför upptagas till (1 200 + 1 000 + 8 000 + 100 + 34 000 + 5 500 + 100) 49 900 kronor eller i avrundat tal 50 000 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har för innevarande budgetår upptagits till 740 000 kronor. Riksdagen har emellertid medgivit, att posten får för nämnda budgetår överskridas med 500 000 kronor. Pensionsstyrelsen har beträffande den icke-ordinarie personalen beräknat kostnaderna för avlöningar till den av styrelsen föreslagna personalen till 915 000 kronor, i vilket belopp ingå löner — beräknade till 300 000 kronor — för vissa uppgifter av övergångskaraktär. Jag har med vissa ändringar godtagit pensionsstyrelsens förslag till personaluppsättning. Sålunda tillkomma enligt mina förslag 2 byrådirektörsbefattningar (Eo 28), 1 förste byråsekreterarbefattning (Eo 26), 5 förste byråsekreterarbefattningar (Eo 24), 1 kontorsskrivarbefattning (Eo 15), 17 kansliskrivarbefattningar (Eo 11) och 17 kanslibiträdesbefattningar (Eo 7). Härav påkallas en höjning av anslagsposten med 210 000 kronor. Å andra sidan anser jag, i likhet med statskontoret, att kostnaden för sjukkassetjänstemännens auskultering i pensionsstyrelsen i princip bör åvila sjukkassorna. Det av styrelsen härför beräknade beloppet, 10 000 kronor, bör följaktligen utgå. Anslagsposten bör under nu angivna förutsättningar uppföras med 1 115 000 kronor.

Regleringen av befordringsgången för biträdespersonalen föranleder, att anslagsposten kan nedsättas med 170 000 kronor till 945 000 kronor. Den allmänna löneregleringen påfordrar en uppräknings med 520 000 kronor. Anslagsposten bör således beräknas till (945 000 + 520 000) 1 465 000 kronor.

Jag föreslår, att posten för nästa budgetår uppföres förslagsvis.

Anslagsposten till rörligt tillägg torde böra upptagas till 195 000 kronor.

Det för budgetåret 1947/48 erforderliga avlöningsanslaget beräknar jag alltså till (1 800 000 + 50 000 + 1 465 000 + 195 000) 3 510 000 kronor.

2:o) **Pensionsstyrelsen: Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	282 500	388 190
1945/46	318 100	331 405
1946/47	414 300	—
1947/48 (förslag)	564 500	—

Kungl. Maj:t har beträffande användningen av det för innevarande budgetår anvisade anslaget den 31 maj 1946 fastställt omkostnadsstat, upptagande följande poster.

Utgifter.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	24 000
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	5 500
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	335 000
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	3 000
5. Upplysningsverksamhet rörande pensionsstyrelsens frivilliga försäkring, <i>högst</i>	»	5 000
6. Övriga utgifter: depositions- m. fl. kostnader för folkpensioneringsfonden, <i>förslagsvis</i>	»	44 000
	<u>Summa kronor</u>	<u>416 500</u>

Särskilda uppbördsmedel.

Inkomst av försäljning av en publikation och av makulatur ävensom ersättning för värme, gas och elektrisk ström för en uthyrd lägenhet	»	2 200
	<u>Nettoutgift kronor</u>	<u>414 300</u>

Av det för expenser upptagna beloppet hava sammanlagt 25 000 kronor avsetts för bränsle, lyse och vatten, 150 000 kronor för ersättning till postverket för tryckning av kvittenshäftan till pensionsbrev samt 160 000 kronor för övriga expenser. Vidare har pensionsstyrelsen bemyndigats att för tiden 1 juli 1946—30 juni 1947, under vissa villkor, prenumerera å 5 000 exemplar av tidskriften »Folkpensioneringen» för en kostnad av högst 8 000 kronor, att bestridas av anslagsposten till expenser.

Pensionsstyrelsen har i skrivelse den 30 oktober 1946 framlagt beräkningar beträffande omkostnaderna under budgetåret 1947/48, därvid styrelsen framhållit, att beräkningarna måste bli mycket osäkra på grund av svårigheterna att redan nu överblicka verksamheten under budgetåret.

Utgifterna för sjukvård m. m. ha av styrelsen uppskattats till 28 000 kronor, enär medelförbrukningen under ettvarvt av de senaste tre budgetåren överstigit detta belopp.

För reseersättningar har upptagits ett belopp av 25 000 kronor. Den avsevärda höjningen av denna anslagspost har främst motiverats med den

ökade inspektions- och instruktionsverksamhet, som ansetts böra komma till stånd beträffande såväl folkpensioneringens lokala organ som de erkända sjukkassorna jämte sådana under styrelsens tillsyn stående understödsföreningar, som icke äro erkända sjukkassor.

I fråga om medelsbehovet för expenser har för *bränsle, lyse och vatten* beräknats ett belopp av 32 000 kronor. Styrelsen anför, att kostnaderna under budgetåret 1945/46 uppgått till 31 426 kronor och att på grund av planerad tillbyggnad av styrelsens lokaler kostnaderna komme att ökas.

Ersättningen till postverket för tryckning av kvittenshäften till pensionsbrev har beräknats uppgå till ett belopp av 15 000 kronor. Styrelsen har härutinnan uttalat, att på grund av det nya system för utbetalning av folkpensioner, som vore avsett att tillämpas från och med den 1 januari 1948, av denna delpost endast komme att bestridas kostnader för tryckning av kvittenshäften till pensionsbrev, utfärdade från mitten av november månad 1946 till mitten av oktober månad 1947, och avseende allenast pensionsbelopp, som förfülle till betalning senast i december månad 1947.

Det nya utbetalningssystemet medförde emellertid löpande kostnader av det slag och den omfattning, att desamma enligt styrelsens mening borde redovisas under en särskild delpost. Av denna post borde även kunna bestridas utgifter för det maskinella arbetet för upprättande av statistik och beräkning av kommunernas bidrag till pensionskostnaderna. Detta arbete vore nämligen avsett att utföras med anlåtande av den maskinella utrustning, som komme att stå till förfogande för pensionsutbetalningen.

Styrelsen har sålunda under en delpost, benämnd *kostnader för folkpensionernas utbetalande m. m.*, upptagit ett belopp av 215 000 kronor, varav 100 000 kronor avsåge hyra för hålkortsmaskiner, 17 000 kronor tull m. m. å sådana maskiner (engångskostnad), 3 000 kronor huvudkort, 65 000 kronor folkpensionsanvisningar och hålkort, 17 000 kronor postlistor, 2 000 kronor pensionsbrev, 6 000 kronor pärmar till pensionsbrev, 3 000 kronor uppgiftskort och 2 000 kronor övriga blanketter m. m. Berörda delpost, vilken efter utgången av nästa budgetår komme att ersätta delposten »ersättning till postverket för tryckning av kvittenshäften till pensionsbrev», borde i likhet med denna upptagas såsom en förslagsvis beräknad post, vilken finge överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande.

Rörande utgifterna för *övriga expenser* anför styrelsen.

Kostnaderna för *renhållning och städning* av styrelsens lokaler ha under budgetåret 1945/46 uppgått till 36 543 kronor och utgöras till huvudsaklig del av ersättning till styrelsens städerskor. Under budgetåret 1947/48 öka dessa ersättningar genom att ytterligare lokaler komma att ställas till styrelsens förfogande. Posten synes med anledning härav för budgetåret 1947/48 böra upptagas till ett förhöjt belopp av 41 000 kronor.

Utgifterna för *skrivmaterialier, papper, blankettryck och dylikt* ha under budgetåret 1945/46 uppgått till 60 342 kronor. Härunder ingå bland annat kostnaderna för sjukkassebyråns blanketter, som i avsevärd utsträckning kostnadsfritt tillhandahållas allmänheten. Kostnaderna för dessa blanketter torde för budgetåret 1947/48 böra uppskattas till 10 000 kronor. Kostnaderna för

skrivmaterialier och papper ävensom blankettryck i övrigt uppgingo under budgetåret 1945/46 till något mer än 52 000 kronor. Genom den nya lagens införande måste ett stort antal blanketter nytryckas. Ökningen av personalen kommer att under budgetåret 1947/48 medföra ökning av hithörande kostnader. En minskning av utgifterna ernås å andra sidan genom att den individuella påföringen av pensionsavgifter bortfaller. Kostnaderna för skrivmaterialier, papper och blankettryck i övrigt torde för budgetåret 1947/48 bära upptagas till 75 000 kronor. Samtliga utgifter under posten torde sålunda för budgetåret 1947/48 bära uppskattas till (10 000 + 75 000) 85 000 kronor.

Kostnaderna för *telegram, telefon och annonsering* ha under budgetåret 1945/46 uppgått till 26 863 kronor. Med anledning av ökat behov av telefonapparater och ökade kostnader för telefonsamtal ha utgifterna under denna post de senaste åren visat en långsam stegring. Under tiden för genomförandet av folkpensioneringsreformen kommer antalet telefonsamtal otvivelaktigt att öka. Den till pensionsstyrelsen centraliserade utbetalningen av folkpensionerna torde medföra en bestående ökning av telefontrafiken.

Styrelsen disponerar för närvarande en automatisk telefonväxel, som beställdes 1937. En av telegrafverket företagen undersökning har utvisat att växelns kapacitet är otillräcklig redan under nuvarande förhållanden. Telegrafverket har föreslagit en utökning av växeln till en kostnad av omkring 12 000 kronor och anser styrelsen en sådan utökning nödvändig. Med hänsyn till nuvarande långa leveranstider kan styrelsen emellertid icke räkna med att utökningen kommer att ske förrän tidigast under budgetåret 1947/48. Om det är möjligt att dessförinnan öka växelns kapacitet genom provisoriska anordningar, torde styrelsen komma att låta utföra dessa.

Med hänsyn till angivna förhållanden torde posten för budgetåret 1947/48 bära upptagas till minst 38 000 kronor.

För *inköp och underhåll av möbler, skriv- och räknemaskiner m. fl. inventarier* förbrukades under budgetåret 1945/46 20 086 kronor. Av detta belopp har omkring 14 600 kronor belöpt på nyanskaffning av inventarier och omkring 5 400 kronor på underhåll särskilt av skriv- och räknemaskiner. Styrelsen räknar under budgetåret 1947/48 med en omfattande nyanskaffning av bland annat skriv- och räknemaskiner, arkivskåp, vertikalskåp för hålkortsregister samt kontorsmöbler. Posten synes icke bära upptagas till lägre belopp än 35 000 kronor.

Utgifterna för *bokinköp, bindning av böcker och handlingar m. fl. ändamål* uppgingo under budgetåret 1945/46 till 24 663 kronor, varav 8 000 kronor för prenumeration av 5 000 exemplar av tidskriften »Folkpensioneringen». För budgetåret 1947/48 har tidskriftens utgivare, Föreningen för främjande av pensionsstyrelsens verksamhet, begärt samma pris. Förbrukningen i övrigt under budgetåret 1947/48 påverkas starkt av personalökningen och den ändrade disposition av styrelsens lokaler, som föranledes av upphörande av tidigare och tillkomsten av nya arbetsuppgifter. Posten synes under budgetåret 1947/48 bära upptagas till 35 000 kronor.

På grund av det anförda har styrelsen funnit sig bära föreslå, att medelsbehovet för övriga expenser beräknades till (41 000 + 85 000 + 38 000 + 35 000 + 35 000) 234 000 kronor.

Styrelsen har alltså beräknat de sammanlagda kostnaderna för expenser till (32 000 + 15 000 + 215 000 + 234 000) 496 000 kronor.

Utgifterna för publikationstryck ha av styrelsen uppskattats till ett

med 500 kronor till 3 500 kronor förhöjt belopp. Postens höjning betingas av en väntad ökning av publikationens omfattning genom tillkomsten av nya sjukkassor.

Anslagsposten till upplysningsverksamhet rörande pensionsstyrelsens frivilliga försäkring har liksom för löpande budgetår upptagits till 5 000 kronor.

Den för depositions- m. fl. kostnader för folkpensioneringsfonden avsedda anslagsposten till övriga utgifter har styrelsen upptagit med ett från 44 000 kronor till 43 000 kronor nedsatt belopp.

Inkomsterna av särskilda uppbördsmedel uppskattar styrelsen vid det förhållandet, att under budgetåret 1945/46 influtit ett belopp av 2 023 kronor, till ett med 200 kronor till 2 000 kronor nedsatt belopp.

I enlighet med dessa kalkyler har styrelsen beräknat omkostnadsanslaget för nästa budgetår till (28 000 + 25 000 + 496 000 + 3 500 + 5 000 + 43 000 — 2 000) 598 500 kronor.

I utlåtande över pensionsstyrelsens framställning har *statskontoret* anfört, att det ville förefalla ämbetsverket, som om vissa blankettkostnader, vilka bestredes från delposten övriga expenser, vore av natur att bära redovisas såsom expenser för annat än eget behov. Statskontoret ifrågasatte, huruvida icke en förslagsvis beräknad post borde uppföras för ändamålet. Vad anginge medelsbehovet under nämnda delpost — övriga expenser — vore detta svårt att bedöma. Det syntes statskontoret, att en begränsning vore möjlig åtminstone av de för bokinköp, bindning av böcker och handlingar m. fl. ändamål beräknade utgifterna.

Departementschefen.

Det är svårt att nu bedöma omfattningen av pensionsstyrelsens verksamhet under nästa budgetår. På grund härav anser jag försiktigheten bjuda, att av styrelsen äskade belopp beträffande olika poster under förevarande anslag i viss utsträckning reduceras. Därest det skulle visa sig, att överskridande av någon eller några anslagsposter blir erforderligt, torde frågan härom bära i vanlig ordning underställas Kungl. Maj:ts prövning. Från dessa utgångspunkter har jag uppskattat anslagsbehovet på sätt i det följande angives.

Anslagsposten till sjukvård m. m. torde med hänsyn till belastningen å densamma under de senaste tre budgetåren bära upptagas till 28 000 kronor.

Pensionsstyrelsens förslag om höjning av posten till reseersättningar biträder jag så till vida, att jag beräknar posten till 10 000 kronor mot 5 500 kronor för innevarande budgetår.

Vad angår posten till expenser torde för bränsle, lyse och vatten med hänsyn till utgifterna för ändamålet under budgetåret 1945/46 och beslutad tillbyggnad av styrelsens lokaler bära beräknas ett från 25 000 till 32 000 kronor förhöjt belopp.

Delposten till ersättning till postverket för tryckning av kvittenshäften till pensionsbrev uppskattar jag i likhet med pensionsstyrelsen till 15 000 kronor mot 150 000 kronor för innevarande budgetår. Sänkningen möjliggöres genom

att det nya systemet för utbetalning av folkpensioner skall tillämpas från och med den 1 januari 1948.

Styrelsens förslag om beräkning av visst belopp, 215 000 kronor, för bestridande av kostnader för folkpensionernas utbetalande enligt det nya systemet m. m. tillstyrker jag i så måtto, att jag föreslår delposten uppförd med 200 000 kronor.

Vad styrelsen anfört angående medelsbehovet för övriga expenser synes påkalla en höjning av den härför avsedda delposten. Av styrelsen beräknat belopp, 234 000 kronor, torde dock böra nedsättas till 230 000 kronor.

De sammanlagda utgifterna för expenser beräknar jag alltså till (32 000 + 15 000 + 200 000 + 230 000) 477 000 kronor.

Pensionsstyrelsens förslag om höjning av posten till publikationsstryck från 3 000 till 3 500 kronor finner jag mig böra tillstyrka.

Posten till upplysningsverksamhet rörande pensionsstyrelsens frivilliga försäkring torde jämväl för nästa budgetår böra upptagas till 5 000 kronor.

Mot styrelsens uppskattning av medelsbehovet under posten till övriga utgifter samt av de särskilda uppbördsmedlen har jag intet att erinra.

Styrelsens omkostnader för nästa budgetår skulle alltså kunna beräknas enligt följande uppställning.

Utgifter.

1. Sjukvård m. m.	kronor	28 000
2. Reseersättningar	»	10 000
3. Expenser	»	477 000
4. Publikationstryck	»	3 500
5. Upplysningsverksamhet rörande pensionsstyrelsens frivilliga försäkring	»	5 000
6. Övriga utgifter: depositions- m. fl. kostnader för folkpensioneringsfonden	»	43 000
<u>Summa kronor</u>		<u>566 500</u>

Särskilda uppbördsmedel.

Inkomst av försäljning av en publikation och av makulatur ävensom ersättning för värme, gas och elektrisk ström för uthyrd lägenhet	»	2 000
<u>Nettoutgift kronor</u>		<u>564 500</u>

3:o Pensionsstyrelsen: Pensionsstyrelsens ortsombud, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	240 000	232 183
1946/47	230 000	—
1947/48 (förslag)	330 000	—

Kungl. Maj:t har den 31 maj 1946 fastställt följande stat rörande anslaget med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1946/47.

Avlöningar:

Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl.

Maj:t, *förslagsvis* kronor 130 000**Omkostnader:**Reseersättningar, *förslagsvis* » 100 000

Summa kronor 230 000

Enligt av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter bestämmas ombudsarvodena av pensionsstyrelsen inom ramen av den å staten upptagna anslagsposten, dock att ombudsarvode icke i något fall må utan Kungl. Maj:ts medgivande bestämmas till högre belopp än 1 800 kronor för år. Reseersättning utgår enligt bestämmelserna i allmänna resereglementet.

Pensionsstyrelsen har i skrivelse den 30 oktober 1946 framlagt förslag rörande beräkningen för budgetåret 1947/48 av anslagsbehovet för ifrågavarande ändamål.

Styrelsen har till en början erinrat, att socialvårdskommittén i sitt tidigare omförmälda betänkande angående folkpensioneringens administrativa handhavande m. m. (s. 16) påpekat, att efter den nya lagens införande större krav torde böra ställas på ombuden samt att man även torde böra utgå ifrån att en höjning av ombudsarvodena vore behövlig, om kompetenta personer skulle kunna erhållas för ombudsuppdragen. Styrelsen hänvisar härutinnan till sitt över nämnda betänkande avgivna yttrande. Däri anfördes.

Pensionsstyrelsen vill framhålla, att det redan nu är av stor vikt att styrelsen, genom att tillräckliga anslagsmedel ställas till förfogande, sättes i tillfälle att som ombud förvärva — och få behålla — personer, som äro kompetenta, intresserade och ansvarskännande och vilka kunna disponera över för uppdragets fullgörande erforderlig tid. Såsom kommittén påpekar torde den nya lagen komma att ställa än större krav på ombuden. De nuvarande ombuden synas i regel besitta sådan kompetens att de även i framtiden kunna tjänstgöra som ombud. Däremot torde en hel del av ombuden, vilka ju i allmänhet inneha ombudsuppdraget såsom bisyssla, icke äga möjlighet att alltjämt tjänstgöra såsom ombud för ett lika stort område som nu, enär det arbete och den tidsspillan som uppdraget medför torde komma att öka avsevärt. Särskilt kommer detta att bliva fallet, därest föreskriften i den nya folkpensioneringslagen (28 §) angående tidpunkten för hållande av pensionsnämndssammanträde bibehålles oförändrad och om ombuden — såsom kommittén anser — skola närvara vid samtliga sammanträden. Om den med ett ombudsuppdrag förenade arbetsbördan alltjämt skall vara densamma, måste alltså en minskning av ombudsområdet ske. En sådan minskning bör givetvis ej föranleda sänkning av arvodet. En höjning av arvodet torde i stället böra ske på grund av att de nuvarande arvodena ännu icke justerats med hänsyn till penningvärdets försämring. Under senare tid ha ock kraven från ombuden på förbättrade arvoden blivit allt starkare. Den låga arvodesnivån har också medfört vissa svårigheter vid nyanställandet av ombud. En avsevärd höjning av anslagsposten till arvoden åt ombuden är därför ofrånkomlig. Det torde emellertid icke vara möjligt att innan erfarenhet vunnits av den nya lagstiftningens verkningar bedöma, huru stort arvode varje särskilt ombud rättvisligen bör uppbära för framtiden. Under budgetåret 1947/48

försvåras dessutom detta bedömande av de vid övergången till den nya lagstiftningen rådande onormala förhållandena, vilka torde komma att medföra en betydande extra belastning av ombudens arbetsbörda. Förhöjningen av arvoden torde därför för budgetåret 1947/48 — och kanske även för det följande budgetåret — böra givas formen av en tillfällig arvodesförstärkning.

Till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har styrelsen upptagit ett belopp av 200 000 kronor. Härav beräknas — utöver i den nuvarande staten uppfört belopp av 130 000 kronor — 65 000 kronor för genomförande av nyss berörda tillfälliga arvodesförstärkning och 5 000 kronor för semesterlöner till de ombud, som uppjure årsarvode å 1 000 kronor eller däröver.

Posten till reseersättningar har uppförts med 130 000 kronor. Styrelsen har räknat med ökade reseersättningar till ombuden på grund av dels tätare sammanträden med pensionsnämnderna och dels ombudens deltagande i de instruktionskurser för ombuden, som i anledning av den nya folkpensioneringslagen ansåges erforderliga.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår har alltså av pensionsstyrelsen uppskattats till (200 000 + 130 000) 330 000 kronor.

Departementschefen.

Såsom socialvårdskommittén och pensionsstyrelsen framhållit, föranleder den nya lagen om folkpensionering, att fordringarna beträffande ombudens kompetens böra ställas högre än för närvarande. Vid bifall till de förslag till ändringar i lagen, som framlagts i den tidigare omförmälda, förut denna dag avlätna propositionen nr 50 och som innebära, bland annat, införandet av en decentraliserad ordning för inkomstprövningen i fråga om folkpensioner torde kraven på ombuden böra ytterligare skärpas. Även ombudens arbetsbörda kommer att ökas. Det synes under sådana förhållanden nödvändigt, att antalet ombud ökas och att arvodesnivån, vilken bibehållits i stort sett oförändrad sedan stormaktskrigets utbrott, i viss utsträckning justeras uppåt. Pensionsstyrelsen har räknat med att arvoden till ombuden skulle utgå med sammanlagt 200 000 kronor. Det är möjligt, att detta belopp med hänsyn till den av decentraliseringen påkallade ökningen av antalet ordsombud kommer att visa sig otillräckligt. Då säkra hållpunkter för uppskattningen av medelsbehovet saknas, anser jag mig emellertid böra godtaga pensionsstyrelsens beräkning. Jag föreslår därför, att för arvoden avses 200 000 kronor, däri inberäknat kostnaderna för eventuella semesterlöner till vissa ombud. Liksom för närvarande torde det böra ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma arvodesbelopp av större storleksordning, medan pensionsstyrelsen bör äga att bestämma arvoden i övriga fall.

Mot styrelsens beräkning av posten till reseersättningar till ombuden har jag intet att erinra. Posten skulle sålunda bestämmas till 130 000 kronor mot 100 000 kronor för innevarande budgetår.

Det för nästa budgetår erforderliga anslaget till pensionsstyrelsens ordsombud skulle alltså få upptagas till (200 000 + 130 000) 330 000 kronor.

X. Hemställan.

Under återopande av vad jag i det föregående i olika hänseenden anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

I) godkänna det förslag till omorganisation av pensionsstyrelsen, som av mig framlagts;

II) godkänna följande avlöningsstat för pensionsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 1 800 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 50 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 1 465 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 195 000
Summa förslagsanslag kronor 3 510 000;	

III) under huvudtiteln för socialdepartementet för budgetåret 1947/48 anvisa

dels till <i>Pensionsstyrelsen: Avlöningar</i> ett <i>förslagsanslag</i> av	kronor 3 510 000;
dels till <i>Pensionsstyrelsen: Omkostnader</i> ett <i>förslagsanslag</i> av	» 564 500;
dels ock till <i>Pensionsstyrelsen: Pensionsstyrelsens ortsombud</i> ett <i>förslagsanslag</i> av	» 330 000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Sven Sigurdson.